«دنیای اقتصاد» به شما قدرت پیش بینی می دهد

دنیای اقتصاد

روزنامه صبح ایران

دوشنبه ۱۱ آبان ماه ۱۳۹۴
۱۹ محرم ۱۴۳۶
دوم نوامبر ۲۰۱۵
شماره ۳۶۱۸
۱۶ صفحه

ضمیمه هفتگی استان های خراسان ۱۱۱

فروش واحدهای
مسکونی و تجاری
شرکت سرمایه‌گذاری مسکن شمال شرق (سهامی عام)
www.smaskan.com
۰۵۱ - ۳۸۰۸۳

«دنیای اقتصاد» از بازار پررونق خرید و فروش پایان‌نامه در مشهد گزارش می‌دهد

پایان‌نامه کیلویی چند؟

صفحه ۶ و ۱۱

مشهد زیر ذره‌بین «دنیای اقتصاد»:

در هزار توی شهر

صفحات ۸ و ۹

عکس: اوشین ذاکریان

سرمقاله

انتحال علمی و انفعال عملی

مهدی فیضی*

اگرچه نگاه کمیت‌گرا به پژوهش‌های دانشگاهی تا اندازه خوبی تعدیل شده است، همچنان خواسته‌ها از استاد و دانشجو چندان بر کیفیت تاکید ندارد. از این رو است که اگرچه با این‌که ایران از نظر کمیت مقالات علمی در دنیا رتبه ۱۸ را دارد، از نظر کیفیت مقالات، پس از کشورهایی مانند آفریقای جنوبی، مصر و ترکیه دارای رتبه ۳۶ است.

حتی اگرباید مقاله/پایان‌نامه نوشت تا جایگاه علمی دانشگاه‌های ما بهبود یابد، شیوه کنونی تشویق/ اجبار به تولید علم قطعاً بهترین شیوه آن نیست. از سویی حتی در معتبرترین دانشگاه‌های دنیا برای دفاع پایان‌نامه در مقطع دکتری از دانشجو مقاله چاپ‌شده نمی‌خواهند، درحالی‌که ما اینجا از دانشجوی کارشناسی ارشد چنین انتظاری داریم؛ طرفه آن‌که هم‌زمان از او می‌خواهیم که در کمترین زمان ممکن نیز فارغ‌التحصیل شود تا جا برای خیل مشتاقان مدارک عالیه باز بماند.

صفحه ۶

یادداشت

کالبدشکافی پساتحریم
■ حسین متین راد* صفحه۱۲

پایان نامه هایی برای فروش
■ حسین ثنایی نژاد * صفحه۱۱

مروری بر برخی موانع سرمایه گذاری بخش خصوصی در اقتصاد ایران(۲)
■ حسین محمدی* صفحه۱۴

آنومی و حاشیه نشینی
■ حامد بخشی* صفحه۹

■ «دنیای اقتصاد» در گفت وگوی اختصاصی با ناصر فکوهی:

طراحی شهری ما مشکل دارد

صفحه ۷

■ صالح‌آبادی، نماینده اسبق مشهد در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» مطرح کرد:

لزوم توجه نمایندگان مشهد به اقتصاد و صنعت

صفحه ۳

■ گزارش اختصاصی از اختلاف بین شهرداری و معادن سنگان:

ادعای شهرداری قانونی است؟

صفحه ۱۴

■ «دنیای اقتصاد» از نشست پرحاشیه معاون شهردار مشهد گزارش می‌دهد:

از مانور خنثی‌سازی بمب تا لغو نشست...

صفحه ۲

فرش مشهد
فرش مشهد، فرش برتر
www.MASHADCARPET.com

جمعیت امام علی
Imam Ali's Popular Students Relief Society
شماره ثبت ۱۹۰۶۱

جمعیت امداد دانشجویی-مردمی امام علی (ع) برگزار می کند:

طفلان مسلم

برای طفلان مسلم دیروز می گریم
آیا برای طفلان مسلم امروز می کوشیم

حمایت از نوجوانان محکوم به قصاص
تجلیل از خانواده های بخشنده
life.sosapoverty.org
تلفن روابط عمومی: ۰۲۱-۸۸۹۰۶۴۲۷
شماره حساب جام بانک ملت: ۶۹۷۴۰۵۸۶/۴۱
شماره شبای حساب: IR ۰۱۲۰۵۹ ۰۲۰۰ ۰۰۰۰ ۶۹۷۴ ۰۵۸۶ ۴۱
شماره کارت عابر بانک: ۷۰۸۸ ۸۱۷۶ ۳۳۷۹ ۶۱۰۴
کلیه شماره حساب ها به نام : جمعیت دانشجویی امام علی (ع)

«دنیای اقتصاد» از نشست پرحاشیه معاون شهردار مشهد گزارش می‌دهد

از مانور خنثی‌سازی بمب تا لغو نشست...

حضور ناگهانی نیروهای پلیس و کارشناسان یگان خنثی سازی بمب در میدان شهدا

دنیای اقتصاد، رها بخشایش- معاون مالی و اداری شهرداری مشهد در نشستی خبری میزبان اصحاب رسانه بود که این نشست به دلیل حاشیه‌های به‌وجودآمده نیمه‌تمام ماند و طرح سؤالات خبرنگاران به زمان دیگری موکول شد.

این نشست بر اساس آنچه از پیش اعلام شده بود، ساعت ۱۰ صبح روز یکشنبه، دهم آبان ماه آغاز شد؛ حدود ۴۵ دقیقه پس از آغاز نشست، صدای آژیر خودروهای پلیس و حضور مأموران پلیس و کارشناسان یگان خنثی‌سازی بمب در عرصه میدان شهدا توجه خبرنگاران را به خود جلب کرد و بلافاصله پس از آن اعلام شد، احتمال بمب‌گذاری در ساختمان شهرداری وجود دارد و ساختمان باید تخلیه شود؛ به این ترتیب نشست خبری معاون شهردار ناتمام ماند و ساختمان شهرداری تخلیه شد.

گمانه‌زنی‌ها و حرف‌وحدیث‌ها در عرصه میدان شهدا و اطراف ساختمان شهرداری ادامه داشت تا اینکه اعلام شد این اقدامات در راستای اجرای «مانور خنثی‌سازی بمب» بوده و بدون اطلاع کارکنان شهرداری صورت گرفته است؛ صحبت‌های جانشین فرمانده انتظامی مشهد نیز بر این مطلب صحه گذاشت.

سرهنگ محمد بوستانی پس از اجرای مانور و متفرق‌سازی جمعیت، با حضور در جمع خبرنگارانی که برای پوشش نشست خبری معاون اداری و مالی شهردار در شهرداری حضور یافته بودند، اظهار کرد: این رزمایش به صورت لحظه صفر اجرا شد و هیچ‌یک از کارکنان شهرداری در جریان اجرای مانور نبودند.

جانشین فرمانده انتظامی مشهد هدف از اجرای مانور را سنجش میزان آمادگی نیروهای امنیتی و افزایش سطح هوشیاری نیروی انتظامی اعلام کرد و افزود: از دیگر اهداف این مانور می‌توان به سنجش میزان آمادگی شهرداری، نیروهای امدادی و... اشاره کرد. وی این نکته را نیز یادآور شد که مشابه این مانور برای سایر سازمان‌ها اجرا خواهد شد اما زمان اجرای آن مشخص نیست.

■ ناگفته‌های معاون شهردار از وضعیت نیروی انسانی

معاون اداری و مالی شهردار مشهد در نشست خود، پیش از برگزاری مانور خنثی‌سازی بمب، حوزه اداری و مالی شهرداری را از حوزه‌های پرمسئولیت دانست و اظهار کرد: فعالیت‌های این حوزه در دو بعد تجهیز منابع و مدیریت و نظارت بر مصرف منابع صورت می‌گیرد.

محمد آذری با اشاره به اینکه سرلوحه فعالیت‌های معاونت اداری و مالی شهرداری، سیاست‌های بیست‌وشش‌گانه ابلاغی رهبری در خصوص نظام اداری کشور است، خاطرنشان کرد: منطبق با این سیاست‌ها بنای کار ما شفافیت، صداقت، سلامت، دقت، سرعت و پاسخگویی است. معاون اداری و مالی شهردار مشهد بالاترین سرمایه مادی و معنوی هر سازمان را منابع انسانی آن سازمان دانست و تصریح کرد: شهرداری مشهد به عنوان یک ابرسازمان حدود ۲۰ هزار نفر مزدبگیر دارد که پرسنل شاغل در سازمان‌ها و بخش خصوصی را شامل می‌شود. وی با بیان اینکه شهرداری مشهد بیش از ۴۰۰ خدمت و فعالیت ارائه می‌کند، عنوان کرد: متناسب با این تعدد خدمات، تخصص‌ها و وظایف مختلفی نیز در شهرداری وجود دارد که مدیریت این منابع انسانی کار دشواری است.

■ تدوین «برنامه جامع نیروی انسانی شهرداری» در آینده نزدیک

آذری از تدوین «برنامه جامع نیروی انسانی شهرداری» در راستای ساماندهی منابع انسانی در آینده نزدیک خبر داد و گفت: معتقدیم در شهرداری نمی‌توان جزیره‌ای کار کرد و اولین گام برای اصلاح اوضاع احصاء وضعیت موجود است که در این راستا بانک نیروی انسانی شهرداری تکمیل شده است.

معاون اداری و مالی شهردار مشهد با بیان اینکه با اجرای قانون برنامه جامع نیروی انسانی مشاغل حاکمیتی از مشاغل تصدی‌گری احصاء می‌شود، اظهار کرد: شهرداری تحت هیچ شرایطی اجازه به‌کارگیری نیرو برای مشاغل تصدی‌گری را ندارد بلکه باید بخش خصوصی را برای مشاغل تصدی‌گری به کار گرفت؛ در حال حاضر متأسفانه معجونی از تمام این‌ها در شهرداری وجود دارد و امیدواریم با تکمیل و اجرای این برنامه شاهد تحولی در حوزه منابع انسانی شهرداری باشیم.

آذری با اشاره به اینکه در سال‌های گذشته مدیریت منابع انسانی در شهرداری مغفول مانده است، افزود: اگر این مسأله لحاظ می‌شد، امروز شاهد این نبودیم که بدون برنامه، نیروهایی در حوزه‌های مختلف شهرداری به‌کار گرفته شوند که حالا که جوانی این نیروها و سن استخدام آن‌ها گذشته است، برای تبدیل وضعیت آن‌ها دست شهرداری بسته باشد.

معاون اداری و مالی شهردار مشهد ادامه داد: در حال حاضر سازمان‌هایی در شهرداری داریم که بیش از ۹۰ درصد وظایف آن‌ها به بخش خصوصی واگذار شده اما تعداد زیادی نیروی انسانی در این سازمان‌ها مشغول به‌کار هستند و ما نمی‌دانیم این افراد دقیقا چه کاری انجام می‌دهند. من به‌عنوان متولی منابع انسانی به دنبال بیکار کردن کسی نیستم اما مسئولیت سنگین‌تری نیز دارم و باید این منابع را مدیریت کنیم؛ اجازه نداریم منابعی که از مردم به صورت امانت در دست ماست، به این شکل مصرف کنیم که هم به بخش خصوصی پول بدهیم و هم نیروی خودمان بیکار باشد؛ آیا این مدیریت است؟

■ پلیس ساختمان ساماندهی می‌شود

آذری ادامه داد: هزینه‌های مضاعفی به دلیل نداشتن برنامه جامع نیروی انسانی به بهانه واگذاری امور به بخش خصوصی به شهرداری تحمیل شده است و هنوز هم این مسأله وجود دارد. وی برنامه «ساماندهی پلیس ساختمان» را از دیگر اقدامات در راستای ساماندهی نیروی انسانی برشمرد و تصریح کرد: در سال جاری به دلیل رکود ساخت‌وساز و صدور پروانه‌ها کاهش یافته است؛ پس این حجم نیروی انسانی بر چه چیزی نظارت می‌کنند؟ علاوه بر این با این حجم نظارت خروجی کار چیست؟ این مسأله قطعا ساماندهی می‌شود و در بودجه سال آینده متناسب با نیاز واقعی خود اعتبار در نظر می‌گیریم.

معاون اداری و مالی شهردار مشهد بیمه طلایی کارکنان، تشکیل صندوق حامی شهرداری، صندوق ذخیره شهرداری، مرکز پزشکی شهرداری و ... را از اقدامات شهرداری برای کارکنان خود عنوان و خاطرنشان کرد: صندوق قرض‌الحسنه شهرداری نیز به زودی آغاز به کار می‌کند.

آذری از ارائه لایحه «همسان‌سازی حقوق و مزایای کارکنان شهرداری با کارمندان دولت» به شورای شهر خبر داد و تصریح کرد: این لایحه عصر امروز(یکشنبه) در کمیسیون برنامه و بودجه شورا بررسی می‌شود.

■ کاهش ۲۲ درصدی تحقق درآمدهای نقدی روزشمار شهرداری

معاون اداری و مالی شهردار مشهد در خصوص تحقق درآمدهای نقدی شهرداری در سال جاری اظهار کرد: در سال جاری تاکنون به صورت روزشمار ۴۵ درصد درآمدهای نقدی شهرداری محقق شده که این رقم در مقایسه با سال گذشته ۲۲ درصد کاهش داشته است. آذری ادامه داد: به این نکته نیز باید توجه کرد که درآمدهای نقدی مصوب شهرداری در سال جاری نسبت به سال گذشته ۲۲ درصد افزایش داشته و میزان این درآمدها در سال ۹۳ مبلغ دو هزار و ۴۰ میلیارد تومان بود که این رقم در سال ۹۴ به دو هزار و ۵۶۸ میلیارد تومان رسیده است. وی با بیان اینکه از ابتدای سال جاری باید مبلغ یک هزار و ۵۶۰ میلیارد تومان از درآمدهای نقدی شهرداری محقق می‌شد، افزود: اما تاکنون مبلغ ۷۱۰ میلیارد تومان آن محقق شده است.

سازمان‌هایی در شهرداری داریم که بیش از ۹۰ درصد وظایف آن‌ها به بخش خصوصی واگذار شده اما تعداد زیادی نیروی انسانی در این سازمان‌ها مشغول به‌کار هستند و ما نمی‌دانیم این افراد دقیقا چه کاری انجام می‌دهند

■ تهیه دستورالعمل تشکیل خزانه واحد شهرداری

آذری با اشاره به اینکه دستورالعمل تشکیل «خزانه واحد شهرداری» تهیه شده است، افزود: تمام منابع شهرداری باید در این خزانه متمرکز شود و سپس در قالب بودجه مصوب به سازمان‌ها تخصیص یابد. وی با بیان اینکه کمیته حسابرسی در شهرداری مشهد برای اولین بار ظرف چند هفته آینده تشکیل می‌شود، گفت: این کمیته به نظام‌دهی، ساماندهی، شفافیت و سلامت سیستم کمک می‌کند.

در حاشیه: بعد از اجرای مانور خنثی‌سازی بمب، خبرنگاران حاضر به درخواست روابط عمومی شهرداری برای حضور در ادامه نشست به سالن بازگشتند اما اندکی بعد سروصدایی از دفتر شهردار شنیده شد که به گفته روابط عمومی به دلیل گلایه یکی از مراجعان به شهرداری بود که از تعلل در پاسخگویی به دلیل اجرای مانور گلایه داشت؛ بعد از این اتفاق، روابط عمومی شهرداری ادامه این نشست را به زمان دیگری موکول کرد و جلسه لغو شد.

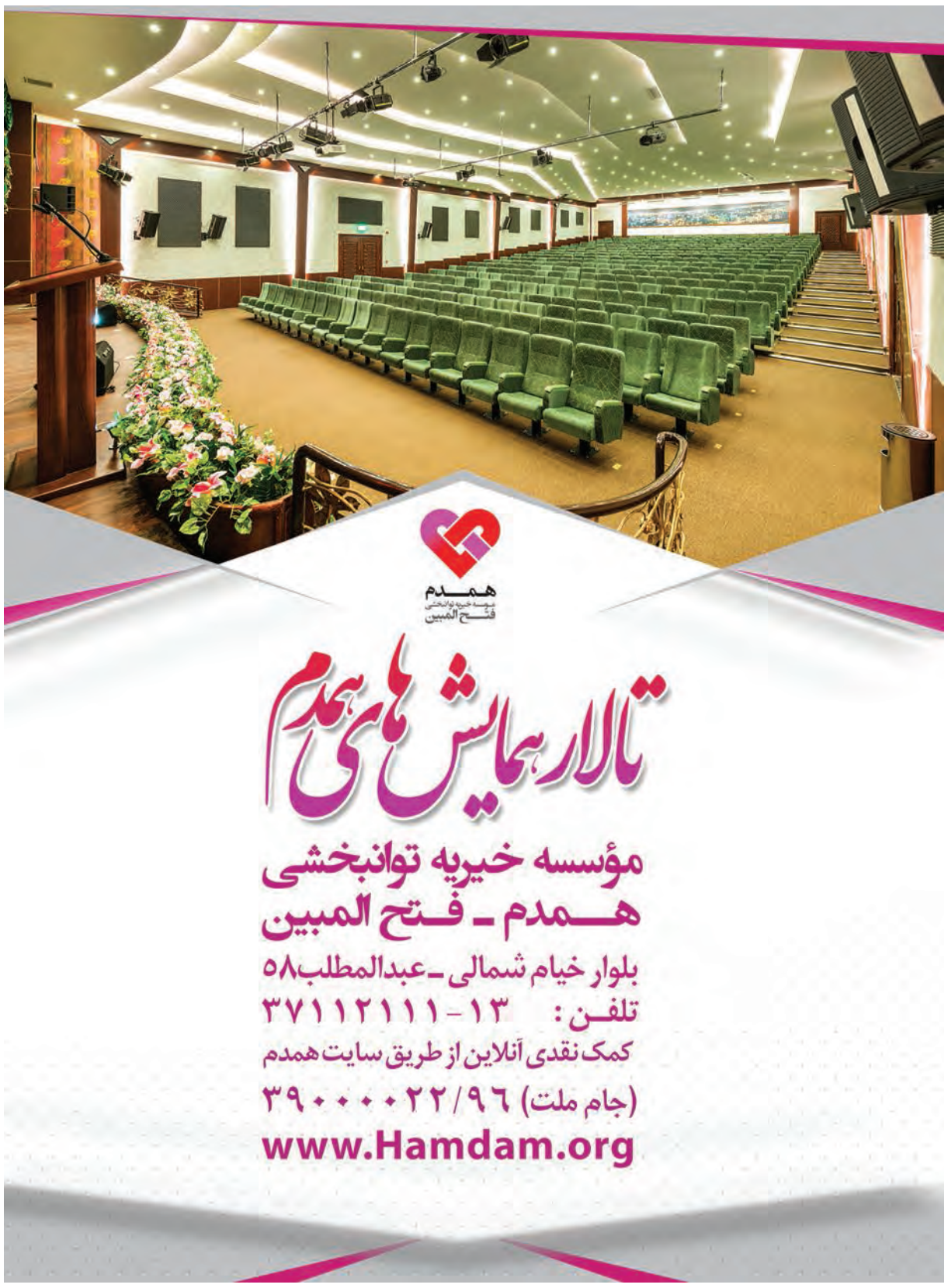

صالح‌آبادی، نماینده اسبق مشهد در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» مطرح کرد؛

لزوم توجه نمایندگان مشهد به اقتصاد و صنعت

دنیای اقتصاد- سیدمهرداد امیرکلالی:
مبالغه‌آمیز نخواهد بود اگر بگوییم روزنامه‌نگاری و در معنای محدودتر آن، روزنامه‌نگاری سیاسی و حوزه سیاست دست‌کم از یک حیث، نزدیکترین حرفه‌ها به یکدیگر هستند.

هر دو به قدرت نگاه می‌کنند. امّا یکی برای آنکه قدرت را به دست آورد یا قدرت به‌دست آمده را نگاه دارد، حال آنکه دیگری مراقب آن است- یا باید مراقب باشد- که قدرت را آنچنان که بر حسب ذات، میل به گسترش دارد، مهار کند و دیگر قلمروهای اجتماعی را زیر سلطه نگیرد. از این دو نگاه نیز دو رویکرد متفاوت یا متضاد به مسأله اخلاق مشاهده می‌شود. برای اغلب سیاستمداران موازین اخلاقی فقط در صورتی معتبر و درخور احترام‌اند که مانعی در راه نگاه‌داری یا کسب قدرت پدید نیاورند. این قاعده سیاسی قدمتی به اندازه عمر جوامع بشری دارد.

روزنامه‌نگاری سیاسی امروزه به عنوان یکی از بخش‌های پرقدرت و با اهمیت ژورنالیسم است که توانسته بیشترین مخاطب را برای خود آماده و یا جذب کند وحتی با قدرت‌ترین شخصیت‌ها درحکومت‌ها از آن هراس دارند. سیدجمال‌الدین اسدآبادی بنیان‌گذار روزنامه‌نگاری سیاسی در عالم اسلام بود و پیش از او هیچ نویسنده مسلمانی اعم از ایرانی، ترک، عرب، هندی و بربر از چنان دیدی سیاسی برخوردار نشده بود. در این بین نقش خطه خراسان در پیشرفت روزنامه‌نگاری سیاسی کشور بر کسی پوشیده نیست، آنچنان که اقدامات مرحوم ملک‌الشعرای بهار در مشهد یادآور فعالیت در عرصه سیاسی کشور و همزمان نخستین روزنامه‌نگار سیاسی حرفه‌ای در خراسان است.

دوره سوم، یک مجلس آرمانی بود و ترکیب آن متمایل به جناح نیروهای خط امام بود، دولت اول آقای هاشمی رفسنجانی، سیاست‌های تعدیل اقتصادی را درپیش گرفت و بعضی نمایندگان از جمله بنده معتقد بودیم که برنامه تعدیل اقتصادی درست ولی شیب آن تند بود

بنابراین برای بررسی بیشتر موضوع تصمیم گرفتیم با علی صالح‌آبادی خراسانی که در حرفه روزنامه‌نگاری فعالیت دارد، گفت‌وگویی کنیم. صالح‌آبادی متولد سال ۱۳۳۴ در شهرستان سبزوار است. وی دانش‌آموخته مهندسی عمران از دانشکده فنی دانشگاه تبریز است. او همچنین به‌دلیل علاقه‌ای که به مسائل سیاسی و فرهنگی دارد، دانش‌آموخته کارشناسی‌ارشد رشته علوم سیاسی و روابط بین‌الملل می‌باشد. صالح‌آبادی معاون سیاسی- اداری استانداری خراسان بزرگ در دولت دفاع مقدس، دبیر ستاد بسیج اقتصادی کشور، معاون پشتیبانی و امور مجلس وزارت تعاون و مشاور وزیر مسکن و شهرسازی در دولت های هفتم و هشتم بوده است. همچنین در دوره سوم مجلس شورای اسلامی از سوی مردم مشهد و با کسب ۱۸۵ هزار رای بر کرسی نمایندگی مجلس می‌نشیند. در طول ۱۲ سال گذشته تا کنون، مدیرمسئول روزنامه‌های «همبستگی» و «ستاره صبح» بوده است. درحال حاضر به عنوان دبیرکل کانون زندانیان سیاسی مسلمان قبل از انقلاب نیز فعالیت دارد. از او در مورد اقدامات و چالش‌های دوران نمایندگی‌اش در مشهد و برنامه‌هایی که در وزارت مسکن و شهرسازی دنبال کرده است، سوال کردیم.

همچنین صالح‌آبادی از توجه نمایندگان مشهد در ادوار مختلف درباره مسائل اقتصادی استان و نگاهش به اقتصاد ایران پس از برجام می‌گوید. وی معتقد است زمانی‌که فعالان مدنی و اجتماعی مشهد از حضور فعالانه در انتخابات شورای شهر غفلت کردند، جناح مقابل هدفمند وارد شد و شورای شهر و شهرداری را در اختیار گرفتند. در ادامه مشروح این گفت‌وگو را می‌خوانید.

لطفا درمورد وضعیت مشهد در دوران نمایندگی خود، توضیح دهید.

در آن دوران که نماینده مشهد بودم در واقع چالش اصلی که در مشهد و استان وجود داشت، مشکلات فراوانی بود که از سوی دستگاه‌های اجرایی و یا مراکز دیگر، مردم با آن‌ها مواجه بودند. از طرفی وظیفه نماینده مجلس این است که از حقوق مردم در مقابل دولت و یا دیگر نهادها که مردم با آن‌ها ارتباط دارند، دفاع کند. از ابتدا تا انتهای مسئولیتم سعی کردم به این وظیفه جامه عمل بپوشانم به‌خصوص برای افرادی که ممکن بود صدایشان به گوش مسئولان نرسد.

با توجه به اینکه دوره سوم مجلس شورای اسلامی با دولت اول آقای هاشمی رفسنجانی انطباق زمانی داشت، با چه چالش‌هایی مواجه بودید؟

دوره سوم، یک مجلس آرمانی بود و ترکیب آن متمایل به جناح نیروهای خط امام بود، دولت اول آقای هاشمی رفسنجانی، سیاست‌های تعدیل اقتصادی را درپیش گرفت و بعضی نمایندگان از جمله بنده معتقد بودیم که برنامه تعدیل اقتصادی درست ولی شیب آن تند بود که در نهایت ممکن است به شکاف طبقاتی بینجامد. در مجموع چالش جدی وجود نداشت.

جناب‌عالی در چه کمیسیونی عضو بودید و چه اقداماتی در آن دوره انجام دادید؟

بنده در کمیسیون سیاست خارجی عضویت داشتم و در آن دوران یک گروه دوستی- پارلمانی ایران و فرانسه تشکیل دادیم که نایب رئیس آن گروه بودم که به بهبود رابطه ایران با اروپا می‌اندیشیدیم و اقداماتی انجام شد اما در دوره چهارم مجلس شورای اسلامی این گروه دوستی منحل شد.

بنده در کمیسیون سیاست خارجی عضویت داشتم و در آن دوران یک گروه دوستی- پارلمانی ایران و فرانسه تشکیل دادیم

گویا در وزارت مسکن و شهرسازی دولت اصلاحات، مسئولیت‌هایی داشتید. لطفا از اقدامات خود در آنجا بگویید.

بله، مشاور عالی آقای عبدالعلی‌زاده، وزیر وقت مسکن و شهرسازی و رئیس شورای فناوری ساختمان کشور بودم. در آن دوران کار تخصصی- فنی انجام می‌دادیم و در آن شورا برای ساختمان‌های سبک در کشور استفاده از عایق و فوم و موارد دیگر را الزامی کردیم.

تصمیمات شورا باعث می‌شد که ساختمان‌های کشور در مقابل زلزله مقاوم شوند و تلفات انسانی کاهش پیدا کند. هنگامی که دولت احمدی نژاد به روی کار آمد به آقای سعیدی‌کیا، وزیر وقت مسکن و شهرسازی مراجعه کردم و گفتم برای ادامه کارم در شورای فناوری ساختمان کشور نیازی به حقوق و حکم رسمی ندارم و فقط تقاضا دارم برای اتمام تمام و کمال وظیفه این شورا، در این سمت باقی بمانم. در نهایت با این پیشنهاد موافقت نشد ولی با این حال آن تصمیمات تا حدودی در کشور اجرایی می‌شود.

اگر به ترکیب نمایندگان مشهد در ادوار مختلف مجلس نگاهی بیندازید، متوجه می‌شوید که اغلب نمایندگان مشهد در کمیسیون‌های سیاسی و یا فرهنگی عضویت داشته و دارند، درصورتی‌که ترکیب کمیسیون اقتصادی در گذشته در اختیار نمایندگان اصفهانی و شیرازی بوده است. چرا این تفاوت دیدگاه و تخصص نمایندگان مشهد با دیگر نمایندگان در عرصه اقتصادی کشور و استان‌ها به وضوح دیده می‌شود؟

مشهد و خراسان به‌دلیل ویژگی‌های خاصی که دارد، می‌طلبد که نمایندگان سیاسی و فرهنگی داشته باشد اما در هر صورت باید به اقتصاد و صنعت استان توجه کنند. با وجود اینکه در دوره سوم مجلس، بیشتر نمایندگان سیاسی و فرهنگی بودند اما به توسعه اقتصادی استان می‌اندیشیدیم.

بخاطر دارم که در دوره سوم مجلس شورای اسلامی، طرح اولیه قطارشهری را نمایندگان مشهد از جمله بنده پیگیری می‌کردیم که نخست وزیر وقت کشور برای این موضوع بودجه‌ای را درنظر گرفتند و معتقد بودیم که مشهد باید مترو داشته باشد.

طرح پتروشیمی خراسان قرار بود در سه‌راه امام تقی(ع) احداث شود اما مسئولان وقت پتروشیمی خراسان ادعا داشتند که به اندازه کافی در حومه مشهد، واحدهای صنعتی وجود دارد و در آینده برای مشهد مشکلات زیست‌محیطی ایجاد می‌شود که در نهایت موافقت شد که پتروشیمی به بجنورد منتقل شود.

دو پروژه فولاد خراسان و فولاد اسفراین در آن دوران به بهره‌برداری رسید. درحال حاضر نمایندگان مشهد در مجلس شورای اسلامی بیشتر به انتقاد از برجام می‌پردازند که این رویه درست نیست.

آیا از ترکیب شورای شهر مشهد و وضعیت شهرداری، اطلاع دارید؟

روزنامه‌نگاری سیاسی امروزه به عنوان یکی از بخش‌های پرقدرت و با اهمیت ژورنالیسم است که توانسته بیشترین مخاطب را برای خود آماده و یا جذب کند وحتی با قدرت‌ترین شخصیت‌ها درحکومت‌ها از آن هراس دارند

بله، با استقبالی که خراسانی‌ها در ۲۲ خرداد سال ۹۲ از آقای روحانی کردند، باید پاسخ درخور و شایسته‌ای به این آن‌ها داده می‌شد و مدیران خراسانی در مسئولیت‌ها گمارده می‌شدند اما این اتفاق رخ نداد. از طرفی انتخابات شورای شهر نیز همزمان با انتخابات ریاست‌جمهوری برگزار شد و نگاه فعالان مدنی و اجتماعی مشهد به انتخابات شورای شهر بر این مبنا نبود که به‌صورت جدی وارد عرصه انتخابات شورای شهر شوند و در واقع این موضوع مغفول واقع شد اما جناح مقابل در این زمینه فعال و هدفمند کار کرد و شورای شهر را در اختیار گرفتند. مسلما وقتی شورای شهر از طیف خاصی است، شهردار نیز از همان طیف خاص خواهد بود .

فضای فعالیت روزنامه نگاری در استان را چطور تحلیل می‌کنید؟

روزنامه خراسان برای استان مایه افتخار است و همواره ادیبان و فرهیختگان تاریخ این خطه در این روزنامه قلم زده‌اند و به‌دلیل قدمت آن با مردم عجین شده است اما امیدوارم که در همه مسائل بی‌طرف باشد و اطلاع‌رسانی واقعی انجام دهد. روزنامه قدس هم که وابسته به آستان قدس رضوی است؛ این دو روزنامه دغدغه مالی ندارند.

مردم نیز باید به روزنامه‌ها و ضمیمه‌های استانی خراسانی توجه کنند که با توان و پشتکار کم‌نظیر منتشر می‌شوند اما با این حال باید روزنامه مستقل مردمی ایجاد شود.

با توجه به اینکه در حرفه روزنامه‌نگاری فعالیت دارید، اقتصاد ایران را پس از برجام چه طور ارزیابی می‌کنید؟

مشهد و خراسان به‌دلیل ویژگی‌های خاصی که دارد، می‌طلبد که نمایندگان سیاسی و فرهنگی داشته باشد اما در هر صورت باید به اقتصاد و صنعت استان توجه کنند

تحریم‌هایی که در فاصله سال‌های ۸۴ تا ۹۲ بر کشور اعمال شد، بی‌سابقه‌ترین تحریم‌هایی بود که آمریکا و متحدانش بر علیه کشوری اعمال کرده بودند. در این دوره شش قطعنامه ضد ملت ایران از سوی شورای امنیت سازمان ملل متحد تصویب و اجرایی شد.

این قطعنامه‌ها گلوی اقتصاد ایران را فشرد و وضعیت به‌گونه‌ای شد که نفت آنچنان به فروش نرسید و وقتی هم به فروش می‌رسید، مبالغ را نمی‌توانستند بازپس بگیرند، البته این وضع تا حدودی همچنان ادامه دارد.

اتفاقی که پس از برجام رخ می‌دهد این است که بعد از گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی اولین گام سوئیفت مالی ایران از حالت بلاک خارج می‌شود. در گام بعدی بخشی از پول‌های بلوکه‌شده ایران در کشورهای مختلف آزاد می‌شود.

در گام سوم، ایران می‌تواند براساس ظرفیت بازار جهانی، نفت بفروشد و سرمایه آن به خزانه ایران بازمی‌گردد. پیش‌بینی بنده این است که آثار مثبت برجام از تابستان آینده بر اقتصاد ایران و زندگی مردم نمایان خواهد شد.

تاریخ

استانداران خراسان در عهد پهلوی -۶

وقایع و حوادث رخ‌داده در زمان استانداری منصورالملک در خراسان

هادی پژوهش

علی منصور وقتی به خراسان وارد شد که استان در اثر اشغال نیروهای نظامی شوروی و طغیان خوانین ایلات خراسان دچار هرج و مرج و ناامنی ناشی از اشغال و شورش‌ها شده بود .

علی منصور در این شرایط وارد مشهد شد پس از استقرار در استانداری و بررسی اوضاع با مقامات نظامی شوروی جهت جلب نظر آنان برای دفع شورش‌ها و ناامنی وارد مذاکره شد، پس از کسب نظر مقامات شوروی در مشهد، از تهران درخواست اعزام نیرو جهت قلع وقمع شورش محمدیوسف‌خان صولت هزاره‌ای (صولت‌السلطنه) نمود. یوسف خان پس از واقعه شهریور ۱۳۲۰ از تبعید شیراز به خراسان برگشته و با تشکیل نیروی مسلح از طوایف خود، بر شهرهای باخرز و جام و فریمان و تربت‌حیدریه و رشتخوار با تصرف واحدهای ژاندارمری مسلط شده بود و درصدد تصرف مشهد بود و همچنین طغیان یوسف بیگ یموتی در درگز و فرج!... بیگ و علی‌خان پیچرانلو از منطقه شیروان که آنان به مراکز دو شهر یادشده حمله‌ور و ژاندارمری و شهربانی را متصرف و خلع سلاح کردند.

وی با کمک نیروهای وارده به خراسان ابتدا با اعزام نماینده از شورشیان خواست تا تسلیم شوند و اسلحه و مهمات خود را تحویل دهند اما آنان بر مواضع خود اصرار ورزیده؛ لذا در تاریخ ۶ بهمن سال ۱۳۲۰ از طرف ستاد ارتش، سرهنگ بیگلری مامور فرونشاندن اغتشاش شد و متعاقب آن سرتیپ نخجوان فرمانده شرق مامور گردید تا هماهنگی نیروها را عهده‌دار شود، در این هنگام یوسف‌خان صولت با هزار جنگجوی مسلح پیاده و ۲۰۰ نفر سواره در سنگ‌بست مستقر شدند و اقدام به غارت اموال مسافران و کامیون‌های عبوری می‌کردند؛ در ۱۳ بهمن همان سال بین نیروهای ارتش و صولت برخوردی رخ داد و تعدادی کشته شدند، آنان موفق می‌شوند راه مشهد را باز نموده و همزمان دستوری از ستاد کل ارتش مبنی بر قلع و قمع کامل شورشیان رسیده و نیروهای ارتش به سنگ‌بست مراجعه و شکست سنگینی بر نیروهای یوسف‌خان وارد می‌نمایند و او ابتدا به فریمان و سپس به کلات متواری می‌شود و بعدها توسط احدی از افسران ارتش که به‌عنوان نماینده برای انتقال یوسف‌خان به منطقه باخرز و جام عزیمت نموده بود در اثر استنکاف وی به عزیمت نکردن به مشهد درگیر و بر اثر اصابت همزمان گلوله هردو به قتل می‌رسند و غائله شیروان و درگز هم سرکوب می‌شود.

پایان جنگ دوم جهانی: در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ماه ۱۳۲۴ شمسی، دولت آلمان تسلیم نیروهای متفقین شد. در تهران و شهرستان‌ها از جمله مشهد به این مناسبت، مردم مجالس جشن و سرور برپا نمودند و استانداری‌ها به مدت سه روز پرچم جشن را برافراشتند.

فرار افسران لشکر خراسان: در مردادماه ۱۳۲۴ شمسی که تازه جنگ دوم جهانی با شکست نیروهای متحدین کاملا پایان یافته بود، تعدادی از افسران لشکر ۸ مشهد به سرپرستی سرهنگ دوم نوایی رئیس سررشته‌داری لشکر و سرگرد غاسکندانی فرمانده ترابری لشکر با ۲۰ قبضه تفنگ و ۱۰ طپانچه و مقداری فشنگ و دو دستگاه بی‌سیم و با دو کامیون و یک جیپ ارتشی به‌عنوان قیام مسلحانه از پادگان مشهد خارج و به سمت قوچان و بجنورد حرکت کردند، تعداد قیام‌کنندگان که بعدها مشخص شد از نیروهای نظامی هوادار حزب توده بوده، ۱۹ افسر و ۶ سرباز بوده‌اند؛ آنان بدون هیچ مانعی تا مراوه تپه پیش رفتند و در آنجا با اسناد جعلی توانستند پادگان مراوه تپه را تصرف کنند، همزمان تعدادی از افسران پادگان تهران تصمیم به قیام گرفتند؛ از تهران خود را به نیروهای فراری لشکر خراسان در گنبد کاووس رساندند؛ دولت وقت چند ستون نظامی برای دفع غائله به گنبد اعزام کرد ولی نیروهای شوروی مستقر در گنبد مانع حرکت آنان شدند، سرانجام نیروهای شهربانی و ژاندارمری به فرماندهی ستوان یکم حسینی بر شورشیان حمله برده و کامیون‌ها و جیپ آنان را به آتش کشیدند و اکثر عوامل شورشی کشته شدند و ستاد ارتش به حمله‌کنندگان مبلغ ۹۰ هزار ریال پاداش داد.

دنیای اقتصاد
اشتراک طلایی روزنامه «دنیای اقتصاد»
تحویل قبل از ۸ صبح
در مشهد، بیرجند و بجنورد
اطلاعات بیشتر با
ارسال عدد ۱ به ۳۰۰۰۲۲۴۸۰۰

کند و کاو

امیرارسلان نامدار- بخش اول

جواد اسحاقیان*

امیر ارسلان (امیر ارسلان نامدار)، قصه‌ای عامیانه، پُرکِشش، تاریخی، اسطوره‌ای و اجتماعی است که از نظر فرهنگ عامه، قصه‌های پریوار و آنچه امروز از آن به «نظریه پسا ـ استعماری» تعبیر می‌شود، اهمیت خاصی دارد. ماجراهای این اثر را محمدعلی نقیب‌الممالک، نقال‌باشی دربار ناصرالدین شاه، شب هنگام اندکی پیش از خواب قبله عالم برای او نقل می‌کرده؛ نقلی که با تغنّی سروده‌هایی از شاعرانی مانند قاآنی، سعدی، حافظ و دیگران، آواز دودانگ شخص راوی و همنوایی سنتور، تار و کمانچه همراه بوده است. همزمان با نقل داستان به وسیله نقال‌باشی، فخرالدوله، دختر خوش‌ذوق و فرهیخته ناصرالدین شاه، در پشت درِ نیمه‌باز خواجه‌سرایان، آن را تحریر می‌کرده است و مطابق نوشته دکتر محمدجعفر محجوب، امیر ارسلان به احتمال، اندکی قبل از ۱۳۰۹ هجری قمری که سال وفات اوست، پدید آمده است (نقیب‌الممالک، ۱۳۷۸، صفحه ۹).

این کتاب متأسفانه به زبان انگلیسی برگردانده نشده؛ اما در سال ۱۹۶۵ «رودولف گلپکه» خلاصه کم‌اهمیتی از آن را با عنوان «عشق و ماجرای امیر ارسلان»، پرداخته نقیب‌الممالک، به زبان آلمانی منتشر کرده است(فصلنامه بررسی کامل،۲۰۱۰). به نوشته یک منبع دیگر، شاپور یاسمی در سال ۱۳۳۳ این قصه را به صورت نمایشنامه درآورده و هنرپیشه اصلی آن، ایلوش خوشابه، هنرپیشه ایرانی بوده است. یک سال بعد، دکتر اسماعیل کوشان فیلمی به همین نام کارگردانی کرده که محمدعلی فردین، نقش امیرارسلان را بازی می‌کرده و از جمله فیلم‌های موزیکال موفق ایران در سال ۱۳۳۴ بوده است.

نخستین پژوهش را در سال ۱۳۴۰درباره این قصه، محمدجعفر محجوب به‌عمل آورده که پیشگفتاری مفصل درباره این کتاب است که در مقدمه چاپ کنونی(۱۳۷۸) آمده است. این استاد ادبیات فارسی، همین مقدمه را با اندکی تغییر در کتاب برجسته خود، « ادبیات عامیانه‌ی ایران» در دو جلد نقل کرده و در۱۳۸۲دکتر حسن ذوالفقاری چاپ ویرایش‌یافته بهتری از آن را انتشار داده است. این مقدمه، با آن که اطلاعات بسیاری درباره این قصه عامیانه می‌دهد، از اشتباه و کوتاهی برکنار نمانده و از آن‌جا که بررسی قصه بر شالوده‌ای علمی و نظری (نقد ادبی نو، نظریه انتقادی نو) استوار نیست، سویه‌های پنهان‌تر قصه، کشف نشده است؛ مثلاً با آن که ایشان در سبک‌شناختی دستی داشته و کتاب «سبک خراسانی» (۱۳۴۵) او پس از کتاب سه جلدی «سبک‌شناسی» محمدتقی بهار، مهم‌ترین منبع در سبک‌شناسی به‌شمار می‌آید، متوجه تعدد و تنوع سبک نثر در امیر ارسلان نشده و به این نکته پی نبرده که سبک نثر در بخش‌های پایانی کتاب، با نیمه نخست اثر تفاوت دارد و بعدها ماجراهایی به آن افزوده شده است. نویسنده مقدمه، خود درمورد پاره‌ای موارد، تردید دارد و نمی‌تواند به درستی درباره آن‌ها ارزیابی کند و از آنجا که این اثر را به عنوان« نوع ادبی» خاصی به نام حکایت، قصه یا رمانس مورد داوری و تحلیل قرار نمی‌دهد و با هنجارهای چیره بر این انواع ادبی خاص آشنایی ندارد، زبان به انتقاد از منش شخصیت‌های قصه و شیوه نگارش نقیب‌الممالک می‌گشاید که هر دو، بی‌وجه است. ما همه این خرده‌گیری‌ها را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

دومین نوشته درباره این قصه، مقاله‌ای با عنوان «تحلیل کریستف بالایی از متن امیر ارسلان» است که محجوب خود پس از مقدمه خویش ترجمه و با اندکی تلخیص آورده است. چنان‌که می‌دانیم، کریستف بالائی و میشل کویی پرس مشترکاً کتابی با عنوان سرچشمه‌های داستان کوتاه فارسی(۱۹۸۳) نوشته‌اند که در همین سال در مجموعه «گنجینه نوشته‌های ایرانی» وابسته به « انجمن ایران‌شناسی فرانسه» در پاریس انتشار یافته است. بخشی از این مجموعه را دکتر احمد کریمی حکاک با عنوان « سرچشمه‌های داستان کوتاه فارسی»، در سال ۱۳۶۶ به فارسی ترجمه کرده است. بالائی از ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۳در آغاز به‌عنوان پژوهشگر و سپس در مقام رئیس انجمن ایران‌شناسی فرانسه در تهران به مطالعه در ادبیات فارسی معاصر پرداخت. «کویی پرس» پس از اخذ لیسانس در رشته فلسفه به ایران آمد و به مطالعه در مورد داستان کوتاه فارسی پرداخت؛ در سال ۱۹۸۳ از دانشگاه تهران درجه دکترا گرفت و هم اکنون عضو هیأت تحریریه مجله فرانسوی‌زبان « لقمان» از انتشارات مرکز نشر دانشگاهی است. بخش مربوط به جمال‌زاده و بررسی داستان‌های کوتاه او در مجموعه مشترک سرچشمه‌های داستان کوتاه فارسی، نوشته او است.

در ویراست جدیدی که در سال ۱۳۷۸ از امیر ارسلان با مقدمه دکتر محمدجعفر محجوب به همت مؤسسه فرهنگی، هنری ـ سینمایی الست فردا انتشار یافته است، پس از مقدمه‌ای که خود استاد محجوب بر امیرارسلان نوشته‌اند، فصلی با عنوان تحلیل کریستف بالائی از متن امیر ارسلان آمده که نوشته بالائی و بخشی از کتاب پیدایش رمان فارسی او است و از آنجا که این مقاله مفصل یک سال پس از انتشار ترجمه همین کتاب به عنوان مقدمه در کتاب امیر ارسلان عیناً آمده است، به احتمال افزوده ناشر است. به یک اعتبار می‌توان گفت که این مقاله، تنها نوشته‌ای در باره قصه امیر ارسلان است که با رویکرد «نظریه‌های روایت نو» مورد بررسی قرار گرفته است. با این همه، این محقق فرانسوی نتوانسته به خوانندگان خود بگوید که دو منبع تعیین‌کننده و مهمی که نقیب‌الممالک شیرازی، امیر ارسلان خود را بر آن الگوها ساخته و پرداخته است، کدام آثار بوده‌اند؟ من در سه فصل بعدی این یادداشت که در هفته‌های بعد خواهید خواند، به توضیح دقیق این منابع پرداخته‌ام و معمایی را که مدت‌ها ذهنم را مشغول ساخته بود، حل کردم.

*** منتقد و نویسنده ادبی**

«دنیای اقتصاد» بررسی می‌کند:

فرهنگ، بازتابی از رفتار یک جامعه

امروزه در دوران ما می‌توان ادعا کرد که شبکه‌های گسترده اطلاعات و ارتباطات با تمرکز بر فرهنگ دیداری قادر به تغییر جهان هستند

دنیای اقتصاد،گروه فرهنگ و هنر- ۱۴ آبان روز فرهنگ عمومی است. شورای فرهنگ عمومی ۱۴ آبان‌ماه را در تقویم سال ۱۳۸۷ به نام «روز فرهنگ عمومی» نام‌گذاری کرد. در چهارصد و شصت و ششمین جلسه این شورا روز ۱۴ آبان که مصادف با تصویب آئین‌نامه شورای فرهنگ عمومی است، به نام روز فرهنگ عمومی مصوب گردید. در این جلسه همچنین اصلاحات دستورالعمل اجرایی آئین‌نامه نام‌گذاری شهرها، خیابان، اماکن و مؤسسات عمومی بررسی و تصویب شد.

کتاب و مطبوعات که در عصر روشنگری و صنعتی شدن در قرون گذشته عامل انتقال اندیشه‌های بشری بود، در دوران ما تصویر و فرهنگ دیداری به عنوان عامل ایجاد یا تغییر فرهنگ به کار می‌رود

برای درک فرهنگ عمومی نیاز است تا ابتدا واژه فرهنگ را فهم کنیم و سپس به تفاوت تعاریف شقوق مختلف فرهنگ بپردازیم و با درک آن‌ها واژه فرهنگ عمومی را بفهمیم. فرهنگ از جمله مفاهیمی است که ارائه تعریف برای آن کاری سهل و ممتنع به حساب می‌آید. رسیدن به یک تعریف جامع در این امر شاید مسأله‌ای غیرممکن باشد. ریموند ویلیامز یکی از مقالات خود را این گونه آغاز می‌کند که واژه فرهنگ «یکی از دو یا سه واژه پیچیده در زبان انگلیسی» است. برخی نوشته‌ها تا ۱۶۴ تعریف مختلف از فرهنگ ارائه داده‌اند. فرهنگ عمومی نیز از وضعیت مشابهی برخوردار بوده و حرف و حدیث فراوانی را به‌دنبال خود آورده است. فرهنگ را می‌توان ارزش‌هایی که اعضای یک گروه معین دارند، هنجارهایی که از آن پیروی می‌کنند، و کالاهای مادی که تولید می‌کنند، تعریف کرد. ارزش‌ها آرمان‌های انتزاعی هستند، حال آنکه هنجارها اصول و قواعد معینی هستند که از مردم انتظار می‌رود آن‌ها را رعایت کنند و این هنجارها نشان‌دهنده «بایدها» و «نبایدها» در زندگی اجتماعی هستند. هنگامی که واژه فرهنگ را در گفت‌وگوهای معمولی هر روزه به‌کار می‌بریم، اغلب فرآورده‌های متعالی ذهن مانند هنر، ادبیات، نقاشی و... را درنظر داریم و ذهن به سمت آن‌ها حرکت می‌کند. اما می‌توان گفت فرهنگ به مجموعه شیوه زندگی اعضای یک جامعه اطلاق می‌شود.

■ **پیچیدگی فرهنگ عمومی**

می‌توان فرهنگ عمومی را به مسأله خاصی محدود کرد و در همان حیطه پیرامونش نوشت. این ویژگی فرهنگ عمومی است که خود را نشان نمی‌دهد، ظهور ندارد اما حضور دارد، دیده نمی‌شود اما احساس می‌شود. حد ومرز، طول و عرض و مختصات ندارد اما لمس می‌شود، درک می‌شود، نقل می‌شود، تعقل می‌شود، تحلیل می‌شود ، اصلاح می‌شود، فاسد می‌شود، افساد می‌کند، اصلاح می‌کند، ضعیف می‌شود، قوی می‌گردد، نهان گشته، آشکار می‌شود و اساسا پیچیده است. هیچ فرهنگی نمی‌تواند بدون جامعه وجود داشته باشد. اما همان‌گونه، هیچ جامعه‌ای بدون فرهنگ وجود ندارد. بدون فرهنگ، ما اصلا انسان به معنایی که معمولا این اصطلاح را درک می‌کنیم، نخواهیم بود؛ نه زبانی خواهیم داشت که با آن مقاصد خود را بیان کنیم و نه هیچ‌گونه احساس خودآگاهی و توانایی تفکر و تعقل ما نیز که با آن مقاصد خود را بیان کنیم. فرهنگ عمومی جزیی از نظام فرهنگی جامعه است که اجبار رسمی از آن حمایت نمی‌کند ودر مقابل وجوهی از فرهنگ قرار می‌گیرد که دولت خود را مکلف به حراست از آن می‌داند. فرهنگ عمومی مانند کل نظام فرهنگی و فرهنگ، در چهار وجه ظاهر می‌شود: درونی، روانی، نمادی و نهادی و آثار و از این رو می‌توان رگه‌های فرهنگی عمومی را در همه این جلوه‌ها یافت و در کنار فرهنگ رسمی، در همه حوزه‌های زندگی اجتماعی، خانواده، حکومت، اقتصاد وآموزش و پرورش و نظایر این‌ها حضور دارد. از این رو نمی‌توان آن را به حوزه مشخصی محدود کرد. با تلقی ذکرشده از فرهنگ عمومی (تقابل آن با فرهنگ رسمی) اکنون می‌توان تاثیر این دو حوزه فرهنگ را برهم، عوامل موثر بر تفسیر آن، مکانیسم‌های تحول و تفسیر، کارکرد آن در نظام اجتماعی، میزان تناسب آن را به فرهنگ رسمی مورد بررسی قرار داد و براساس این شناخت به تغییر و اصلاح آن پرداخت.

■ **دستگاه‌های ارتباط جمعی و فرهنگ عمومی**

دستگاه‌های ارتباط جمعی و سیاست‌گذاری های مربوطه همانقدرکه می‌توانند مفید باشند و باعث شوند مخاطب همدلی کند و با آن‌ها ارتباط بگیرد در دراز مدت می‌توانند موجب ایجاد و یا تغییر فرهنگ نیز بشوند. صنایع تکنولوژی فرهنگی مانند رادیو، تلویزیون، ویدئو، ماهواره تا ضبط و پخش موسیقی، فیلم، داستان و ... در کنار سایر اهدافی که دنبال می‌کنند و شاید بخشی از آن سرگرمی باشد، هدف‌های تبلیغی نیز دارند و در حوزه فرهنگی در تغییر و ایجاد فرهنگ موثر هستند. این امر، خاص دوران پخش و نشر و وسایل ارتباط جمعی است که آن را با عنوان صنعت فرهنگ می‌شناسند. این اصطلاح که توسط مکتب فرانکفورت به کار رفت، بر اهمیت توجه به شیوه‌های فرهنگ‌سازی در جهان فرهنگ‌پذیر امروز اشاره دارد. صنعت فرهنگ در راستای خدمت به اهداف تبلیغات برای ترویج کالاها و محصولات خود از ابزار و لوازم بسیار متنوعی سود می‌جوید. امروزه در دوران ما می‌توان ادعا کرد که شبکه‌های گسترده اطلاعات و ارتباطات با تمرکز بر فرهنگ دیداری قادر به تغییر جهان هستند. اگر برای انتقال اندیشه از طریق قلم به خواندن و نوشتن نیاز است، عامل انتقال اندیشه و اطلاعات در دوران جدید زبان مشترک تصویر است که آسان، خوانا و در دسترس همگان است.کتاب و مطبوعات که در عصر روشنگری و صنعتی شدن در قرون گذشته عامل انتقال اندیشه‌های بشری بود، در دوران ما تصویر و فرهنگ دیداری به عنوان عامل ایجاد یا تغییر فرهنگ به‌کار می‌رود. صنعت سرگرمی که در ابتدا با فیلم، رمان و بازی و تفریح آغاز گشت در دوران ما عامل حیاتی جهت تغییر در فرهنگ‌ها شده است و در حفظ و کنترل فرهنگ عمومی توجه به این صنعت، دشوارترین کار در فرهنگ است، زیرا راهی گشوده برای تمام فرهنگ‌هاست، راهی برای رشد و یا تخریب.

■ **کتابخوانی؛ ارتقاء فرهنگ عمومی**

«کتاب خواندن در پاریس، توجه هرکسی را به خود جلب می‌کند. هرکس را می‌بینی یک کتاب در دست دارد و تند تند مشغول مطالعه است. سن و سال هم نمی‌شناسد، سیاه و سفید و مرد و زن و بچه هم نمی‌شناسد. انگار همه در یک ماراتن عجیب گرفتار شده‌اند و زمان درحال گذر است. واگن‌های مترو گاهی واقعا آدم را یاد قرائت‌خانه می‌اندازند، مخصوصا اینکه ناگهان در یک مقطع خاص کتابی گل می‌کند و همه مشغول خواندن آن می‌شوند... فضای پاریس هیچ بهانه‌ای برای مطالعه نکردن باقی نمی‌گذارد.» منصور ضابطیان در بریده‌ای از کتاب خود چه خوب غنای فرهنگی یک کشور را در برابر فقر فرهنگی جامعه نشان می‌دهد. اینجا هم کتابخانه دارد ولی وارد یکی از آن‌ها که می‌شوی، حس می‌کنی چقدر تنها مانده‌اند و مشتاق‌اند تا دست گرمی صورت‌شان را نوازش و غبارشان را محو کند.کتاب‌ها مانند کودکان معصومی، همه مرتب و منظم، پشت به پشت، ساکت و صبور ایستاده‌اند و حتی از وهم تنهایی گاهی به خود می‌لرزند. کتاب‌های اینجا چقدر مهجورند و آدم‌های شهر چقدر نامهربان. بی‌توجهی به همین مسأله باعث شده است، سرانه مطالعه هر سال کمتر شود. کتاب و کتاب‌خوانی و میزان گرایش به مطالعه، امروزه یکی از شاخص‌های توسعه به شمار می‌رود. بررسی‌ها نشان می‌دهد مطالعه و کتاب‌خوانی وضعیت مطلوبی در ایران ندارد و عمدتا مردم از خرید و یا مطالعه کتاب گریزانند و اقدامات لازم و جدی جهت ترویج و اشاعه فرهنگ مطالعه صورت نگرفته است، درصورتی‌که بهای یک وعده غذای گران قیمت را در رستورانی شیک پرداخت می‌کنند اما حاضر نیستند برای تقویت ذهن خود اندکی بها بپردازند. برای رفع موانع و ایجاد زمینه و بستر لازم جهت ترویج و توسعه فرهنگ مطالعه، نهادهای مختلف در پنج بخش، شامل خانواده، مدارس و نظام آموزشی، کتابداران و کتابخانه‌ها، دولت و رسانه‌های گروهی و ناشران و کتاب‌فروشی‌ها ، باید با رفع مشکلات موجود، هم‌سو و هم‌هدف، به سمت مشخصی حرکت کنند.

■ **ممنون که مهربونی**

این روزها گوشه و کنار خیابان‌های مشهد بیلبوردهایی دیده می‌شود که روی آن بزرگ نوشته شده است: «ممنون که مهربونی». مهربانی این روزها تبلیغ می‌شود و بسیار خوب است چون باعث می‌شود افراد یک جامعه در برخورد با دیگر افراد، احساس بهتری داشته باشند و مشکلات کمتری در جامعه به‌وجود بیاید چرا که ازجمله بارزترین نمودهای فرهنگ عمومی در یک جامعه، بدون شک بالابردن آستانه تحمل افراد آن است. جامعه‌ای با مردم عصبی و کم‌طاقت بسترساز بسیاری از ناهنجاری‌ها و مشکلات اجتماعی است که در درازمدت به صورت یک معضل و مشکل اساسی و بنیادین رخ می‌نماید.کافی است دقایقی از خانه بیرون بیایید و در خیابان قدم بزنید. مردمی را می‌بینید که قدم می‌زنند و می‌دوند و به دنبال چیزی هستند که خودشان هم نمی‌دانند چه چیزی است. حال کافی است شما در این میان اشتباهی بکنید تا متوجه شوید چگونه این خشم و این آستانه تحمل پایین به چشم می‌آید. از مهمترین مختصات جامعه‌ای با آستانه تحمل پایین، زیر پا گذاشتن حقوق اجتماعی سایر افراد جامعه است. این موضوع در ریزبینانه‌ترین حالت آن در صف نانوایی و در برجسته‌ترین حالت آن که در رانندگی و مخاطرات پیش روی آن است، قابل‌ارزیابی است. فقدان فرهنگ گفت‌وگو در بین بسیاری از افراد موضوعی به مراتب با اهمیت‌تر از دیگر موضوعات است. تقویت فرهنگ گفتگو از طریق فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی تا حد زیادی می تواند از خشونت‌ها و درگیری‌های اجتماعی افراد بکاهد. این درحالی است که افراد جامعه از کودکی، آموزش‌های لازم برای گفت‌وگو را از نهادهایی مانند خانواده و مدرسه دریافت نمی‌کنند و با روحیه‌ای که مبتنی بر گفت‌وگو و درک متقابل نیست وارد زندگی اجتماعی می‌شوند. در این راستا لازم است آموزش و پرورش اقدامی اساسی برای نهادینه کردن فرهنگ گفت‌وگو، راه‌های برقراری ارتباط و گفت‌وگو با دیگر افراد جامعه انجام دهد.

در این رابطه جای خالی آموزش مهارت‌های زندگی، کنترل هیجان و خشم و مدیریت بحران احساس می‌شود. این آموزش‌ها از طرق مختلف باید به افراد جامعه داده شود. یکی از مهمترین مراکزی که می‌توان به آن اشاره کرد، مدرسه است. آموزش و پرورش نقش مهمی در آموزش شیوه‌های درست رفتاری به دانش‌آموزانی دارد که در آینده می‌خواهند وارد جامعه شوند، بنابراین به نظر می‌رسد لازم است چنین آموزش‌هایی از سطح مدارس شروع شده و در هر سال تحصیلی به فراخور سن دانش‌آموزان ادامه یابد. رسانه‌ها نیز ضلع مهم دیگر چنین آموزش‌هایی هستند، مطبوعات و صداوسیما می‌توانند با درج تحلیل‌های کارشناسی و پخش فیلم‌ها و سریال‌های آموزنده در این رابطه تاثیرگذار باشند. خانه‌های فرهنگ، مکان‌های ورزشی و سایر اماکن فرهنگی نیز از موارد موثری هستند که می‌توان از آن‌ها نام برد.

عکس هفته

عکس: محسن اسماعیل زاده - ایسنا

آغاز به کارهفدهمین نمایشگاه کتاب ناشران ایران در مشهد

پنجم آبان ماه سال جاری، هفدهمین نمایشگاه کتاب ناشران ایران در نمایشگاه بین‌المللی مشهد با حضور معاون فرهنگی وزیر ارشاد اسلامی، استاندار خراسان رضوی و مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان گشایش یافت، در این مراسم معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با بیان اینکه در حوزه صنعت نشر رکود مضاعف دیده می‌شود و اگر صنایع کشور دچار رکود هستند، صنعت نشر از جوانب مختلف، با مشکلات ویژه‌تری روبه‌رو است، گفت: پایین آمدن تیراژ کتاب‌ها زنگ هشداری برای کسانی است که به این فرهنگ تعلق دارند، چرا که کتاب در تمدن‌سازی و شاخص تمدن‌های اجتماعی همواره نقش پررنگی دارد. صالحی همچنین گفت: در شش ماه اول امسال، نسبت به سال گذشته ۱۲درصد کاهش تیراژ در کشور تجربه شد و این روندی است که طی هفت، هشت سال گذشته تلنگری بزرگ است. گفتنی است این نمایشگاه تا ۱۲ آبان ماه میزبان علاقمندان به کتاب و کتابخوانی خواهد بود.

خبر

رونمایی از کتاب تازه منتشرشده عبدالله کوثری

دنیای اقتصاد- کتاب «کلنل پسیان»، عصر پنجشنبه هفته گذشته با حضور مترجم این کتاب و اهالی هنر و ادبیات در گالری رادین مشهد رونمایی شد.

به گفته عبدالله کوثری، این کتاب که در نشر ماهی به چاپ رسیده است، نگاه جدیدی به قیام پسیان دارد و قیام او را از زاویه تازه و از دیدگاه ناسیونالیسم ایرانی و تأثیر آن در حرکت پسیان بررسی می‌کند. کوثری در مصاحبه‌های اخیر خود گفته است این کتاب را برای جوانان ترجمه کرده که می‌داند چیزی از قیام کلنل پسیان نمی‌دانند و نیز این کتاب را ترجمه کرده به این امید که چون کتاب کوچکی است جوانانی که کتاب‌خوان نیستند هم آن را بخوانند.

نمایش «میدان مقاومت» تا ۲۲ آبان روی صحنه است

دنیای اقتصاد- تئاتر میدان مقاومت، نوشته سیدعلی موسویان و به کارگردانی محمد جهان‌پا که به عنوان اثر منتخب جشنواره تئاتر ماه به جشنواره‌های سراسری و بین‌المللی سال ۹۴ معرفی شده است، از روز گذشته در سالن بهار مجموعه تئاتر شهر در حال اجراست. این نمایش از ساعت ۱۸ هرشب تا ۲۲ آبان ماه سال جاری ادامه خواهد داشت.

از اولین کتابخانه سیار در مشهد رونمایی شد

دنیای اقتصاد- مدیر کتابخانه های عمومی خراسان رضوی در مراسم رونمایی از کتابخانه سیار که در حاشیه هفدهمین نمایشگاه کتاب ناشران ایران برگزار شد، در جمع خبرنگاران، اظهار کرد: بحث کتابخانه سیار از دو سال گذشته در نهاد کتابخانه‌های عمومی خراسان رضوی آغاز شد و این کتابخانه، دوازدهمین کتابخانه سیار در کشور است.

حسین اکبری ادامه داد: کتابخانه‌های سیار به سه دسته مینی‌بوسی و ونی، اتوبوسی و نیز تریلر و شبه‌تریلر تقسیم می‌شود که برای ایجاد این‌گونه کتابخانه‌ها در حدود ۵۰۰ میلیون تومان اعتبار درنظرگرفته شده که این مبلغ برای خریداری، بازسازی، قفسه و طراحی آن‌ها هزینه شده‌است و اگر تامین اعتبار به نحو مطلوبی صورت گیرد، بازهم می‌توان شاهد ایجاد این نوع کتابخانه‌هاباشیم.

اکبری خاطرنشان کرد: ظرفیت این کتابخانه سیار در حدود ۱۰هزار نسخه کتاب است که در حال حاضر تنها ۳هزار جلد در آن موجود است که می‌تواند مورد استفاده همگان قرار بگیرد.

مدیرکل کتابخانه‌های عمومی خراسان رضوی در خصوص محل استقرار این کتابخانه سیار سخن گفت و خاطرنشان کرد: براساس چشم‌انداز ۱۴۰۴، نقشه راهی برای استقرار این کتابخانه درنظرگرفته شده‌است که براساس آن، به صورت گردشی، هر دو هفته یک بار در هر روستا مستقر می‌شود و تقریبا بین ۵ تا ۱۰ مرکز دهستان را پوشش می‌دهد.

نمایشگاه چالش زمان در گالری رادین

دنیای اقتصاد- نمایشگاه چالش زمانی که مروری است بر آثار ویدئویی پنج هنرمند معاصر، از هشتم آبان در گالری رادین در حال برگزاری است، این نمایشگاه از ساعت ۱۷ الی ۲۱ هرشب تا ۱۲ آبان ماه ادامه خواهد داشت. گالری رادین در بلوار سجاد، حامد جنوبی ۱۲، پلاک ۱۰۸ واقع شده است.

مشهد ۲۰۱۷

در ستاد ملی «مشهد۲۰۱۷ »تاکید شد؛

شناخت واقعیت‌های جهان اسلام و جدی‌گرفتن فضای مجازی

دنیای اقتصاد- رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی کشور تأکید کرد باید اقدامات و برنامه‌ها برای مشهد۲۰۱۷ به نحوی صورت گیرد که در قضاوت‌های بین‌المللی این شهر رتبه پایینی کسب نکند.

بیشتر از ۱۴ ماه تا فرارسیدن رویداد تاریخی برای نام‌گذاری «پایتخت معنوی ایران» به عنوان «پایتخت فرهنگ اسلام» نمانده و این درحالی است که هنوز برنامه‌های آماده‌سازی مشهد۲۰۱۷ عملیاتی نشده و در حد حرف و شعار باقی مانده است.

ستادها، شوراها و کارگروه‌های ملی و استانی برای آماده‌سازی مشهد برای سال۲۰۱۷ و نام‌گذاری این کلان‌شهر به عنوان پایتخت فرهنگ اسلام، با تشکیل جلسات و نیازسنجی‌ها، مصوباتی را در دستورکار خود قرار داده‌اند، اما با توجه به اندک فرصت باقی‌مانده، هنوز در عمل اتفاق خاصی نیفتاده است.

در همین زمینه از اردیبهشت ماه سال جاری ستاد ملی مشهد۲۰۱۷ در چهار بخش شهری، عمرانی، فرهنگی و ارتباطات و بین‌الملل تشکیل شده و حتی وزرا و روسای سازمان‌های کشوری گرداننده این ستادها بودند. نکته مهم در ورای این جلسات، تخصیص اعتبار به منظور عملیاتی‌کردن فعالیت‌ها و برنامه‌هاست که با وجود وعده ایجاد ردیف بودجه تاکنون عملیاتی نشده و حتی در صورت ایجاد آن در ردیف بودجه ۹۵ تا زمان تخصیص، به اجرا کردن برنامه‌ها نمی‌رسد؛ چراکه از ماه‌ها قبل باید برنامه‌های عملیاتی برای ایجاد زیرساخت‌ها و زمینه‌های لازم به منظور پایتخت فرهنگ اسلام‌شدن مشهد آغاز می‌شد و در این فرصت باقی مانده به ارزیابی‌ها و ضعف‌های موجود پرداخته می‌شد اما هنوز متولیان به دنبال تصویب و تعیین چه کنم‌ها هستند.

برنامه‌ریزی برای مخاطبان «مشهد۲۰۱۷ »در سه بخش

در عین حال برآیند آنچه اکنون شهر مشهد با وجود ظرفیت‌های عظیمی برای پایتخت فرهنگ اسلام نیاز دارد، این است که در تولیدات فرهنگی، تقویت داشته‌های فرهنگی، چهره شهر از نظر فرهنگی، الگو و نماد قراردادن آنچه از شهر مشهد برای کشورهای اسلامی در زمینه فرهنگ باید برنامه‌ریزی می‌شد، به جایی نرسیده است. این خلأ دقیقا همان دغدغه‌ای است که رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی کشور از آن یاد کرده و گفت: مهم‌ترین بخش فعالیت‌های مشهد ۲۰۱۷ آشناسازی مردم دنیا و کشورهای جهان اسلام با این شهر است که باید داشته‌های فرهنگی و همچنین الگودهی در این زمینه داشته باشیم و البته این زمینه درحال‌حاضر فراهم نیست. ابراهیمی در نشست ستاد ملی مشهد۲۰۱۷ در بخش ارتباطات، اصلی‌ترین کارها را تذکر به مسئولان برای تقویت تولیدات فرهنگی به منظور معرفی داشته‌های فرهنگی مشهد دانست و افزود: باید ورودی مخاطبان در سه بخش مسئولان و وزرا، نخبگان و هنرمندان و گردشگران اسلامی به مشهد در سال۲۰۱۷ مورد توجه قرار گیرد و از هم‌اکنون برنامه‌ریزی‌های لازم انجام شود. وی به فهرست‌کردن داشته‌های فرهنگی مشهد نیز تاکید کرد و گفت: توجه به داشته‌های فرهنگی این شهر و تدوین آن در حوزه‌های مختلف باید انجام شود. رئیس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی کشور تصریح کرد: از هم‌اکنون ضروری است که با مکاتبات، دعوت از کشورهای اسلامی انجام شود تا کشورهای شرکت‌کننده در اجلاسیه آیسسکو در سال۲۰۱۷ در مشهد مشخص شوند. ابراهیمی به این موضوع نیز تاکید کرد که باید اقدامات و برنامه‌ها برای مشهد۲۰۱۷ به نحوی صورت گیرد که در قضاوت‌های بین‌المللی این شهر رتبه پایینی کسب نکند.

خبر

استاندار خراسان رضوی خبر داد:

مشهد ۲۰۱۷ ، میزبان نمایشگاه کتاب ناشران جهان اسلام

دنیای اقتصاد- استاندار خراسان رضوی در آیین گشایش هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب ناشران در مشهد از برپایی نمایشگاه کتاب ناشران جهان اسلام در سال ۲۰۱۷ خبر داد و بر توسعه فرهنگ استان تاکید کرد.

استاندار در مراسم گشایش هفدهمین نمایشگاه بین‌المللی ناشران در مشهد، برپایی نمایشگاه کتاب را در توسعه فرهنگ جامعه، کلیدی توصیف کرد و گفت: پاسداری از فرهنگ غنی خراسان رضوی به سبب حضور امام رضا(ع) می‌تواند استان را به قطب فرهنگی کشور تبدیل کند و خاستگاه فرهنگ رضوی شده و این فرهنگ را به کشورهای دیگر صادر کند.

علیرضا رشیدیان با اشاره به فرمایش مقام معظم رهبری مبنی بر اینکه «واجب‌تر از کتابخوان کردن مردم این است که استعدادهای نویسندگی را شناسایی کرده و پرورش دهیم»، افزود: شناسایی و حمایت و پرورش فرهیختگان در تولید و تالیف آثار فرهنگی و ادبی نقشی بی‌بدیل دارد. وی بر ضرورت توسعه کمی و کیفی نمایشگاه کتاب تاکید و تصریح کرد: امید است در سال ۲۰۱۷ که مشهد به‌عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام برگزیده شده است، بتوانیم نمایشگاه ناشرین جهان اسلام را در مشهد برگزار کنیم.

استاندار خراسان رضوی برگزاری نمایشگاه را زمینه‌ساز آشتی نسل جوان با مقوله کتاب و کتابخوانی دانست و ابراز امیدواری کرد با محقق شدن اهداف برپایی نمایشگاه، انگیزه مولفان و ناشران برای ارائه آثار جدید و فاخر به بازار کتاب بیشتر شود.

«دنیای اقتصاد» از جاذبه های گردشگری در مشهد گزارش می‌دهد:

مشهد؛ شهری با دو خورشید

از جاذبه‌های مذهبی مشهد، وجود آرامگاه حضرت رضا (ع) است که سالانه حدود ۲۷ میلیون زائر را برای زیارت به این شهر روانه می‌کند.

دنیای اقتصاد، عماد نصرآبادی- مشهد دومین شهر پهناور ایران و همچنین یکی از پرجمعیت‌ترین شهرهای زیارتی است که سالانه زائران زیادی را در خود جای می‌دهد و آن‌ها را راضی به سمت دیار خودشان می‌فرستد. می‌توان از زیبایی‌های بی‌نظیر و چشم‌اندازهایش صحبت کرد. می‌توان گوشه‌ای نشست و یا با دل شکسته به گنبد طلایی‌اش پناه برد و از غم، بی‌کسی و سرشکستگی رهایی جست. در خیابان‌های اطراف گنبدش که قدم می‌زنی ناخودآگاه به سال‌های دوری پرتاب می‌شوی که دیگر ردی از آن نیست. آن بافت قدیمی‌اش و آن شور وشوق مردم زمان‌های دور همه می‌تواند دنیایی بسازد. دنیایی خاطره‌انگیز و کاسب‌هایی که هنوز فریاد می‌زنند. «انگشتر، زعفرون... بدو بیا ... بدو بیا که نبری ضرر کردی». می‌توان دوباره از کنار این‌ها عبور کرد و تصور کرد که حجره‌ها دوباره زنده‌اند. دوباره فریاد می‌زنند و را تو می‌خواهند که توجه کنی، مکث کنی و حرفی، کلمه‌ای بین‌تان رد و بدل شود. خرید می‌کنی و راه می‌روی و رفته رفته صدای بوق ماشین‌ها به تو یادآوری می‌کند که اینجا دیگر آن بازار قدیمی نیست و زمان هم آن زمان رویایی نیست. زمان گذشته و حال، حال است. همین امروز و باید در همین روزهایی که می‌آید زندگی کرد و روزگار گذراند.

در روزهای اینجا اگرچه دیگر خبری از ارابه و اسب نیست، اما تا دلتان بخواهد چیزهایی پیدا می‌شود که باید قدرشان را دانست. اینجا پیشینه‌ای دارد که می‌توان ورق‌های زیادی در موردش سیاه کرد؛ از دوره خلافت اسلامی تا عصر صفویه و دوران معاصر. می‌توان از آب و هوایش گفت. از اینکه آسمانش گاهی صبح زود نم نم باران راه می‌اندازد و وقتی دلش سنگین است برف می‌بارد، اما ناگهان ظهر خورشید در دل آسمان چشم‌نوازی می‌کند و به همه مردم شهر سلام می‌دهد. اینجا تنها شهری است که دو خورشید دارد و مردم آن دل به لطف و مرحمت او بسته‌اند. اینجا شهری است که معماری و شهرسازی آن در دورانی طلایی زبان‌زد خاص و عام بوده است و جاذبه‌های شهری آن به قدری وسیع است که می‌توان از هر جنبه‌ای تقسیم‌بندی کرد؛ جاذبه‌های مذهبی، باستانی و تاریخی، جاذبه‌های تفریحی و شهری و جاذبه‌های طبیعی. هرکدام از این‌ها دنیایی است که ورود به آن وقت می‌خواهد و احساس. باید لمس کرد و قدر دانست. اینجا شهر بزرگی است. شهر نام‌آوران و مشاهیر خوش‌صدای دل و جان. اینجا شهری است که می‌توان روزهای زیادی را در آن گذراند و ساعت‌های رفته را احساس نکرد. اینجا مشهد است.

■ گردشگری مذهبی

گردشگری مذهبی یکی از قدیمی‌ترین و پررونق‌ترین انواع گردشگری گذشته و در حال حاضر در سراسر جهان است که قدمت آن به فرهنگ دینی می‌رسد و ریشه در باورها و اعتقادات دینی- مذهبی دارد. امروزه گردشگری مذهبی بخش وسیعی از کل جریان‌های گردشگری جهان را به خود اختصاص داده است و مشهد هم در این حوزه بسیار مهم تلقی می‌شود. از جهتی گردشگری مذهبی یکی از سازنده‌ترین و کارکردی‌ترین عواملی است که درزیرساخت‌های شهری و کشوری کارآمد است و باعث توسعه می‌گردد و به‌عنوان یکی از مهمترین زیرمجموعه‌های صنعت بزرگ و متنوع گردشگری جهانی از جایگاه ویژه‌ای در رشد اقتصادی کشورها برخوردار است. در ایران و به‌خصوص مشهد مقدس به لحاظ وجود اماکن مذهبی و زیارتی، توجه به این صنعت، اشتغال‌زایی و توسعه پایدار اگر پیوسته دنبال شود، می‌تواند افق‌های روشنی در برابر دیدگانمان بگشاید که ارزشمند و راهگشاست و با آن بسیاری از مشکلات حاشیه‌نشینی و ... حل گردد. ذوق، وجوه زیبایی‌شناختی و همت ستودنی ایرانیان در به‌کارگیری طرح‌های بی‌بدیل هنر و معماری اسلامی در ساخت و ترمیم بناهای بقاع متبرکه و مساجد تاریخی شهرهای مهم مذهبی و تسرّی کاربرد سبک‌های این نوع معماری اصیل به قواعد شهرسازی سایر شهرها از دیگر ظرفیت‌های موجود این نوع گردشگری در ایران است که همگام با شهرنشینی توسعه پیدا کرده‌اند. وجود پدیده گردشگری مذهبی، نقش مؤثری در بازسازی حیات شهرها در طول تاریخ و امروز داشته است که همچون یک شبکه گسترده اجتماعی از اعتماد و مشارکت گرفته تا بحث هنجارها و امنیت، اغلب مسائل و مشکلات شهری را پوشش می‌دهد، امری که بسیار ارزشمند و حیاتی است.

بناهای مذهبی، فارغ از کارکرد معنوی و روحانی، غالباً در احاطه مشاغل تجاری و تسهیلات جهت‌دار مذهبی نظیر فروشگاه سوغاتی، آژانس‌های مسافرتی، هتل‌ها و حتی بیمارستان‌ها قرار دارند که باعث ایجاد اشتغال برای جامعه میزبان می‌شود و منجر به رونق و حیات شهرنشینی و پویایی و تحرک مراکز مذهبی می‌شوند؛ در نتیجه با مکان‌یابی این کاربری‌ها در سایر مراکز مذهبی و امامزاده‌ها می‌توان به این اهداف دست یافت. در برخی مناطق، تقاضا برای خدمات از سوی گردشگران و زائران، چشم‌انداز و الگوهای کاربری زمین شهری را در مراکز زیارتی و حتی دورتر از این مراکز تغییر داده‌اند و بیشتر ویژگی‌های کلی مشابه برحسب الگوهای سفر و استفاده از حمل و نقل، خدمات و زیرساخت را به نمایش می‌گذارد. همچنین با توجه به گردشگری مذهبی، تنوع مراکز تجاری و تفریحی و نحوه مکان‌گزینی آن‌ها تابعی از رفتار زائران می‌شود که امروز باعث شده این مراکز، خارج از منطقه زیارتی توسعه یابند و شهرها شکل خاصی را پیدا کنند که برای مثال می‌توان به بازارهای خرید و هتل‌های اطراف حرم اشاره کرد.

■ جاذبه‌های مذهبی مشهد

از جاذبه‌های مذهبی مشهد، وجود آرامگاه حضرت رضا (ع) است که سالانه حدود ۲۷ میلیون زائر را برای زیارت به این شهر روانه می‌کند. حرم امام رضا(ع) از صحن‌ها، رواق‌ها و بست‌های مختلفی شکل گرفته است که زائران زیادی را به خود جذب می‌کند. این مجموعه از نظر مساحت بزرگترین مسجد و از لحاظ جمعیت دومین شهر در جهان است.

همچنین این مجموعه شامل مسجد گوهرشاد، یک موزه، دو کتابخانه، چهار مدرسه علوم دینی، یک گورستان، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، یک سالن غذاخوری برای زائران، رواق‌های وسیع برای نمازگزاران و چندین ساختمان دیگر است. این مجموعه یکی از مراکز گردشگری در ایران است. حرم به تنهایی محوطه‌ای به مساحت ۲۶۷۰۰۷۹ متر مربع را پوشش می‌دهد و درصورتی‌که هفت صحن با مساحت ۳۳۱۰۵۷۸ به آن افزوده شود، مساحت نهایی مجموعه ۵۹۸۰۶۵۷ متر مربع می‌شود. دیگر مسجدها، حسینیه‌ها و امامزاده‌ها از جمله مکان‌های مذهبی هستند که زیارت‌کنندگان فراوانی دارند. مسجد جامع گوهرشاد واقع در محدوده حرم رضوی، مسجد هفتاد و دوتن، مصلی طرق، مسجد و حسینیه کرامت، آرامگاه پیر پالاندوز، آرامگاه شیخ نخودکی، گنبد خشتی، گنبد سبز و آرامگاه خواجه ربیع از جمله مکان‌های مذهبی مشهد هستند. هم‌چنین امامزاده ناصر و یاسر (در نزدیکی طرقبه) و آرامگاه امامزاده یحیی (در جاده سرخس)، آرامگاه خواجه اباصلت و آرامگاه خواجه مراد (در جاده فریمان) در نزدیکی مشهد قرار دارند.

زائران زیادی سالانه می‌آیند و بعد از زیارت وقت خود را در حال و هوای حرم می‌گذرانند و از اطراف حرم خرید می‌کنند. این خرید قبل از اینکه جنبه مادی داشته باشد، بعد معنوی دارد و برای همین رخ می‌دهد و از جنبه‌ای گردشگری مذهبی در ایران با توجه به فرهنگ و ایدئولوژی حاکم بر جامعه ایرانی، خرید به قصد تبرک و هدیه (سوغات) از مقاصد گردشگری به ویژه در مقاصد مذهبی جایگاه خاصی دارد و جلوه‌ای معنوی به خرید می‌دهد. همین امر سبب شده که فضاهای پیرامون اماکن متبرکه مذهبی در راستای همگام‌سازی خود با نیازهای خرید زائران توسعه یابند.

■ جاذبه‌های تفریحی و شهری

در مشهد می‌توان ساعت‌ها به گشت و گذار پرداخت و تفریح کرد. وجود اماکن بکر و ناب باعث شده مشهد به‌گونه‌ای جلوه کند که هم ابعاد گردشگری مذهبی را داشته باشد و هم از بعد سیاحتی جوابگوی نیازهای گردشگران باشد. به همین دلیل هر وقت اسم مشهد در گوشه‌ای از این کشور پهناور سر زبان می‌آید، با عنوان «مشهد؛ شهر زیارتی و سیاحتی» از آن یاد می‌شود.

با توجه به افزایش رفاه اجتماعی شواهد نشان می‌دهد مردم اشتیاقی به هزینه و صرف درآمدهای اضافی خود از طریق سیروسفر دارند؛ امروزه تنها دلیل سفر به شهرها جاذبه‌های طبیعی و آثار باستانی نیست بلکه هتل‌های مدرن، دریاچه‌های مصنوعی، استخرهای مجهز و پارک‌های آبی سرپوشیده نیز نقش مهمی درجذب توریست و درآمدزایی دارند و هرکشوری سعی دارد با به‌وجود آوردن امکانات رفاهی و تفریحی در شهرهایش از مزایای اقتصادی صنعت گردشگری بهره ببرد. پارک‌های آبی بزرگ می‌توانند یکی از عوامل جذب توریسم و اشتغال‌زایی در شهرها و کشورها باشند. وجود امکانات فراوان و همچنین تفریحگاه و پارک‌های آبی بی‌نظیر باعث شده سالانه مشهد تعداد زیادی گردشگر را به خود جذب کند. مردم زیادی از سایر شهرها برای پارک‌های آبی به مشهد می‌آیند و این مسأله باعث شده است که این تفریح در شهر مشهد یکی از مهمترین و پردرآمدترین تفریح‌ها محسوب شود.کافی است در روزهای تعطیل و یا در تابستان ساعتی را به این مجموعه‌ها اختصاص دهید تا متوجه شوید استقبال از این اماکن به چه حدی است.

■ پارک‌ها و جاذبه‌های تفریحی

برنامه‌ریزی، طراحی و ساخت پارک‌های بزرگ در جذب گردشگران و بازدیدکنندگان چنان است که اغلب شهرهای مدرن و مشهور دنیا سعی کرده‌اند با تاسیس پارکی این‌چنین بر جذابیت‌های توریستی شهر خود بیفزایند. پارک‌هایی چون سنترال پارک نیویورک که در سال میزبان ۳۰ میلیون بازدیدکننده هستند، شهرت جهانی دارند. این پارک‌ها با در برداشتن هکتارها زمین، فضاهای آموزشی، پژوهشی و تفریحی را درهم‌آمیخته‌اند و پذیرای طیف وسیعی از سلایق و علایق گوناگون هستند. برخی از آن‌ها

زائران زیادی سالانه می‌آیند و بعد از زیارت وقت خود را در حال و هوای حرم می‌گذرانند و از اطراف حرم خرید می‌کنند. این خرید قبل از اینکه جنبه مادی داشته باشد، بعد معنوی دارد

تلاش کرده‌اند هنرمندان بین‌المللی را برای خلق آثار هنری متناسب با چنین فضاهایی فرابخوانند. برخی دیگر نیز تلاش کرده‌اند تا با غنی ساختن موزه و جمع‌آوری کلکسیون‌های منحصربه‌فرد برای خود نام و آوازه‌ای بین‌المللی به‌وجود بیاورند. باز هم موزه سنترال پارک در این زمینه مثال مناسبی است که با داشتن بزرگ‌ترین کلکسیون آثار و بقایای دایناسورها نه تنها بازدیدکنندگان و به‌ویژه کودکان را به خود جذب می‌کند بلکه پژوهشگران بسیاری از سراسر دنیا را برای تحقیق و پژوهش گردهم می‌آورد. از جنبه‌ای وجود این پارک‌ها در مشهد هم می‌تواند راهگشا باشد. درست است پارک‌های مشهد نمی‌تواند فعلا با پارک‌های بزرگ دنیا برابری کنند اما بازهم مشهد پارک‌های خوب و بزرگی را در دل خود جای داده است که از دیگر جاذبه‌های تفریحی مشهد به‌شمار می‌آیند. از میان پارک‌های مختلف که البته هنوز هم تعدادشان کم است، می‌توان به پارک‌های ملت، کوهسنگی، کوهستان پارک شادی، کوهستان پارک خورشید، باغ‌وحش، پارک جنگلی وکیل‌آباد و ... اشاره کرد که در مشهد همیشه با استقبال خوبی همراه بوده و مردم در روزهای تعطیل و مسافران همه روزه از آن استفاده کرده‌اند.

پارک‌های بزرگ و طبیعت‌های چشم‌نواز باعث می‌شود مردم و گردشگران بتوانند ساعت‌هایی زیادی استراحت کنند و از خستگی روزانه و درد رهایی پیدا کنند.

پارک‌های بزرگ نقش مهمی را در صنعت گردشگری امروز ایفا می‌کنند و به راحتی بعد از مسافرتی طولانی و رسیدن به مقصد مورد نظر، گشت‌وگذار در آن‌ها باعث می‌شود که گردشگر کمی از فشارهای روحی و جسمی خود دور شود و آسوده خاطر گردد.

حتی اگر برای مدت کوتاهی باشد، باز هم می‌تواند مفید واقع شود چراکه انسان امروز بیشتر کار می‌کند و کمتر تفریح و زندگی و این ساعت‌های مسافرت و هیجان‌هایش می‌تواند خود زندگی باشد و همین که برای مدتی از زندگی عادی خود دور شود به تنهایی انرژی زیادی به او می‌دهد.

یادداشت

برج نجومی رادکان

حسین اصغری ثانی*

برج رادکان در فاصله ۷۴ کیلومتری شمال مشهد و ۲۶ کیلومتری شمال غربی چناران و در یک کیلومتری جنوب شرقی روستای رادکان واقع شده است. این اثر تاریخی در تاریخ ۱۳۱۰/۱۰/۱۵ با شماره ۱۴۶ در فهرست آثار ملی کشور ثبت شده است. در بقایای کتیبه بالای برج، بخشی از یک تاریخ (ششصد و ...)مشاهده می‌شود؛ ارنست هرتسفلد باستان‌شناس و ایران‌شناس آلمانی تاریخ احداث برج را ۶۸۰ می‌داند و برخی از پژوهشگران نیز آن را ۶۰۲ خوانده‌اند. هرتسفلد برج را مقبره یکی از حکام مغول می‌داند که برخی وی را امیر ارغون مغول می‌دانند. گدار مستشرق فرانسوی آن را آرامگاه یک زن و مطلع الشمس، آن را از آثار دیلمی‌ها می‌داند که اطلاع دقیقی در دست نیست.

ارتفاع برج ۲۵ متر است. بدنه آن استوانه‌ای و پوشش آن با گنبد مخروطی خودنمایی می‌کند. نمای خارجی بنا تا ارتفاع سه متری به صورت ۱۲ ضلعی و پس از آن تا زیر گنبد دارای ۳۶ ترک یا نیم‌استوانه بوده و داخل آن هشت ضلعی است و برخی از صاحب‌نظران، خواجه نصیرالدین طوسی ریاضی‌دان، ستاره‌شناس و دانشمند بزرگ ایرانی را معمار و سازنده برج می‌دانند.

معمار بنا، دو دیوار موازی از ۱۲ دیوار اولیه این برج را در راستای نصف‌النهار ساخته‌اند و راستای درها هم در امتداد طلوع زمستان و غروب تابستان است. جایی در پهنه برج که می‌توان با توجه به آن‌ها چهار فصل، سال کبیسه و آغاز نوروز را تعیین کرد. در حقیقت این درها طوری تعبیه شده‌اند که پس از حرکت ۶۰درجه‌ای خورشید در افق، نور خورشید از دو در می‌گذرد و طلوع، آغاز زمستان و غروب، آغاز تابستان در افق برج دیده می‌شود. این راستاها پیش از بنای برج طراحی شده و اگر زمانی دیدید که طلوع از میان درها دیده می‌شود و به اوج جابه‌جایی خود می‌رسد، باید بدانید که یلدا گذشته و آن روز شروع زمستان و دی ماه است. این کارکرد باعث شده که برخی کارکرد برج را صرفا نجومی بدانند چرا که در این دو تصویر می‌توانید طلوع یلدایی و غروب تابستانی را ببینید. نور خورشید طوری می‌تابد که از میان دو در عبور کرده و در نتیجه زمان دقیق شروع این دو فصل را معین می‌کند. تصویر راست مربوط به شروع زمستان و تصویر چپ مربوط به شروع تابستان است. در زیر گنبد بنا هم ۱۲ دریچه وجود دارد که به منجمان امکان پیدا کردن آغاز ۴ ماه تعیین‌کننده سال یعنی فروردین، تیر، مهر و دی را می‌داد و به این ترتیب، آن‌ها می‌توانستند شروع هر فصل را با قطعیت اعلام کنند. اما امکانات تشخیصی برج رادکان به همین جا ختم نمی شود و در تمام سال، زمانی که خورشید به اوج خود می‌رسد، می‌توان آفتاب و سایه را بر دو دیوار برج دید که به یک اندازه می‌شوند و نیم روز نجومی یا هنگام اذان ظهر را نشان می‌دهند که یکی از ویژگی منحصر به فرد این اثر محسوب می‌شود.

معماری منحصر به فرد و کارکرد نجومی برج، آن را به یکی از جاذبه‌های مهم گردشگری استان و کشور تبدیل کرده است. به‌طوری‌که هر ماه گردشگران خارجی زیادی از سراسر کشور برای بازدید از برج به چناران سفر می‌کنند. تاکنون اتباع بیش از ۴۵ کشور عمدتا اروپایی، آمریکایی و جنوب شرق آسیا از برج بازدید کرده‌اند و جالب اینکه در برخی از موارد برج رادکان تنها مقصد گردشگری آن‌ها در ایران بوده است. علاوه بر گردشگران خارجی، هر ماه دانشجویان و علاقه‌مندان نجوم برای رصد ستارگان شب را در اطراف برج سپری می‌کنند.

تبدیل برج به یکی از جاذبه‌های مهم گردشگری استان و کشور باعث شد تا میراث فرهنگی شهرستان، با کمک معاونت محترم میراث فرهنگی استان، با تخصیص حدود ۵۰ میلیون تومان فاز اول محوطه‌سازی برج رادکان را انجام دهند که با استقبال فراوان بازدیدکنندگان و شهروندان چنارانی مواجه شد. علاوه بر حمایت‌های ویژه جناب آقای زارع‌صفت، مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان برای ساماندهی محوطه برج، فرماندار محترم شهرستان نیز مبلغی حدود ۳۰۰ میلیون تومان از اعتبارات ماده ۱۸۰ را جهت تبدیل محوطه برج به یک کمپ گردشگری اختصاص دادند.

***مدیر میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری چناران**

کانال دنیای اقتصاد

به کانال عمومی «دنیای اقتصاد» در تلگرام بپیوندید.
https://telegram.me/DonyayeEqtesad

سرمقاله

انتحال علمی و انفعال عملی

مهدی فیضی*

اگرچه نگاه کمیت‌گرا به پژوهش‌های دانشگاهی تا اندازه خوبی تعدیل شده است، همچنان خواسته‌ها از اسناد و تولید علم قطعاً بهترین شیوه آن نیست. از سویی حتی در معتبرترین دانشگاه‌های دنیا برای دفاع پایان‌نامه در مقطع دکتری از دانشجو مقاله چاپ‌شده نمی‌خواهند، درحالی‌که ما اینجا از دانشجوی کارشناسی ارشد چنین انتظاری داریم؛ طرفه آن‌که همزمان از او می‌خواهیم که در کمترین زمان ممکن نیز فارغ‌التحصیل شود تا جا برای خیل مشتاقان مدارک عالیه باز بماند. از سوی دیگر از اسنادی که همچنان دغدغه معاش دارد، می‌خواهیم دست به پژوهش‌های دست اولی بزند که شرط لازم آن داشتن ذهنی فارغ از دغدغه‌های زندگی روزمره است؛ یکی برای نوشتن پایان‌نامه وقتی (یا سوادی) ندارد و دیگری برای خواندن آن.

به این ترتیب بهترین راه برای حل این مسأله همانی می‌شود که می‌بینیم: انواع سرقت‌های (غیر)ادبی، تقلب‌ها و کم‌کاری‌ها؛ تعادلی پایدار که در آن دانشجو به نمره‌اش می‌رسد و استاد به امتیازش، فارغ از این‌که از این مبادله چه به جامعه‌ای خواهد رسید که برای این هر دو هزینه کرده است. این‌گونه است که بیشتر مقالات چاپ‌شده در کشور حاصل (به‌اصطلاح) پایان‌نامه‌ها می‌شود و مقالات بین‌رشته‌ای، به‌ویژه با همکاری اساتید و به‌خصوص در علوم انسانی و اجتماعی، بخش کمی از کارهای پژوهشی آکادمی ما را تشکیل می‌دهد.

تقاضای پایدار (و فزاینده) برای مقاله‌های فوری و پایان‌نامه‌های دست‌ساز چنان گسترده شده است که زندگی برخی از مقاله‌سازان و رساله‌نویسان اساساً از این راه می‌گذرد. کافی است تنها کلمه پایان‌نامه را در اینترنت جستجو کنید که با دده‌ها ترانه‌یی روبه‌رو شوید که مقاله و پایان‌نامه کارشناسی ارشد و رساله دکتری را از ابتدا تا به انتها با قیمت‌هایی رقابتی انجام می‌دهند. تنها در حوالی میدان انقلاب ۲۶ مرکز مشاوره پژوهشی و آموزشی شناسایی شده‌اند که با قیمتی بین ۱.۵ تا ۳ میلیون تومان مقاله آی.اس.آی تحویل می‌دهند و بسته به رشته با بین ۴ تا ۱۰ میلیون تومان پایان‌نامه کارشناسی ارشد و با بین ۶ تا ۱۷ میلیون تومان رساله دکتری می‌نویسند.

برای حل این مسأله، نظام بوروکراتیک با قوانینی پیچیده و امتیازبندی‌های کمّی طراحی کرده‌ایم که البته همچنان دربرابر حجم گسترده تقلب‌ها کم می‌آورد. فهرست نشریات نامعتبر هر از چندی به‌روز می‌شود درحالی‌که باز تعداد زیادی از آن‌ها دوباره سردرمی‌آورند. در این بازی سرگیجه‌آور یافتن نشریات تقلبی و پولی همواره تعدادی از آن‌ها ناديده‌شده و معتبر انگاشته می‌شوند. از این رو اگر قرار نیست طرحی از تو برافکنیم و نمی‌خواهیم با آزمون و خطا چرخ را دوباره اختراع کنیم، خوب است از تجربه شکل‌گیری، گسترش و افزایش استفاده از کشورهای توسعه‌یافته استفاده کنیم. هرچه باشد تقلب، مسأله تنها آکادمی ما نیست. تنها در سال گذشته نشان زورنال‌هایی که مقاله پولی چاپ می‌کنند ۷۵ میلیون دلار به‌دست آوردند. در این مدت ۴۲۰ هزار مقاله پولی در جهان به چاپ رسید که متوسط قیمت هر مقاله ۱۷۸ دلار بود.

راه‌حل دست‌کم در مورد ظاهر مقالات و پایان‌نامه‌ها، چندان هم پیچیده نیست: بررسی دقیق محصولات پژوهشی و برخورد بسیار جدی با نمونه‌های هرچند کوچک تقلب از هر که باشد. اکنون در دانشگاه‌های سایر کشورها مدت‌هاست که متن‌های آکادمیک نوشته شده به انگلیسی را به‌فرازبان تخصصی بررسی می‌شوند تا از کپی نبودن آن‌ها مطمئن شوند. با این‌که ظاهراً تلاش‌هایی برای طراحی نمونه‌های فارسی چنین سامانه‌ای به نتیجه رسیده است، همچنان خبری از استفاده از آن در نشریه‌ها و دانشکده‌ها ما نیست.

وزیر دفاع پیشین آلمان و کاندیدای احتمالی صدارت عظمی این کشور، کارل تئودور گوتنبرگ، همین چند سال پیش به دلیل کپی‌کردن «قسمت‌هایی» از پایان‌نامه‌اش ناچار از همه سمت‌های دولتی‌اش کناره‌گیری کرد و مدرک دکتری نیز از او گرفته شد. نمونه‌های بسیاری از این دست می‌توان یافت که افراد سرشناس به دلیل تقلب‌هایی بسیار کوچک‌تر از آنچه در دانشگاه‌های ما می‌گذرد به‌کلی از فضای علمی محو شدند. در کشور ما تاکنون تلاش جدّی‌تر به‌دلیل تقلب پژوهشی خود از تحصیل بازمانده و کدام استاد از کار خود اخراج شده است؟ اکنون بیش از ۱۰ ماه از بیانیه روابط عمومی دانشگاه تهران درباره انتحال استادنما فلسفه دانشگاه تهران، نه‌تنها در تمامی رساله دکترای‌اش بلکه در بسیاری از مقالاتش، می‌گذرد که وعده داده بود به‌«کمیته‌ای متشکل از برجسته‌ترین اسنادان مرتبط تشکیل داده تا این موضوع را با سرعت، دقت و جدیت تمام مورد بررسی تخصصی قرار دهند. در صورت اثبات تخلف موارد، برخورد قاطعانه و قانونی را با فرد متخلف انتحال استاد و با ارجاع موضوع به مراجع ذی‌صلاح از انجام رفتارهای غیراخلاقی و غیرحرفه‌ای تبری خواهد جست.» کاش می‌دانستیم برای بررسی تخلف‌های پژوهشی پرونده ایشان از چندماه دیگر زمان لازم است. رفتار جامعه علمی و به‌ویژه دانشگاه تهران با پرونده این انتحال، سنجه خوبی برای پیش‌بینی آینده آکادمی ما خواهد بود.

* عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

«دنیای اقتصاد» از بازار پررونق خرید و فروش پایان‌نامه در مشهد گزارش می‌دهد؛

پایان‌نامه کیلویی چند؟

◀ حتی با گشت‌وگذار سرسری هم می‌توانی آگاه شوی از بازار پررونق و برسودی که حاصل خرید و فروش پایان‌نامه‌های مقاطع تحصیلات تکمیلی است؛ بازاری که با ارائه خدماتی؛ عجیب و متنوع برای عده‌ای بدجوری پول‌ساز شده است

اینجا یکی از خیابان‌های شهر بهشت است؛ وارد یکی از همین مغازه‌هایی می‌شوم که ظاهراً برای انجام خدمات تایپ، طراحی و چاپ ایجاد شده است؛ به مرد جوانی که پشت میز نشسته می‌گویم: «دنبال کسی می‌گردم که نگارش پایان‌نامه‌ام را به او بسپارم». درباره رشته‌ام می‌پرسد، پاسخ می‌دهم: «ترجمه» و البته این را هم می‌پرسد که پایان‌نامه را برای چه مقطعی می‌خواهم، جواب می‌دهم: «ارشد». می‌خواهد بداند قرار است انجام چه بخش‌هایی از پایان‌نامه‌ام را به همکارانش بسپارم، بدون تأمل می‌گویم: «صفحه‌های کاری‌ام زیاد است و فرصتی برای فکر کردن درباره موضوع و انتخاب آن ندارم؛ می‌خواهم صفر تا صدش را به شما بسپارم». قیمت را می‌پرسم، می‌گوید: «برای ارشد بالای دو میلیون تومان می‌گیریم». از او می‌خواهم شماره محقق را در اختیارم بگذارد تا مستقیم با او صحبت کنم که در جواب می‌گوید: «محقق ما دانشجوی تهران است و الان نمی‌تواند صحبت کند؛ شماره شما را می‌گیرم و بعد از اینکه با او هماهنگ کردم، به شما اطلاع می‌دهم».

شیخ‌الاسلامی: خرید و فروش پایان‌نامه و اخذ مدرک به این شیوه پس‌رفت علمی است و این امر باعث می‌شود عده‌ای کارشناس در جامعه داشته باشیم که مدرک را اخذ می‌کنند اما این علم این مدرک را ندارند و این مسأله باعث بی‌اعتبار شدن این مدارک می‌شود

به یکی دیگر از مغازه‌های تایپ و تکثیر سری می‌زنم؛ متولی این مغازه پیرمردی است که به گفته خودش بازنشسته آموزش و پرورش است و از حدود ۹ سال پیش، یعنی درست بعد از بازنشستگی‌اش، کارهایی از قبیل انجام تحقیق‌های دانشگاهی و نگارش پایان‌نامه را انجام می‌دهد. درباره مقطع و رشته‌ام سؤال می‌کند، پاسخ می‌دهم: «ارشد و ترجمه». از او می‌پرسم: «پایان‌نامه را خودتان انجام می‌دهید؟» می‌گوید: «پایان‌نامه‌های مقطع کارشناسی را خودم انجام می‌دهم اما پایان‌نامه‌های ارشد را به محققانم می‌سپارم». درباره مظنه اظهار بی‌اطلاعی می‌کند و می‌گوید:

کریم‌زاده: اتخاذ سیاست گسترش تحصیلات تکمیلی توسط دانشگاه‌ها مختلف کشور را دلیل ایجاد و رونق بازار خرید و فروش پایان‌نامه می‌داند و می‌گوید: این امر باعث شد دانشجویان بی‌کیفیت و ضعیف بسیاری در دانشگاه‌ها پذیرفته شوند

«قیمت پایان‌نامه به حجم کار بستگی دارد» و وقتی از او می‌خواهم کف و سقف قیمت را بگوید، اینطور پاسخ می‌دهد: «حرف پایان‌نامه‌های ارشد معمولا بین یک میلیون و ۵۰۰ تا سه میلیون تومان است». می‌پرسد: «موضوع دارید؟» جواب می‌دهم: «می‌خواهم صفر تا صد کار را به خودتان بسپارم» و در ادامه می‌پرسم: «اگر موضوع داشته باشم، قیمت چه تغییری می‌کند؟» که او در جواب می‌گوید: «فرق قیمتش تنها حدود ۲۰۰ هزار تومان است و تفاوت چندانی نمی‌کند» می‌گویم: «چه تضمینی وجود دارد که موضوع پیشنهادی شما مورد تأیید استاد راهنما باشد؟»، می‌گوید: «همکن است استاد ایراد بگیرد و نظراتی هم داشته باشد که این ایرادات را برطرف و نظرات را در کار اعمال می‌کنیم؛ نگران نباشید؛ تا قبل از تحویل دفاع همراه شما هستیم و مرحله به مرحله ایراد کار را برطرف می‌کنیم». می‌خواهم هزینه نگارش پایان‌نامه برای مقطع دکترا را هم بدانم که او در پاسخ می‌گوید: «محققان ما مدرک کارشناسی ارشد دارند و پایان‌نامه دکترا انجام نمی‌دهیم».

وارد یکی دیگر از این مغازه‌ها می‌شوم؛ به خانم جوانی که مسئول پاسخگویی به مشتریان است، درخواستم را می‌گویم و بعد از همان سؤال و جوابهای اولیه از او درباره قیمت کار می‌پرسم، راست یا دروغ او هم اظهار بی‌اطلاعی می‌کند و اینطور می‌گوید: «تعیین قیمت به موضوع و میزان کاری که لازم است انجام شود، بستگی دارد». او درخواستم را برای تماس مستقیم با محققی که قرار است پایان‌نامه‌ام را بنویسد، رد می‌کند و می‌گوید: نمیتوانم شماره او را به شما بدهم. در پاسخ به این سؤال که «چه تضمینی وجود دارد که موضوع تأیید شود؟» پاسخ می‌دهد: «می‌توانیم چند موضوع ارائه بدهیم؛ در این صورت معمولا یکی از موضوعات تأیید می‌شود و سپس مراحل بعدی کار را انجام می‌دهیم».

در این فرض‌ومدها شماره چند نفر از افرادی که کار نگارش پایان‌نامه را انجام می‌دهند، به دستم رسید؛ یکی از آن‌ها خانمی بود که پاسخگوی تلفن همراهش نبود. یکی دیگر از این محققان؛ مرد جوان و خوش‌صحبتی بود که به گفته خودش مقطع کارشناسی را رشد خود را در دانشگاه فردوسی مشهد گذرانده و مدرک دکترای خود را هم در رشته بیوالوموناتیک در خارج از کشور اخذ کرده و در حال حاضر ساکن تهران است. از رشته‌ام می‌پرسد و اینکه آیا موضوع خاصی مدنظرم هست که در جواب می‌گویم: «موضوعی ندارم» و بدون درنگ می‌پرسد: «موضوعی که ارائه می‌دهید چقدر ممکن است مورد تأیید استاد راهنما باشد؟»، پاسخ می‌دهد: «می‌توانیم بپرانیم موضوعاتی کار کنیم که سایر همکلاسی‌های شما برای پایان‌نامه خود انتخاب کرده‌اند» می‌پرسم: «کار را خودتان انجام می‌دهید؟» می‌گوید: «رشته من زبان نیست؛ پایان‌نامه‌های رشته مترجمی و زبان را یکی از همکاران من که دکترای زبان دارد و عضو هیأت علمی دانشگاه است، انجام می‌دهد؛ من با همکارم صحبت می‌کنم و بعد از انتخاب موضوع فرایند کار را آغاز می‌کنیم». درباره هزینه کار هم اینطور پاسخ می‌دهد: «برای مقطع ارشد به صورت میانگین حداقل دو میلیون و ۵۰۰ هزار تومان دریافت می‌کنیم». می‌گوید: «اگر پروپوزال تأیید نشود؟»، در جواب می‌گوید: «ما تا مرحله آخر و تا قبل از دفاع با دانشجو هستیم؛ پروپوزال معمولا تأیید می‌شود و فقط اساتید روی پروپوزال کامنت می‌گذارند که نظرات استاد را اعمال می‌کنیم و معمولا مشکل خاصی وجود ندارد». می‌گویم: «یکی از دوستانم که دانشجوی دکترای اقتصاد است، هم می‌خواهد کار نگارش پایان‌نامه‌اش را به شما بسپارد؛ هزینه پایان‌نامه‌های مقطع دکترا چقدر است؟» می‌گوید: «البته قیمت بستگی به حجم کار دارد؛ حداقل قیمت برای مقطع دکترا چهار میلیون و حداکثر قیمت هم شش میلیون تومان است.» می‌پرسم: «چه تضمینی وجود دارد که پایان‌نامه کپی نباشد؟» که این طور پاسخ می‌دهد: «هر خودم نظارت دقیق دارم و به شما تضمین می‌دهم که مشکلی ایجاد نشود».

حتی با گشت‌وگذار سرسرکی هم می‌توانی آگاه شوی از بازار پررونق و برسودی که حاصل خرید و فروش پایان‌نامه‌های مقاطع تحصیلات تکمیلی است؛ بازاری که با ارائه خدماتی؛ عجیب و متنوع برای عده‌ای بدجوری پول‌ساز شده است؛ درست در جوار این بازار، دنیای پایان‌نامه‌نویسان و معاملات این چنینی در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی هم دیده می‌شود و نکته جالب مسأله اینجاست که ظاهرا آثار و تبعات این نحوه فعالیت و ارائه پایان‌نامه و اخذ مدرک، برای جامعه علمی چندان نگران‌کننده نیست که تاکنون برخورد جدی صورت نگرفته است و کاسبان این حرفه بدون واهمه به کار خود ادامه می‌دهند.

«دنیای اقتصاد» سراغی از اساتید و دانشگاهیان خراسان رضوی گرفته و از آن‌ها درباره دلایل و تبعات خرید و فروش پایان‌نامه بر جامعه علمی کشور پرسیده است؛ همچنین نظر آن‌ها را در خصوص علت عدم برخورد جدی با کاسبان این حرفه و دانشجویانی که از این طریق فارغ‌التحصیل می‌شوند، را جویا شده است:

■ سیاست گسترش تحصیلات تکمیلی و جذب دانشجویان بی‌کیفیت

عضو هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد اتخاذ سیاست گسترش تحصیلات تکمیلی توسط دانشگاه‌های مختلف کشور را دلیل ایجاد و رونق بازار خرید و فروش پایان‌نامه می‌داند و می‌گوید: این امر باعث شد دانشجویان بی استعداد و بسیار ضعیف در دانشگاه‌ها پذیرفته شوند.

مصطفی کریم‌زاده ادامه می‌دهد: دانشجویانی که دوره کارشناسی را با نمره پایین پشت سر می‌گذارند، زمانی که امکان گذراندن دوره ارشد برای آن‌ها به راحتی و حتی بدون کنکور مهیا می‌شود، مطمئنا در توجیح دلیل خود عقل نخواهند بود و اگرچه بتوانند با نمره‌های پایین‌تر این مقطع را پشت سر بگذارند اما به مرحله پایان‌نامه که می‌رسند انگیزه و توانایی انجام پایان‌نامه را ندارند و این امر باعث می‌شود صرفا برای اخذ مدرک به خرید پایان‌نامه روی بیاورند.

این عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد اضافه می‌کند: این دانشجویان مدرک را نیز برای افزودن به سطح دانش اخذ نمی‌کنند بلکه هدف آن‌ها از اخذ مدرک این است که با توجه به نوع فعالیت در سازمان یا اداره خود، افزایش حقوق داشته باشند. وی با بیان اینکه در دانشگاه‌های معتبر جهان در دوره‌های تحصیلات تکمیلی، رسالت اصلی این است که دانشجویان مغز دانش را جاجا کنند و در هر رشته‌ای به ویژه رشته‌های فنی ابتکار عمل داشته باشند، اظهار کرد: دانشگاه‌های معتبر جهان تحصیلات تکمیلی را جذب می‌کنند و محصول آن را بعد از اتمام تحصیلات هم دانشجو و هم جامعه می‌بینند و از ابداعات و اختراعات و نوآوری‌های آن‌ها استفاده می‌کنند اما متأسفانه در ایران در چند سال اخیر بحث گسترش تحصیلات تکمیلی و افزایش ظرفیت جذب دانشجو اتفاق افتاد و مشکلاتی از این قبیل را نیز به دنبال داشت.

کریم‌زاده افزود: مدرک و روش متقلبانه را به لحاظ علمی، اخلاقی، شرعی و ... ناپسند می‌داند و خاطرنشان می‌کند: این دانشجو برای مثال مدرک کارشناسی ارشد را اخذ می‌کند در حالی که ممکن است علم و دانش او به اندازه دانشجوی کارشناسی هم نباشد؛ از لحاظ اخلاقی این دانشجو در مراحل بعدی زندگی ممکن است همین راه را در پیش بگیرد و در زندگی از روش‌های متقلبانه استفاده کند.

این عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد معتقد است که در کنار بحث نظارت باید به سیاست‌گذاری‌ها هم توجه کرد و عنوان می‌کند: راهکار این است که از پذیرش دانشجو بدون کنکور جلوگیری شود؛ زمانی که دانشجو بدون کنکور

پذیرش شود این مشکل وجود دارد که افرادی که توانایی درس خواندن و نوشتن پایان‌نامه را ندارند، وارد دانشگاه شوند؛ تا زمانی که این مکانیزم وجود دارد شاهد این مشکل نیز خواهیم بود.

کریم‌زاده به این نکته نیز اشاره می‌کند برخی از فارغ‌التحصیلان رشته‌های مختلف به بهانه نبود کار، از طریق نگارش پایان‌نامه می‌گردند که به دانشجویان برای خود اشتغال‌زایی می‌کنند، تصریح می‌کند: اما این کار یک سرقت علمی است زیرا از این طریق برای فردی پایان‌نامه نوشته می‌شود که صلاحیت علمی ندارد.

■ خرید و فروش پایان‌نامه و پس‌رفت علمی

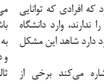

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی مشهد یکی از دلایل دادوستد پایان‌نامه را مدرک‌گرایی به جای سوادگرایی می‌داند و می‌گوید: دلیل دیگر تنبلی است که در جامعه رایج شده و افراد می‌خواهند همه چیز را یک شبه به دست بیاورند.

عباس شیخ‌الاسلامی ادامه می‌دهد: یکی از دلایل رونق گرفتن بازار خرید و فروش پایان‌نامه این است که دانشجویان و دانش‌آموزان لذت علم‌گرایی را درک نکرده‌اند؛

اگر دانشجو متوجه شود، پایان‌نامه‌نویسی و تحقیق چه لذتی دارد، هیچ‌گاه این کار را به دیگری واگذار نمی‌کند.

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی مشهد در پاسخ به سؤالی در خصوص تأثیر افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو در مقاطع تحصیلات تکمیلی بر خرید و فروش پایان‌نامه و لزوم افزایش نظارت‌ها، اظهار می‌کند: ظرفیت پذیرش دانشجو و بحث نظارت‌ها از بعد پیشگیرانه مطرح نیست؛ برداشت من این است که عوامل فرهنگی و مواردی که مطرح شد، مهمتر است؛ به اعتقاد من اگر اساتید فرصت کافی داشته باشند و پایان‌نامه‌ها را کنترل کنند، باز هم این پدیده ریشه‌کن نمی‌شود؛ این مسأله ماندند اعتیاد است؛ اقدامات زیادی انجام دادیم اما اعتیاد ریشه‌کن نشد؛ اعتقاد ندارم که نظارت‌های کافی یا محروم کردن دانشجویان از تحصیل مشکل را حل کند زیرا مشکل عمیق‌تر از این‌هاست.

شیخ‌الاسلامی خرید و فروش پایان‌نامه و اخذ مدرک به این شیوه را پس‌رفت علمی می‌داند و می‌افزاید: این امر باعث می‌شود عده‌ای کارشناس در جامعه داشته باشیم که مدرک را اخذ می‌کنند اما این علم این مدرک را ندارند و این مسأله باعث بی‌اعتبار شدن این مدارک می‌شود.

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی مشهد با تأکید بر اینکه برای پیشگیری از وقوع مشکلات این چنینی باید از مقاطع ابتدایی کودکان را پژوهشگر تربیت کنیم، تصریح می‌کند: کودکان باید لذت پژوهش را درک کنند؛ باید روحیه پژوهشی در کودکان ایجاد شود. وی با اشاره به اینکه پیشگیری در این زمینه به سه روش اولیه، ثانویه و ثالث تقسیم می‌شود، خاطرنشان می‌کند: پیشگیری اولیه این است که فرهنگسازی کنیم و دانشجویان به پژوهش علاقمند باشند؛ پیشگیری ثانویه این است که اساتید راهنما به دانشجو کمک کنند؛ گاهی دانشجویان به کمک نیاز دارند تا پژوهش را خودشان انجام دهند اما کسی نیست که به آن‌ها کمک کند و در این مواقع اساتید راهنما باید زمان بیشتری به دانشجویان اختصاص دهند؛ در پیشگیری ثالث نیز باید به لحاظ قانونی برخورد جدی صورت گیرد.

■ نگاه اقتصادی به تحصیلات تکمیلی

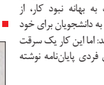

یکی دیگر از اعضای هیأت علمی دانشکده اقتصاد دانشگاه فردوسی مشهد در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» دلیل ایجاد بازار خرید و فروش پایان‌نامه را نظام ارزشی می‌داند که وزارت علوم برای تحصیلات تکمیلی در نظر گرفته است و تصریح می‌کند به عبارت دیگر گردش کاذبی در جامعه ایجاد شده بدون اینکه جامعه به این همه فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد یا دکترا نیاز داشته باشد.

تقی ابراهیمی به این اینکه برای پژوهش علوم و دانشگاه‌ها به دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترا نگاه اقتصادی دارند، می‌افزاید: این نگاه میراث دولت نهم و دهم است و این رویکرد باعث جذب دانشجویانی شده که صلاحیت تحصیلات تکمیلی را ندارند و این امر به خرید و فروش پایان‌نامه منجر شده است. وی این نکته را نیز یادآور می‌شود: در دانشگاه‌ها به دلایل متفاوتی ممکن است بر خرید و فروش پایان‌نامه صحه گذاشته شود البته نه به صورت مستقیم بلکه نگارش پایان‌نامه هم در دستور کار و وظایف آن‌ها به چشم می‌خورد!

همین که بگویی دنبال کسی می‌گردی که نگارش پایان‌نامه‌ات را به او بسپاری، آن وقت است چند سؤال کوتاه درباره رشته، مقطع، موضوع پایان‌نامه و ... از تو می‌پرسند و بعد از چانه‌زنی کوتاهی درباره قیمت تو را با یکی از به ظاهر محققانی ارتباط می‌دهند که در قبال دریافت مبلغی، مراحل مختلف نگارش پایان‌نامه را برایت انجام می‌دهد؛ حتی می‌توانی محققانی را پیدا کنی که زیادی به فکر راحتی دانشجو هستند! و انجام مراحل پایان‌نامه را با همه سخت‌ی‌ها و مرارت‌هایش، از صفر تا صد بر عهده می‌گیرند و در نتیجه تنها چیزی که از آخر نصیب دفاع از آن در مقابل استادان راهنما برای دانشجو باقی می‌ماند.

در بعضی از این مغازه‌ها به راحتی می‌توانی مشاهده تلفن به استاد راهنمایت درباره کپی نبودن این رساله‌ها کنکاش نمی‌کنند.

این عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد در خصوص تبعات خرید و فروش پایان‌نامه و اخذ مدرک به این شیوه و بحث علمی کشور اینطور پاسخ می‌دهد: این امر باعث می‌شود تشخیص سره و ناسره از هم دشوار باشد و از طرف دیگر باعث بی‌انگیزگی دانشجویان باستعداد نیز می‌شود و کاهش سطح علمی کشور را در پی خواهد داشت.

ابراهیمی در خصوص راهکارها نیز می‌گوید: به نظر می‌رسد کشور به داشتن این همه کارشناس ارشد و دکترا نیازی ندارد و این مسأله در آینده بازار کار را با مشکل مواجه خواهد کرد؛ اگر تنها به میزانی که نیاز داریم، دانشجو تحصیل کند، این بازار خرید و فروش پایان‌نامه از بین خواهد رفت؛ اگرچه بسیاری از دانشجویان برای گذراندن وقت وارد دانشگاه‌ها می‌شوند اما در حال حاضر تبی که برای تحصیلات تکمیلی وجود دارد باید با دلیل هزینه‌های بالا و عدم بازدهی بعد از فارغ‌التحصیلی تا حدودی فروکش کرده است؛ اگر بازار اشتغال رونق یابد، بسیاری از این تقاضاها کاهش خواهد یافت.

این عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد با اشاره به اینکه در حال حاضر در جامعه برخوردی با عمل غیرقانونی خرید و فروش پایان‌نامه صورت نمی‌گیرد، در خصوص دلیل این امر اظهار می‌کند: مکانیسم تعریف‌شده‌ای برای این کار وجود ندارد؛ همچنین پشتوانه‌های فرهنگی و اجتماعی نیز وجود ندارد؛ اگر مکانیسمی وجود داشته باشد که دانشجو بعد از ورود به دانشگاه در سال دوم در آزمون دشواری که بدون مداخله دانشگاه برگزار می‌شود، شرکت کند، بسیاری از دانشجویان قادر به ادامه تحصیل نخواهند بود و حذف خواهند شد؛ مشکل ما این است که نقطه پیشگیری را در آخرین مرحله تعیین کرده‌ایم؛ جامعه ما جامعه عاطفی است و تصمیمات با عقل و منطق اتخاذ نمی‌شود.

■ اساتید وقت کافی برای نظارت ندارند

رئیس دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد با بیان اینکه برای خرید و فروش پایان‌نامه دلایل متعددی دارد، می‌گوید: یکی از عوامل این است که برخی دانشگاه‌ها به ویژه دانشگاه‌های غیردولتی در میزان پذیرش دانشجو در مقاطع تحصیلات تکمیلی، امکانات و ظرفیت آن مجموعه علمی را مدنظر قرار نمی‌دهند.

مجتبی راهدیان اظهار می‌کند: پذیرش دانشجو زیاد است اما هیأت علمی که صلاحیت بررسی رساله را داشته باشد، کم است و یکی از نتایج طبیعی این امر همین است که در بررسی رساله‌ها، بعد به لحاظ انتخاب موضوع دقت لازم صورت نمی‌گیرد و هم اساتید به دلیل حجم زیاد رساله‌ها فرصت کافی را برای بررسی آن‌ها ندارند و برخی دانشجویان از این موضوع آگاه هستند و خیلی به خود زحمت انجام رساله را نمی‌دهند و این بازار کاذب روی می‌آورند.

رئیس دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد عدم کنترل وزارت علوم بر دانشگاه‌ها و مراکز علمی در خصوص نظارت ناکافی بر رساله‌ها را از دیگر دلایل رونق بازار خرید و فروش پایان‌نامه برمی‌شمارد و تصریح می‌کند: مرکز مدارک علمی در وزارت علوم وجود دارد اما تمام پایان‌نامه‌هایی که کار شده در آنجا نمایه نشده است؛ یکی از راه‌های پیشگیری از این وضعیت این است که تمام پایان‌نامه‌هایی که کار شده در این پایگاه وجود داشته باشد و در اختیار تمام دانشگاه‌ها و اساتید قرار گیرد که بدانند چه موضوعاتی تکراری است تا در پذیرش موضوع رساله دقت کنند؛ در برخی دانشگاه‌ها از دانشجو اصطلاح «محققی» را که قرار است پایان‌نامه‌ات را بنویسد، گیر بیاوری و مستقیم با خود او صحبت کنی و بر سر موضوع، زمان، قیمت و ... چانه بزنی؛ برخی دیگر از مسئولان این مغازه‌ها اما کمی محتاطانه‌تر و محافظه‌کارانه‌تر برخورد می‌کنند و شماره مستقیم آقا یا خانم محققی را نمی‌دهند و در پاسخ به جرایی آن می‌گویند: «محقق ما اینطور راحت‌تر قدرت نوشتن ندارند.

زاهدیان: یکی از دلایل برخورد نکردن با این پدیده این است که این مسأله هنوز در جامعه ما تبدیل به دغدغه نشده است زیرا هنوز به زعم جامعه مشکلات جدی‌تری وجود دارد و فرصتی برای پرداختن به این مشکل وجود ندارد

زاهدیان با تأکید بر اینکه برای از بین بردن این پدیده مشهد در پاسخ به این سؤال که «چرا تاکنون برخورد جدی با این پدیده صورت نگرفته است؟»، اینطور پاسخ می‌دهد: یکی از دلایل برخورد نکردن با این پدیده این است که این مسأله هنوز در جامعه ما تبدیل به دغدغه نشده است زیرا هنوز به زعم جامعه مشکلات جدی‌تری وجود دارد و فرصتی برای پرداختن به این مشکل وجود ندارد؛ باید این امر به یک دغدغه ملی تبدیل شود، روی آوردن به این مسائل تبعات بسیار منفی دارد که در آینده دامن‌گیر جامعه خواهد شد؛ علت دیگر این است که متأسفانه عدمای از افرادی که باید با این پدیده برخورد کنند، ممکن است خودشان هم از این طریق فارغ‌التحصیل شده باشند.

زاهدیان با تأکید بر اینکه برای از بین بردن این پدیده اقدامات زیربنایی بسیاری باید انجام شود، خاطرنشان می‌کند: به لحاظ سیستم قضایی باید در مراکز استان‌ها شعبه خاصی برای رسیدگی به این مسأله در نظر گرفته شود و این مراکز را جمع‌آوری کنند؛ دانشگاه‌ها هم باید این مسأله را جدی بگیرند؛ باید در دانشگاه سازوکار کنترل رساله پیش‌بینی شود؛ باید نرم‌افزارهای مشخصی طراحی شود تا کپی بودن پایان‌نامه‌ها را تشخیص دهد و گواهی کپی نبودن آن‌ها را صادر کند؛ باید در وزارت علوم مصوب شود که اگر در هر زمانی حتی بعد از دفاع، کپی بودن پایان‌نامه محرز شد، مدرک دانشجو باطل شود. وی با بیان اینکه باید با رواج امور خلاف قانون و شرع در جامعه جلوگیری شود، تصریح می‌کند: اگر ادعا می‌کنیم جامعه اسلامی داریم، باید از مظاهر سرقت علمی و ادبی نیز جلوگیری کنیم.

رئیس دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد این مطلب را نیز یادآور می‌شود: از طرف دیگر به دلیل اینکه افراد در قبال دریافت وجه این کار را انجام می‌دهند و قطعا جانفزایی‌هایی نیز برای قیمت کار صورت می‌گیرد و این کار بر مبنای میزان عایدی مالی است، این پایان‌نامه‌ها به لحاظ کیفی در سطح مطلوبی نیستند. وی معتقد است: یکی از مشکلات دانشجویان در زمینه پایان‌نامه‌نویسی این است که به روش تحقیق و اسلوب‌های آن آشنا نیستند زیرا بسیاری از دانشگاه‌ها در زمان پذیرش سخت‌گیری نمی‌کنند و دانشجویانی وارد می‌شوند که سطح علمی پایینی دارند؛ به نظر من باید در دانشگاه‌ها گذراندن دوره‌های روش تحقیق و شیوه نوشتن پایان‌نامه الزامی شود زیرا یکی از دلایلی که برخی افراد به خرید پایان‌نامه روی می‌آورند این است که قدرت نوشتن ندارند.

■ مجازات‌ها به شوخی شبیه است

استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد نیز در این‌باره مهم‌ترین دلیل را رشد بی‌رویه مقاطع تحصیلات تکمیلی در دانشگاه‌ها برمی‌شمارد و می‌گوید: در حال حاضر نسبت به چند سال گذشته به ویژه در دانشگاه‌های غیردولتی ظرفیت پذیرش در مقاطع ارشد و دکترا چندین برابر شده و یک باره پذیرش افزایش یافته است.

رسول مقصودپور در خصوص دلایل افزایش ظرفیت جذب دانشجو این طور می‌گوید: در دوره‌ای، دانشگاه‌هایی که بودجه‌ای از دولت نمی‌گرفتند، در مقطع کارشناسی با کاهش تعداد دانشجو مواجه شدند؛ حتی در برخی دانشگاه‌ها در مراکز استان‌ها پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی کمتر از تعداد اعضای هیأت علمی بود و این امر باعث شد درآمد دانشگاه‌ها کاهش یابد به همین دلیل برای جبران کمبود بودجه چاره‌ای جز افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو نبود که در طول چند سال گذشته این اتفاق افتاد.

استادیار دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی مشهد با بیان اینکه در بسیاری از واحدهای دانشگاهی، مقاطع ارشد و دکترا گواهی تکراری نبودن موضوع درخواست نمی‌شود؛ در مراکز استان‌ها این مسأله اجرا می‌شود اما در شهرستان‌هایی که مقاطع تحصیلات تکمیلی بدون داشتن معیارهای لازم ایجاد شده است، این دفت وجود ندارد

شهری که از آن ماست

دنیای اقتصاد، سهند: آنقدر عظیم است که نمی‌توان گفت از کجا باید شروع کرد؟ به کجاها باید سرک کشید؟ و در کجا باید به پایان رسانید؟

شهر را می‌گویم، این عظیم الجثه‌ای که در بند بایدها و نبایدهای بسیاری خفته است از اقتصاد، سیاست، جامعه شناسی، انسان شناسی، هنر، ورزش گرفته تا ... نمی‌دانم نقطه پایانی نیست. شهرها از دیرباز عظیم و جذاب بودند چرا که آمیزه‌ای از موضوعات مختلف هستند؛ چنان که مولانا جلال الدین بلخی در ناامیدی چنین می‌نگارد: "والله که شهر بی تو مرا حبس می‌شود" و این بزرگی تا به امروز ادامه داشته تا جایی که احمد شاملو نیز چنین می‌نگارد: "به تو سلام می‌کنم در کنار تو می‌نشینم/ و در خلوت تو شهر بزرگ من بنا می‌شود" و همه این‌ها نشانی از عظمت و اهمیت شهرها در زندگی آدمیست.

شهرهایی که نه تنها خاطره‌سازی می‌کنند بلکه دیر زمانی است که با تار و پود تاریخ و ادبیات نیز در هم آمیخته‌اند. حافظ از شیراز چنین سخن می‌گوید: "خوشا شیراز و وضع بی‌مثالش/خداوندا نگه دار از زوالش" و چه بسیار نمونه‌های دیگر.

این‌ها همه را گفتیم تا بگوییم در یک پرونده مجال پرداختن به تمامی ابعاد و موضوعات مرتبط با یک شهر نیست اما در این پرونده سعی کرده‌ایم ابتدا طی مصاحبه‌ای رابطه میان انسان و شهر را به جست و جو بپردازیم، در ادامه طی گزارشی، به بررسی موردی شهر مشهد و پیدا و پنهان آن با تمرکز بر حاشیه نشینی پرداخته‌ایم در همین راستا طی یادداشت‌هایی، دیگر زوایای حاشیه نشینی شهرها را مورد کنکاش قرار داده‌ایم و در این راه اساتیدی از حوزه‌های برنامه‌ریزی شهری و جامعه شناسی ما را یاری کرده‌اند.

در انتها نیز به بررسی رابطه معماری با موضوعات جدیدتری از قبیل سینما، ادبیات و گردشگری نیز خواهیم پرداخت.

اما این‌ها، همه نبودند چراکه از هر دری سخن گفتیم جز شهر و این چیزی جز معنای شهر نیست، حکایت همچنان باقی است ....

«دنیای اقتصاد» در گفتگویی اختصاصی با ناصر فکوهی:

طراحی شهری ما مشکل دارد

انسان و شهر، عمل و عکس‌العملی بی‌پایان در عرصه تاریخ هستند و بی‌شک شهر یکی از تاثیرگذارترین عوامل بر شیوه و سبک زندگی بشری بوده و شهرها نیز از این تغییرات بی‌نصیب نبودند. همگام با تحولات جامعه بشری تغییرات بسیاری را تجربه و از سر گذرانیدند. اما این تقابل دو جانبه انسان و شهر چگونه و تا کجا پیش رفته است؟ آیا پیدایش شهرها توانسته پاسخی به نیازها و اهداف آدمی بدهد؟ و بسیاری پرسش های بی‌پاسخ دیگر زمینه‌ساز گفتگو با دکتر ناصر فکوهی، عضو هیات علمی انسان شناسی دانشگاه تهران و مدیر موسسه انسان‌شناسی و فرهنگ شدند؛ ایشان نیز به گرمی از این گفتگو استقبال کردند. در ادامه این گفتگو را از نظر خواهیم گذراند.

جناب فکوهی همانطور که آگاه هستید یکی از نکات قابل توجه در شهرسازی موقعیت جغرافیایی و مکانی است که یک شهر در آن بنا می‌شود اما سوالی که در این بین مطرح است این است که آیا آگاهی از ویژگی‌های فرهنگی و عوامل انسانی نیز می‌توانند به عواملی تاثیرگذار در شهرسازی بدل شوند؟ برای نمونه آگاهی از همجواری خراسان رضوی با دو کشور همسایه، مهاجر پذیر بودن این استان، وجود حرم مطهر رضوی و آگاهی از حضور سالیانه میلیون‌ها مسافر در این منطقه می‌تواند در شهرسازی خراسان رضوی تاثیرگذار باشند؟

بدون شک چنین است اما متاسفانه در طراحی شهری و برنامه‌ریزی شهرهای ایران تا سال‌های دهه ۱۳۴۰ اصولا چندان توجهی به مسائل فرهنگی نمی‌شد و پس از آن هم اهمیت بسیار کمی به آنها داده شده است. در اکثر طرح‌های شهری، بخش اجتماعی شامل یک نگاه بیشتر جمعیت شناختی و آن هم یک جمعیت شناسی عمومی بود که به میزان مهاجرت‌ها و رشد جمعیت این قبیل از مسائل مربوط می‌شدند. اصولا می‌توان بدون مبالغه گفت که تا دهه ۱۳۸۰ نگاه مهندسی شهری و در حوزه علوم اجتماعی نگاه رویکرد کمّی به شهر از هر لحاظ غالب هستند. هنوز متاسفانه شاهد آن هستیم که افراد غیرمتخصص در حوزه شهر و شهرنشینی که ممکن است از هر کجایی به کمیسیون‌هایی آورده شوند تا بر طرحی «نظارت» کنند یا درباره آن «داوری» کنند، تصورشان از مطالعات شهری چیزی شبیه به مطالعات ابتدای قرن بیستم است که همه چیز به تصور آنها با عدد و رقم محاسبه و به نتیجه می‌رسید. فاجعه در آن است که برخی از «ناظران» با اتکا به «روابط» ناسالم از شاخه‌هایی می‌آیند که کوچکترین ربطی به شهرسازی ندارند و برای مسئولان شهری ما نیز ابدا سئوال برانگیز نیست که چگونه داوران و ناظرانی که باید مطالعات شهری را هدایت کنند، ممکن است از هر رشته دانشگاهی انتخاب شده باشند و آنچه به عنوان پیشینه کاری عرضه می‌کنند، نیز طبق معمول دانشگاهی نه واقعا طرح و کارهای شهری بلکه مقالات به اصطلاح « علمی – پژوهشی» باشد. این نکات را که می‌گویم هم اکنون در جریان هستند و البته نمی‌توانم نام و مشخصات را در اینجا بیاورم، ولی عمق فاجعه در آن است که روابط سبب شده است اغلب بی‌قابلیت‌ترین و بی‌صلاحیت‌ترین افراد که به خصوص فقط از روش‌های کمی و ساده چیزهایی شنیده‌اند امروز مانع انجام تحقیقات مفید در عرصه‌های شهری می‌شوند و روشن است که در این حالت ملاحظات فرهنگی جایی نخواهند داشت و با مقداری عدد و رقم و جدول تصنعی هر شهری را می‌توان به اصطلاح « مطالعه» کرد.

استان‌های خراسان برای نمونه، گستره‌ای عظیم از اطلاعات تاریخی و اجتماعی و فرهنگی به ما عرضه می‌کنند که به موقعیت درونی و بیرونی این استان‌ها و به خصوص استان خراسان رضوی مربوط می‌شود. وجود یک مرکز بزرگ تاریخی برای زیارت، شهر مشهد را به مکانی بسیار خاص در منطقه تبدیل کرده است و این امر را باید به صورت تفسیری و با دقت در لایه‌های پیچیده شهری، تاریخی و مشاهدات میدانی به دست آورد، تحلیل کرد، سازوکارهای آن را شناخت و سپس برایش برنامه‌ریزی کرد. اما در مقابل چه می‌بینیم؟ گروهی از کسانی که با جمع کردن تعدادی عدد و رقم برای مثال درمورد میزان سرمایه‌گزاری‌ها، توریست‌ها، و از این قبیل تصور می‌کنند می‌توانند حرفی برای گفتن درباره این موقعیت داشته باشند، وارد میدان شده اند

به باور من مهم‌ترین مساله در استان خراسان رضوی و در شهر مشهد، آن است که ما بتوانیم سازوکارهای عمیق دو شهر را که در هم تنیدگی شدیدی دارند بیرون بیاوریم: یک شهر زیارتی و مقدس و یک شهر بزرگ اداری و منطقه‌ای. هر دو این ابعاد بسیار اهمیت دارند و می‌توانند به صورت همگرا با یکدیگر برای توسعه منطقه‌ای و شهری به کار روند اما راهش آن است که ابتدا کار به متخصصان سپرده شود و نه به کسانی که تصور می‌کنند با مهندسی و یا با رویکردهای کمی می‌توان همه چیز را به سرعت دریافت و راه حل‌های معجزه آسا داد.

به نظر شما طراحی فضاهای شهری و نحوه توزیع امکانات می‌تواند بر مبادلات اقتصادی یک شهر تاثیرگذار باشد؟ این دو عامل چه گونه بر یکدیگر تاثیرگذار هستند؟

مسلما چنین است، اما باید در نظر داشت که پیش از طراحی شهری بدانیم که مبادلات یک شهر میلیونی صرفا مبادلات اقتصادی نیستند. به عبارت دیگر مبادلات اقتصادی با مبادلات سیاسی، اجتماعی، نمادین، هنری و ... پیوند خورده‌اند و شهری چون مشهد نیاز به همه این مبادلات دارد که مرکزی زنده و بسیار پویا باقی بماند و رشد کند. طراحی شهری در این میان می‌تواند به صورت گسترده‌ای وارد عمل شود و بر همه ابعاد یاد شده تاثیرگزاری کند. اما نوع این تاثیرگزاری بیشتر از آنچه ممکن است تصور کنیم چرخه‌ای است و نه خطی به عبارت دیگر وقتی ما به خوبی مساله مبادلات شهری را درک کردیم می‌توانیم برای مدیریت بهینه آنها برنامه‌ریزی کنیم و بر آن اساس بر طراحی شهری تاثیرگزاری کنیم و با بررسی و تحلیل مجدد تاثیرات برنامه‌های شهری بار دیگر به سراغ واقعیت اجتماعی برویم و این گونه چرخه‌ها را مطالعه کنیم. برای همه این کارها دانش تخصصی و دیدگاه‌های وسیعی از لحاظ شناخت شهر وجود دارد که مشکل ما در پروژه‌های شهری ناشی از عدم اعتماد به متخصصان و اعتماد بیشتر به «آشنایان» و «روابط» است.

یکی از اهداف شهرنشینی را می‌توان توزیع عادلانه امکانات مطرح کرد اما عدم دسترسی و برخورداری عادلانه حاشیه نشینان، معلولان، سالمندان و حتی زنان از امکانات شهری را می‌توان مصداق بارز انحراف از این هدف دانست، به نظر شما چه عواملی موجب این انحراف شده است؟

سخن شما کاملا درست و موضوعی است که تقریبا همه شهروندان شهرهای بزرگ ما به صورت مستقیم یا غیر مستقیم آن را حس می‌کنند: قدم زدن در شهر، استفاده از امکانات شهر، کمک به رشد شهر و مشارکت در برنامه‌ها و فعالیت‌های آن که همه این‌ها از شرایط اساسی تداوم شهری و رسیدن به شهرنشینی پایدار است، امروز حتی برای سالم‌ترین و بدون مشکل‌ترین شهروندان امری در حد آرزوست. طراحی شهری ما مشکل دارد و از آن بدتر، نگه‌داری شهرها و نظارت بر مدیریت مناسب آنها برای ایجاد امکانات لازم برای همه شهروندان است که تقریبا به حال خود رها شده است. حال اگر جمعیت و گروه مورد نظر خود را از شهروندان سالم و بدون مشکل به سوی گروه‌های ضعیف به هر دلیلی، ببریم، مثلا کودکان، معلولان بدنی یا ذهنی، همه کسانی که دارای ضعف مالی هستند، همه کسانی که مثل زنان از امنیت کافی برخوردار نیستند و می‌توانند قربانی بی‌اخلاقی‌ها اجتماعی شوند و غیره... در این صورت، شهرهای ما باز هم غیر قابل زیست‌تر می‌شوند. در این گونه موارد نیاز به طراحی شهری مناسب و نیاز به ارزیابی طراحی‌ها، اجرای درست آنها و انجام فرایندهای نوسازی و بازسازی و تغییر به موقع فرایندها و شکل‌های شهر به ضرورتی مطلق تبدیل می‌شوند که تقریبا به طور کامل به فراموشی سپرده شده‌اند و دقت داشته باشیم که وقتی با شهری مثل مشهد سروکار داریم باید میزان موشکافی نظری‌مان چندین برابر شود زیرا این شهر، هم شهری است دارای اهمیت یک شهر بزرگ میلیونی، هم یک شهر سیاسی و مرکزی و هم سرشار از گره‌های فرصت‌ها و تهدیدهای اجتماعی بسیار پر اهمیت و هم

به باور من مهم‌ترین مساله در استان خراسان رضوی و در شهر مشهد، آن است که ما بتوانیم سازوکارهای عمیق دو شهر را که در هم تنیدگی شدیدی دارند بیرون بیاوریم: یک شهر زیارتی و مقدس و یک شهر بزرگ اداری و منطقه‌ای

مکانی که برخی از مقدس‌ترین بناها و یادبودهای کشور و مذهب در آن قرار دارد. در اینجا مسئولیت شهرسازان، طراحان شهری، جامعه‌شناسان و انسان‌شناسان چند برابر می‌شود، اما متاسفانه تا مدیریت مناسبی برای تنظیم این کنشگران در سطح مطالعات گسترده شهری وجود نداشته باشد، نباید انتظار معجزه‌ای برای بهبود وضعیت استفاده‌کنندگان از شهر را داشت.

جناب فکوهی در برخی از نقل قول‌های عامیانه، مردم یک منطقه خسیس، بنداز بفروش و .... خوانده می‌شوند با توجه به پیدایش چنین نقل قول‌هایی می‌توان چنین استنباط کرد که شهرسازی یا اقتصاد حاکم بر یک جامعه می‌توانند بر هویت و فرهنگ آن جامعه تاثیرگذار باشند؟ این تاثیرگذاری چه گونه روی می‌دهد؟

این‌ها عموما کلیشه‌هایی هستند که در اغلب نقاط جهان در مناطق نزدیک به هم یا در رابطه مرکز و پیرامون وجود دارند و به خودی خود تاثیر زیادی بر واقعیت ندارند. اما بی‌توجهی به آنها بدترین اقدامی است که می‌توان انجام داد. وقتی با چنین مواردی برخورد می‌کنیم، باید دقت کنیم که سازوکارهای شهر و شهروندانش به هر دلیلی دچار نوعی خدشه شده‌اند. ممکن است این خدشه به دلیل برخورد نامناسب یک گروه بسیار کوچک به وجود آمده باشد. اما این امر بدان معنا نیست که بدان بی‌توجه باشیم و از آن بدتر همه هدفمان آن باشد که به صورت مکانیکی این سخن‌ها و انتقادات را متوقف کنیم. درست برعکس باید این‌ها نقاطی باشند برای ما تا بتوانیم مشکلات را بیشتر و بهتر و عمیق تر تحلیل کنیم و به نتایج شفاف‌تری برای از میان بردن کلیشه در عمل و نه با زور، دست بزنیم.

از اینجا به پاسخ سئوال دوم می‌رسیم، بله شکی نیست که فرآیندهای اقتصادی و اجتماعی بر فرایندهای شهری و برعکس تاثیرگزار هستند. این یک امر بدیهی است که نیاز به تکرار زیادی ندارد: آنکه اهمیت دارد رسیدن به سازوکارهای عمیقی است که این تاثیرگزاری‌ها را ایجاد می‌کنند و به دست دادن راه حل‌های مناسب برای گره‌گشایی از مشکلات یعنی کاربردی کردن تفکر انتقادی که به نظر ما کاملا ممکن است و حتی از این فراتر می‌روم: تنها راه رسیدن به اهداف توسعه و پیشبرد وضعیت بهتری برای همه مردم است. درغیر این صورت جز اتلاف وقت و سرمایه خود و دیگران در میان مدت و دراز مدت کاری نکرده‌ایم.

به نظر شما فضای شهری و اقتصاد حاکم بر یک جامعه چه گونه می‌توانند بر هویت مردم ساکن یک جامعه تاثیرگذار باشند؟ این مهم چه گونه امکان تاثیرگذاری دارد؟

اقصاد صرفا به فرمول‌های خشک ریاضی که بده و بستان‌ها و معاملات را نشان می‌دهند، محدود نمی‌شود. اقتصاد بر پایه مبادلات اجتماعی میان همه کنشگران اجتماعی استوار است. بنابراین به صورت گسترده‌ای پدیده‌ای انسانی، غیرقابل پیش‌بینی، نیازمند تحلیل‌های اجتماعی عمیق و یافتن راه حل‌هایی است که تقریبا همیشه پیچیده هستند. هر گونه تلاش برای کمّی کردن رویکردها و رسیدن به راه حل‌های فوری بر اساس اعداد و ارقامی که به نظر می‌آید به صرف عدد و رقم بودن دارای معانی قابل دفاعی هستند، به نظر من ضربه زدن به تفکر اجتماعی و اقتصادی و دور شدن از راه‌هایی است که شاید در یک تعقل درست و عمیق بر مجموعه‌ای از داده‌ها و ابعاد که اقتصاد را می‌سازند، بتوانیم به دست بیاوریم.

همین بعد هویتی که به آن اشاره کردید یکی از این ابعاد است که اغلب مغفول قرار می‌گیرد. پدیده‌ای مثل زیارت را نباید تنها در بعد اقتصادی و یا مناسکی آن خلاصه کرد و یا بهتر بگوییم بعد دینی این پدیده را نباید به ابعاد اقتصادی‌اش کاهش داد. ما در اینجا با دینامیسمی قدرتمند روبرو هستم که هم نمادین است، هم اجتماعی و هم شناختی. برای آنکه بتوانیم این مسائل را درک کنیم، ابتدا باید تعریف و فهم دقیق‌تری از روابط اقتصادی داشته باشیم و سپس برای هر یک از این روابط و روابط اجتماعی و به خصوص سبک‌های زندگی و مسائل هویتی سازوکارهایشان را شناخته، تحلیل کرده و راه حل‌های مناسب را ارائه دهیم.

طی یکی از مصاحبه‌هایتان بر اهمیت وجود مکان‌هایی برای گفت‌وگو در شهرها اشاره داشتید، جناب فکوهی منظور شما از مکان‌هایی برای گفت‌وگو در شهرها چیست؟ عدم وجود چنین فضایی چه تبعاتی می‌تواند در پی داشته باشد؟

ابتدا باید درک کرد که مهم‌ترین تفاوت شهر با اشکال پیشین زیستگاهی در « ناشناس» بودن افراد در شهر است که در برابر آشنایی و صمیمانه بودن افراد در محیط‌های کوچک مثل روستا قرار می‌گیرد. در شهر با میلیون‌ها شهروندش افراد لزوما نه با یکدیگر فامیل هستند، نه به یک گروه اجتماعی تعلق دارند و نه هویت‌هایشان با یکدیگر مشترکات زیادی دارد.

با وجود این همه این افراد شهروند هستند و باید با یکدیگر تعامل داشته باشند. اما این تعامل چگونه باید ایجاد شود. اگر به مثال اول بازگردیم یعنی صمیمیت در یک محیط غیرشهری، می‌بینیم که در آن محیط‌ها افراد بر اساس ساختارهای خانواده و در برخی از مواقع ساختارهای مناسکی فرصت‌هایی می‌یافتند که با یکدیگر وارد مبادله معنایی و شناختی و فکری و عملی بشوند.

در شهر به صورت اتوماتیک این روابط وجود ندارند، بنابراین باید آنها را به وجود آورد. منظور من نیز دقیقا همین است که باید به فضاهای عمومی‌ای در شهر دامن زد که مکانی برای نزدیکی شهروندان باشد.

منظور از گفتگو لزوما گفتگویی زبانی نیست، وجود فضاهایی که افراد در آنها به صورت مشترک، اوقات فراغت خود را بگذرانند، تفریح کنند و یا حتی در کارهای عام المنفعه مشارکت کنند، نمونه های از این امر است. ولی تبعا گفتگو کردن نیز شکلی از این فضاها را می‌طلبد.

در حال حاضر شهر تهران، صدها مکان برای چنین گفتگوهایی دارد؛ مکان‌هایی که دارای تمام امکانات و وسایل و تجهیزات لازم برای مثلا تشکیل جلسات گروه‌های مردمی دارند ولی اغلب آنها در بیشتر مواقع خالی هستند. در این حال، اگر از یک سو مسئولان اهتمام به خرج داده و به ایجاد سازمان‌های مردم نهاد کمک و آن را تسریع کنند و از طرف دیگر شهرداری‌ها و سازمان‌های دولتی به این سازمان‌ها برای فعال کردن، گرد هم آمدن، تعامل کردن و مشارکت در کارهای گوناگون با یکدیگر، امکانات لازم را بدهند، بدون شک ما اثرات مثبتی را بزودی مشاهده خواهیم کرد.

اما متاسفانه در دوره دو دولت نهم و دهم به شدت از فعالیت سازمان‌های مردم‌مدار کاسته شد و در نتیجه شهروندان هر چه بیشتر برای یکدیگر به بیگانگانی تبدیل شدند که زبان یکدیگر را نمی‌فهمند و نتیجه همان است که می‌بینیم. مردمی که به شدت درون خود فرو می‌روند و اغلب قابلیت گفتگو با یکدیگر را ندارند و تحملشان برای پذیرش تفاوت‌های اجتماعی، عقیدتی و سبک زندگی در یکدیگر هر روز کم‌تر می‌شود. این وضعیت را باید و می‌توان تغییر داد.

در غیر این صورت میزان آنومی(سردرگمی و ناهنجاری‌های) اجتماعی به شدت افزایش یافته و شهر و کنشگرانش به سوی ویرانی از درون پیش می‌روند که می‌تواند شکل ویرانی اخلاقی، کنشی، بالا گرفتن تنش‌ها در نهایت ناآرامی‌های شهری را داشته باشد که بسیار و از هر نظر که آنها را مطالعه کنیم فرآیندهای زیان‌بار برای هر کشوری به ویژه کشور ما به شمار می‌آیند، پس باید با آنها مقابله و مبارزه کرد. اما راه این مقابله بیش و پیش از هر چیز بالا بردن روابط تعاملی از جمله روابط گفتگویی است نه تشدید روابط آمرانه که همواره نتایج معکوس به بار خواهد آورد.

یادداشت

نقش برچسب حاشیه‌نشینی در تولید و تداوم واقعیت حاشیه‌نشینی

مهدی دانش*

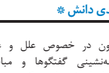

تاکنون در خصوص علل و عوامل حاشیه‌نشینی گفتگوها و مباحثات زیادی انجام شده است که هر یک از منظری خاص به این موضوع نگریسته و برای بوجود آمدن آن علت یا علتی را بیان نموده‌اند. اما تاکنون به این موضوع از این زاویه نگریسته‌ایم که تعریف و نگاه خود ما به واقعیت موجود چه سهمی در تولید و تداوم آن دارد؟ آیا نه حال اندیشیده‌ایم که به کارگیری واژه حاشیه‌نشینی در تولید و تداوم آن چقدر موثر است؟

بر اساس پارادایم تعریف‌گرایی که یکی از سه پارادایم اساسی جامعه شناسی است، واقعیت اجتماعی به وسیله افرادی ساخته می‌شود که در آن مشارکت دارند. این سازه‌ها به شکل تفسیرند، یعنی اسناد معناهایی به محیط اجتماعی‌اند. این دسته از جامعه شناسان معتقدند که تعریف افراد از واقعیت‌ها، بر نوع رفتار آنها با آن واقعیت تاثیرگذار است، بر همین اساس ملاحظه می‌شودکه در جامعه‌ای گوشت خوک به عنوان غذا پذیرفته می‌شود ولی در جامعه‌ای دیگر که تعریف دیگری از گوشت خوک دارند، آن را به عنوان یک غذا نمی‌پذیرند. این تعاریف افراد از واقعیت‌ها در مفاهیمی که برای اشاره به آنها استفاده می‌شود، تجلی می‌یابد.

از طرفی دیگر، جامعه شناسان تعریف‌گرا معتقدند که افراد دارای یک «خود اجتماعی» بوده و رفتار آنها تحت تاثیر خود اجتماعی‌شان می‌باشد. خود اجتماعی در تعامل با دیگران شکل می‌گیرد، بدین صورت که هر فرد اجتماعی از طریق فهم تصور دیگران از خود، به خویشتن خود پی می‌برد و بعد از شکل‌گیری آن، سعی می‌کند همان گونه رفتار کند که دیگران از او انتظار دارند، زیرا تصور او از خودش همان چیزی است که دیگران از او تصور دارند.

نظریه برچسب زنی که از جمله نظریه‌های بسیار مهم پارادایم تعریف‌گرایی است بر همین مبانی استوار است. بر اساس این نظریه چنین تصور می‌شود که انسان‌ها صرفاً از طریق تعامل با دیگران به «هویت» فردی خود شکل می‌دهند و به خودشناسی می‌رسند. در این راستا، وقتی دیگران تصوری منفی از کنش‌ها داشته باشند، اساساً درباره او و کنش‌هایمان با لحن منفی سخن بگویند، آن گاه خود ما نیز در همین چارچوب خود را تجسم خواهیم کرد. (داگلر و سج ویک، ۱۳۸۷:۶۹).

با توجه به مطالب بیان شده می‌توان چنین گفت که افراد با به کار بردن واژه «حاشیه‌نشینی» در کنار واژه‌های «بالانشهری و پایین شهری»، گویا معتقدند که سازمان اجتماعی مناطق شهری در یک نگاه کلی از دو موقعیت «شهری» و «حاشیه شهری» تشکیل شده است، لذا به کسانی که در منطقه شهری زندگی می‌کنند «شهرنشین» و کسانی که در منطقه حاشیه شهر زندگی می‌کنند «حاشیه‌نشین» گفته می‌شود.

زمانی که این تقسیم‌بندی در ذهن افراد از طریق به کاربردن مفاهیم اشاره شده شکل می‌گیرد، بر نحوه تعاملات افراد دو منطقه با هم بسیار تاثیر می‌گذارد. تلقی افراد شهرنشین از حاشیه‌نشینان، افراد مزاحم و غیر «ما» خواهد بود. آنها «بیرونی» به حساب می‌آیند و در نتیجه مسائل و مشکلات آنها، مسائل و مشکلات تلقی می‌شود و پرداختن به آنها اولویت ثانوی پیدا می‌کند.

علاوه بر این چنین رویکردی سبب می‌شود افراد حاشیه‌نشین در سازمان اجتماعی شهر نیز به حاشیه بروند. در این وضعیت سازمان اجتماعی حاشیه‌نشینان رفته رفته کاهش یافته و افراد علیرغم تلاش گسترده برای تعامل با شهرنشینان به این دلیل که حامل برچسب حاشیه‌نشین هستند نمی‌توانند به دامنه تعاملات اجتماعی ورود پیدا کنند.

از طرفی دیگر، جامعه شناسان تعریف‌گرا معتقدند که افراد دارای یک «خود اجتماعی» بوده و رفتار آنها تحت تاثیر خود اجتماعی‌شان می‌باشد. خود اجتماعی در تعامل با دیگران شکل می‌گیرد، بدین صورت که هر فرد اجتماعی از طریق فهم تصور دیگران از خود، به خویشتن خود پی می‌برد و بعد از شکل‌گیری آن، سعی می‌کند همان گونه رفتار کند که دیگران از او انتظار دارند، زیرا تصور او از خودش همان چیزی است که دیگران از او تصور دارند.

نظریه برچسب زنی که از جمله نظریه‌های بسیار مهم پارادایم تعریف‌گرایی است بر همین مبانی استوار است. بر اساس این نظریه چنین تصور می‌شود که انسان‌ها صرفاً از طریق تعامل با دیگران به «هویت» فردی خود شکل می‌دهند و به خودشناسی می‌رسند. در این راستا، وقتی دیگران تصوری منفی از کنش‌ها داشته باشند، اساساً درباره او و کنش‌هایمان با لحن منفی سخن بگویند، آن گاه خود ما نیز در همین چارچوب خود را تجسم خواهیم کرد. (داگلر و سج ویک، ۱۳۸۷:۶۹).

با توجه به مطالب بیان شده می‌توان چنین گفت که افراد با به کار بردن واژه «حاشیه‌نشینی» در کنار واژه‌های «بالانشهری و پایین شهری»، گویا معتقدند که سازمان اجتماعی مناطق شهری در یک نگاه کلی از دو موقعیت «شهری» و «حاشیه شهری» تشکیل شده است، لذا به کسانی که در منطقه شهری زندگی می‌کنند «شهرنشین» و کسانی که در منطقه حاشیه شهر زندگی می‌کنند «حاشیه‌نشین» گفته می‌شود.

زمانی که این تقسیم‌بندی در ذهن افراد از طریق به کاربردن مفاهیم اشاره شده شکل می‌گیرد، بر نحوه تعاملات افراد دو منطقه با هم بسیار تاثیر می‌گذارد. تلقی افراد شهرنشین از حاشیه‌نشینان، افراد مزاحم و غیر «ما» خواهد بود. آنها «بیرونی» به حساب می‌آیند و در نتیجه مسائل و مشکلات آنها، مسائل و مشکلات تلقی می‌شود و پرداختن به آنها اولویت ثانوی پیدا می‌کند.

علاوه بر این چنین رویکردی سبب می‌شود افراد حاشیه‌نشین در سازمان اجتماعی شهر نیز به حاشیه بروند. در این وضعیت سازمان اجتماعی حاشیه‌نشینان رفته رفته کاهش یافته و افراد علیرغم تلاش گسترده برای تعامل با شهرنشینان به این دلیل که حامل برچسب حاشیه‌نشین هستند نمی‌توانند به دامنه تعاملات اجتماعی ورود پیدا کنند.

از طرفی، از آنجا که مسیر دسترسی به بسیاری از منابع مهم اجتماعی مانند منابع ثروت و قدرت از کانال تعاملات اجتماعی و ورود به شبکه‌های اجتماعی موجود در جامعه می‌گذرد، افراد حاشیه‌نشین به طور دائمی در وضعیتی قرار خواهند گرفت که فقر آنها در زمینه‌های مختلف به طور دائم باز تولید می‌شود و آنها را در شرایطی قرار می‌دهند که می‌توان از آن به «تله فقر» یاد کرد.

پیامدهای اجتماعی این موضوع را همچنین می‌توان از منظر خود حاشیه‌نشینان اینگونه بررسی نمود که به دنبال شکل‌گیری خود اجتماعی «حاشیه‌نشینان» از طریق الصاق برچسب حاشیه نشین توسط شهرنشین‌ها، باید انتظار تولید یک «ما»ی جمعی در بین حاشیه‌نشینان را داشت که رفته رفته منجر به ظهور مجموعه‌ای از ارزش‌ها، باورها، هنجارها، نگرش‌ها و در نهایت سبک زندگی خاص اجتماع حاشیه‌نشینان خواهد شد. تفاوت‌ها، تناقض‌ها و تضادهای ممکن بین ارزش‌ها، باورها، هنجارها و نگرش‌های دو گروه شهرنشین و حاشیه‌نشین می‌تواند تهدیدی جدی برای انسجام اجتماعی، ثبات و آرامش شهر باشد.

در انتها اینکه خود اجتماعی ایجاد شده در حاشیه‌نشینان و احساس تفاوت و تمایز نسبت به شهرنشینان در برخورداری از منابع مهم اجتماعی می‌تواند تولید احساس محرومیت نسبی شدیدی در حاشیه‌نشینان کند که در نهایت باعث بروز رفتارهای پرخاشگرانه‌ایی توام با خشونت می‌شود. بنابراین شایسته است که در گام نخست رسیدگی به اوضاع حاشیه‌نشینان، ابتدا تعریفمان را از این واقعیت با انتخاب واژه‌ای که عاری از معانی منفی است تغییر دهیم.

* کارشناسی ارشد پژوهشگری علوم اجتماعی

مشهد زیر ذره‌بین «دنیای اقتصاد»:

در هزارتوی شهر

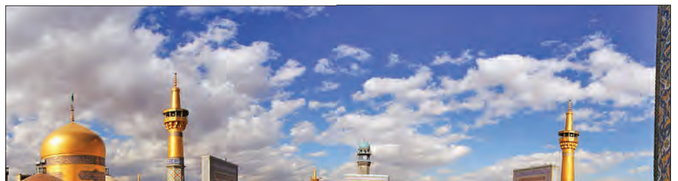

مدنی لواسانی: نظام آموزشی ما طوری است که اغلب نیازمند امکانات دیگری به خارج از فضای مدرسه است. عدم دسترسی همگان به این امکانات باعث اختلاف سطح علمی میان دانش‌آموزان و رویارویی آنها در کنکور است

دنیای اقتصاد-سپهر استپوری- شاید هیچ موضوعی به اندازه شهر تا به این اندازه چند وجهی یافت نشود که برای پرداختن به آن مجبور به بررسی مباحث متفاوتی از جامعه‌شناسی، حقوق، سیاست، فرهنگ و هنر، اقتصاد، جغرافیا، زیست‌شناسی و .... گردیم. پرداختن به ابعاد مختلف یک شهر از حوصله این گزارش خارج است از همین رو در فرصت پیش آمده بر روی شهر مشهد، ابعاد اقتصادی، گسترش و حاشیه نشینی آن تمرکز می‌کنیم. از نظر برخی صاحب نظران رشد و گسترش شهرها در ایران بی‌ارتباط با موضوعات اقتصادی نیست و این امر چنان تاثیرگذار بوده که توانسته نقشی هم در انقلاب اسلامی ایفا کند. تزریق در آمدهای نفتی در دهه ۱۳۴۰ به نظام اقتصادی کشور موجب پیدایش نوزسای‌های از قبیل سبک زندگی آپارتمان نشینی، رشد و گسترش بیمارستان‌ها، دانشگاه‌ها، مدارس دهیاری‌های وزارت کشور نیز یکی از عوامل مهاجرت در کشور خشکسالی و مسائلی مانند زلزله است، وی دو علت عمده و اصلی مهاجرت را یکی اقتصادی یعنی نبود فرصت شغلی و دیگری نبود امکانات و زیرساخت‌های مناسب اجتماعی در روستاها می‌داند.

دکتر زهرا کریمی، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه مازندران نیز طی مصاحبه ای با روزنامه شرق به بررسی پیامدهای اقتصادی مهاجرت می‌پردازد، وی معتقد است مهاجرت روستاییان به شهر، هزینه‌های پرشماری را به اقتصاد تحمیل می‌کند. تأمین مسکن، آب، برق و بسیاری امکانات دیگر برای این افراد بسیار سنگین است. اگر دولت بتواند زودتر از اینکه این مناطق خالی از سکنه شوند، طرح‌هایی را در این مناطق اجرا کند، تا زیرساخت‌های مورد نیاز منطقه را ایجاد یا اصلاح کرده و در کنار آن اشتغال‌زایی روستایی را در دستور کار قرار دهد، هزینه‌های کمتر از هزینه‌های مهاجرت ناخواسته از مناطق شهری به روستاها خواهد داشت.

■ **شهرنشینی**

میزان شهرنشینی کل کشور در سرشماری سال ۱۳۸۵، ۶۸/۵ درصد محاسبه شده در سال ۱۳۹۰ به ۷۱/۴ درصد رسیده است. نسبت شهرنشینی نیز در استان‌های مختلف کشور متفاوت است برای نمونه درصد شهرنشینی استان‌های کشور در جدول صفحه رو به رو قابل مشاهده است، همانطور که از جدول پیداست پس از استان‌های قم، تهران، البرز، یزد، سمنان، مرکزی و قزوین، خراسان رضوی در جایگاه هشتم قرار دارد. در ایران استان‌هایی که یک کلان شهر در آنها واقع شده است (تهران ،اصفهان و غیره) از نسبت شهرنشینی بالایی برخوردارند علاوه بر این، استان‌های واقع در مناطق کویری به دلیل نوع خاص تولن‌های محیطی و عدم امکان رشد روستاها (عمدتا به دلیل کمبود آب)، نسبت شهرنشینی در سطح بالایی قرار دارد (قم ، یزد و سمنان). در مقابل در استانهایی که امکان رشد روستاها وجود داشته است، نسبت شهرنشینی در سطح پایینی قرار گرفته است، مانند مازندران (۵۴.۴ درصد) و گیلان (۶۰.۳ درصد) . علاوه بر این، در استان‌های عشایرنشین نیز، نسبت شهرنشینی در حد پایین قرار دارد. این نسبت در استان چهارمحال و بختیاری ۵۸.۳ درصد و در استان کهکیلویه و بویراحمد ۵۲.۶ درصد می‌باشد.

اما بررسی تحولات شهرنشینی نشان می‌دهد که تنها کلان شهرهای محدودی بخش عمده‌ای از جمعیت مناطق شهری را به خود اختصاص داده‌اند؛ بر اساس سرشماری سال ۹۰ تهران، مشهد، اصفهان، تبریز، کرج و شیراز شش کلان شهری هستند که تنها ۳۵.۲۲ درصد از جمعیت کشور را در خود جای داده‌اند.

■ **شهر خوب، شهر بد**

اما افزایش و گسترش بی‌حد و حصر جمعیت شهری با پیامدهایی نیز همراه است که از جمله آنها می‌توان مشکلات اجتماعی، بیکاری پنهان و حاشیه نشینی اشاره کرد، حاشیه نشینی پدیده‌ای که حدود ۱۸میلیون ایرانی گرفتار آن هستند و بنا به برخی گزارش‌ها مشهد دارای بیشترین حاشیه نشین کشور می‌باشد. به گزارش شهروند عباس آخوندی، وزیر راه و شهرسازی کشور با حضور در نشست ستاد ملی بازآفرینی شهری بیان کرد: حاشیه‌نشینی، دوری فیزیکی از مرکز شهر نیست بلکه هر نوع دوری از جامعه، حتی در مناطق مرکزی شهر را شامل می‌شود. این درحالی است که معماری و امکانات شهرها و سکونتگاه‌های ایران به نحوی طراحی‌ری شده است که درحال حاضر، ایرانی‌ها خواه ساکنان مناطق حاشیه‌ای باشند و خواه ساکن مناطق مرکزی شهرها که از نظر فیزیکی حاشیه‌نشین نیستند، از نظر روانی احساس حاشیه‌نشینان را دارند.

تحقیقات بسیاری در حوزه حاشیه نشینی و تاثیرات آن انجام شده است که شاید بتوان تاثیر این پدیده اجتماعی بر روی وضعیت تحصیلی کودکان و آسیب‌های اجتماعی مورد انتظار آنان را از مهمترین پیامدهای حاشیه نشینی دانست.

■ **حاشیه نشینی و آموزش**

شایسته مدنی لواسانی، پژوهشگر علوم اجتماعی نیز در پژوهش‌های متعددی به وضعیت تحصیلی حاشیه نشینان پرداخته و معتقد است: مهمترین عامل بیرونی موثر بر شکست تحصیلی، عامل اقتصادی-اجتماعی است. محرومیت خانواده و فقر اقتصادی آنها به ویژه در مناطق حاشیه‌ای شهری و مهاجرنشین و مناطق دور افتاده روستایی بالاترین درجه تاثیرگذاری را بر شکست تحصیلی دانش آموزان داشته است. همچنین عواملی چون محرومیت‌های فرهنگی ناشی از ارزش‌های سنتی و رسوم کهنه و دست و پاگیر به ویژه در مورد ترک تحصیل دختران، فقر سواد فرهنگی و اجتماعی، عدم ارزش‌گذاری برای علم، شکاف فرهنگی، امکانات ضعیف رسانه‌ای و ارتباطی، رسیدگی ضعیف والدین در شکست تحصیلی بسیار تاثیر گذارند.

در ایران به ویژه در مناطق محروم حاشیه‌ای، مناطق مهاجرنشین و مناطق محروم و روستایی عواملی چون فقر محیطی، تفاوت‌ها و نابرابری‌های امکانات نسبت به مناطق شهری و مرفه، سوء تغذیه، عدم زیاد افراد خانوار، کار کردن دانش آموز به سبب فقر اقتصادی و در نتیجه ناتمام گذاشتن تحصیلات حتی در دوره ابتدایی از عمده موارد موثر بر شکست و افت تحصیلی هستند.

نظام آموزشی ما طوری است که اغلب نیازمند امکانات دیگری خارج از فضای مدرسه است. عدم دسترسی همگان به این امکانات باعث اختلاف سطح علمی میان دانش‌آموزان و در نهایت رویارویی آنها در رقابتی نابرابر به نام کنکور است. کلاس‌های آموزشی که خارج از مدرسه هستند، معلم خصوصی، کلاس زبان انگلیسی، کتاب‌های کمک آموزشی و رستوران‌ها شد اما ظهور هیچ کدام از این مظاهر یاد شده به معنای این نبود که فرهنگ بومی توانسته با آنها رابطه‌ای فرهنگی ایجاد کند. دکتر ناصر فکوهی در مصاحبه‌ای با روزنامه آرمان این رویداد را مصداق بارز "وابسماندگی فرهنگی (cultural lag)" می‌نامد و آن را چنین توصیف می‌کند: یعنی جدا شدن و فاصله گرفتن بیش از پیش موقعیت‌های مادی از موقعیت‌های غیرمادی در یک جامعه که می‌تواند تا حد خطرناکی پیش رفته و یک جامعه را با ناهنجاری گسترده و تعمیم یافته روبه‌رو کند همان چیزی که، دورکیم آن را آنومی می‌نامد. وی معتقد است انقلاب اسلامی ۱۳۵۷ را باید نوعی واکنش اجتماعی برای جلوگیری از تخریب کل نظام اجتماعی به حساب آورد که خود را با خطر از دست رفتن کامل روبه‌رو کرده بود زیرا فاصله فرهنگی را به بالاترین حد رسانده بود.

و به تازگی سی‌دی‌های کمک درسی، همگی امکاناتی هستند که برای اقشار ضعیف و کم‌درآمد جامعه غیر قابل دسترس بوده و باعث می‌شود دانش‌آموزانی که از این امکانات محروم هستند به تدریج عزت نفس خود را از دست داده و به درس و مدرسه بی‌علاقه شوند؛ چرا که توانایی رقابت با دیگر همکلاسی‌های خود را ندارند. لزوم این امکانات بعد از سال‌های دبستان بیشتر احساس می‌شود، و این درست زمانی است که ما شاهد افت تحصیل بیشتر و در نهایت ترک تحصیل در میان دانش آموزان هستیم. آموزش حتی در مدارس دولتی به حرف رایگان است، در نهایت برای تهیه کتاب‌های کمک آموزشی و گاهی معلم خصوصی باید هزینه‌هایی را پرداخت کرد که خانواده‌های مناطق محروم و حاشیه‌ای توانایی پرداخت آن را ندارند. این خانواده‌ها حتی در تامین نیازهای غذایی فرزندان خود دچار مشکل هستند.

تلاش برای کاهش یا حذف پدیده شکست تحصیلی، گذشته از کاهش ضایعات اقتصادی، باعث تخفیف مشکلات روانی و اجتماعی در سطح جامعه و در نتیجه موجب تقویت سرمایه‌های انسانی کشور می شود.(نسخه کامل پژوهش فوق در سایت انسان شناسی و فرهنگ موجود است)

■ **تکنوکراسی شهری**

اما برای شناخت هرچه بیشتر پدیده مهاجرت، مشکلات ناشی از گسترش مشهد و حاشیه نشینی آن به سراغ دکتر امان‌الله قرایی‌مقدم، جامعه‌شناس و استاد دانشگاه رفته‌ایم. این جامعه‌شناس بر این باور است که شهرها به دلایل سیاسی مانند پایتخت بودن، زیارتی مانند مشهد و قم و تجاری و اقتصادی در بسترهای مناسب طبیعی شکل گرفتند؛ در این راه بسیاری از شهرها سعی داشتند سنت‌ها و بافت‌های سنتی خود را حفظ کنند اما شهرهای ایرانی به دلیل نفوذ صنعت و تکنیک(تکنوکراسی) در این راه ناموفق بودند.

قرایی‌مقدم در مصاحبه اختصاصی با دنیای اقتصاد تکنوکراسی را استفاده از ابزارآلات و تکنیک، و انسان در این چارچوب را انسان همفهلی یا ابزارساز تعریف می‌کند، وی در ادامه می‌افزاید: بنابراین تکنیک و صنعت، شهرها را تغییر داد برای نمونه در گذشته شما فاصله مشهد تا تربت را با پای پیاده سه روزه می‌رفتید اما امروزه همین مسیر را با وسائل نقلیه تنها در دو ساعت طی می‌کنند در نتیجه تکنیک توانست از فاصله‌ها بکاهد، ساخت و ساز را تغییر دهد و به طور کلی فضای قدیمی مشهد را تغییر داد، برای جرم و آسیب‌های اجتماعی، قریب به نیم قرن است که توسط محققان معماری علاقه‌مند به مطالعات اجتماعی و نیز جامعه‌شناسان مورد بررسی قرار گرفته است، وی در ادامه می‌افزاید: این از تباط را می‌توان از دو منظر مورد بررسی قرار داد؛ از منظر جامعه‌شناسی می‌توان گفت در برخی مناطق ویژگی‌های اجتماعی مانند فقر، تراکم جمعیت، گروه‌های حاشیه‌نشین، سطح پایین سواد و بهداشت و .. از عوامل زمینه‌ساز ارتکاب آسیب‌های اجتماعی به شمار می‌آیند. از دیگرسو و از منظر بوم شناسی شکل شهرسازی و ویژگی‌های مکانی نیز می‌توانند بر ارتکاب جرائم تاثیرگذار باشند.

رضایی در ادامه صحبت‌های خود به نظریه پنجره شکسته اشاره می‌کند، از منظر این نظریه، مکانی که ویژگی‌هایی مانند به هم‌ریختگی، آلودگی‌های بصری و بی‌نظمی (مانند ساختمانی که پنجره‌اش شکسته است) را دارا باشد نشان دهنده این است که در این مکان کنترل موثری از ساکنان وجود ندارد و لذا این محل، می‌تواند مکان مناسبی برای انجام جرایم جرم باشد. وی در ادامه تصریح می‌کند: وجود چنین ویژگی‌هایی در مکان، افراد مستعد ارتکاب جرم را به این مناطق سوق می‌دهد، چرا که امکان دستیابی به هدف مورد نظر و ارتکاب جرائم در این مناطق بیش از سایر نقاط است.

این پژوهشگر اجتماعی در ادامه صحبت‌های خود به مناطق حاشیه‌نشین مشهد و بافت فرسوده اطراف حرم و ایکوه به عنوان نمونه‌هایی از این دست اشاره می‌کند و در پاسخ به این سوال خبرنگار دنیای اقتصاد که وجود چه ویژگی‌هایی در شهرسازی بافت‌های فرسوده یا حاشیه‌ای می‌تواند زمینه‌ساز آسیب‌های اجتماعی شود، این ویژگی‌ها را به چهار دسته تقسیم می‌کند و آنها را اینگونه توضیح می‌دهد: نخستین ویژگی ریزدانگی است یعنی اینکه قطعات کوچکی از ساختمان‌ها و املاک در کنار یکدیگر قرار گرفته باشند برای مثال ما در منطقه ثامن یا مناطق حاشیه‌نشین شاهد وجود خانه‌هایی هستیم که عمدتا دارای زمین‌هایی بین ۵۰ تا ۱۰۰ متر هستند. دیگر ویژگی اینکه دارای تراکم بالا در واحد کم سطح هستند یعنی اینکه در همان ۵۰ متر زمین سه یا چهار طبقه خانه ساخته شده و به بیانی سه چهار خانواده زندگی می‌کنند که این ویژگی بخصوص در مناطق حاشیه‌ای به چشم می‌خورد. ویژگی دیگر، مخصوصا در بافت‌های فرسوده، عمر ساختمان‌هاست. عمده ساختمان‌های این بافت‌ها بیش از چند دهه عمر دارند و از نظر معماری کلنگی محسوب می‌شوند مانند بافت فرسوده اطراف حرم، و آخرین ویژگی نفوذ ناپذیری است یعنی معابر و محلات عبور و مرور عمومی تنگ و باریکی که مناسب شهرسازی امروز نیست. از آنجایی که در قدیم وسایل نقلیه مثل ماشین نبوده مرور ما حیوانات یا پیاده جابه‌جا می‌شدند لذا این کوچه‌ها و معابر نیز مناسب همان مرکب‌های قدیمی و انسان هاست و با عبور و مرور وسایل نقلیه جدید تناسبی ندارند. مجموعه این ویژگی‌های مکانی همراه با خصوصیاتی مانند بهداشت محیطی پایین، آلودگی‌های بصری این مناطق و نیز برخی ویژگی‌های اجتماعی مانند جمعیت مهاجر و ورود خروج ساکنان موقت این مناطق را مستعد ارتکاب برخی جرایم مانند سرقت، اعتیاد، مزاحمت، خرید و فروش مواد مخدر و ... کرده است و در مجموع شرایطی را به وجود آورده که به افزایش آسیب‌های اجتماعی در این مناطق کمک می‌کند.

■ **آسیب های اجتماعی(مطالعه موردی شهر مشهد)**

در اینباره تحقیقات بسیاری صورت گرفته است که از آنها می‌توان به مقاله "بافت‌های فرسوده شهری، مکان‌های چرم خیز: تاثیر بافت فرسوده پیرامون حرم رضوی بر وقوع جرم" اشاره کرد. از همین رو به سراغ نویسنده این پژوهش دکتر حسن رضایی بحرآباد، مدرس دانشگاه، پژوهشگر اجتماعی و متخصص حوزه جامعه شناسی اقتصادی و توسعه رفته‌ایم. این مدرس دانشگاه در مصاحبه اختصاصی با دنیای اقتصاد در باب اجتماعی مهاری و شهرسازی بر روی آسیب‌های اجتماعی توضیح می‌دهد که این موضوع، یعنی ارتباط مکان با جرم و آسیب‌های اجتماعی، قریب به نیم قرن است که توسط محققان معماری علاقه‌مند به مطالعات اجتماعی و نیز جامعه‌شناسان مورد بررسی قرار گرفته است، وی در ادامه می‌افزاید: این از تباط را می‌توان از دو منظر مورد بررسی قرار داد؛ از منظر جامعه‌شناسی می‌توان گفت در برخی مناطق ویژگی‌های اجتماعی مانند فقر، تراکم جمعیت، گروه‌های حاشیه‌نشین، سطح پایین سواد و بهداشت و .. از عوامل زمینه‌ساز ارتکاب آسیب‌های اجتماعی به شمار می‌آیند. از دیگرسو و از منظر بوم شناسی شکل شهرسازی و ویژگی‌های مکانی نیز می‌توانند بر ارتکاب جرائم تاثیرگذار باشند.

رضایی در ادامه صحبت‌های خود به نظریه پنجره شکسته اشاره می‌کند، از منظر این نظریه، مکانی که ویژگی‌هایی مانند به هم‌ریختگی، آلودگی‌های بصری و بی‌نظمی (مانند ساختمانی که پنجره‌اش شکسته است) را دارا باشد نشان دهنده این است که در این مکان کنترل موثری از ساکنان وجود ندارد و لذا این محل، می‌تواند مکان مناسبی برای انجام جرایم جرم باشد. وی در ادامه تصریح می‌کند: وجود چنین ویژگی‌هایی در مکان، افراد مستعد ارتکاب جرم را به این مناطق سوق می‌دهد، چرا که امکان دستیابی به هدف مورد نظر و ارتکاب جرائم در این مناطق بیش از سایر نقاط است.

این پژوهشگر اجتماعی در ادامه صحبت‌های خود به مناطق حاشیه‌نشین مشهد و بافت فرسوده اطراف حرم و ایکوه به عنوان نمونه‌هایی از این دست اشاره می‌کند و در پاسخ به این سوال خبرنگار دنیای اقتصاد که وجود چه ویژگی‌هایی در شهرسازی بافت‌های فرسوده یا حاشیه‌ای می‌تواند زمینه‌ساز آسیب‌های اجتماعی شود، این ویژگی‌ها را به چهار دسته تقسیم می‌کند و آنها را اینگونه توضیح می‌دهد: نخستین ویژگی ریزدانگی است یعنی اینکه قطعات کوچکی از ساختمان‌ها و املاک در کنار یکدیگر قرار گرفته باشند برای مثال ما در منطقه ثامن یا مناطق حاشیه‌نشین شاهد وجود خانه‌هایی هستیم که عمدتا دارای زمین‌هایی بین ۵۰ تا ۱۰۰ متر هستند. دیگر ویژگی اینکه دارای تراکم بالا در واحد کم سطح هستند یعنی اینکه در همان ۵۰ متر زمین سه یا چهار طبقه خانه ساخته شده و به بیانی سه چهار خانواده زندگی می‌کنند که این ویژگی بخصوص در مناطق حاشیه‌ای به چشم می‌خورد. ویژگی دیگر، مخصوصا در بافت‌های فرسوده، عمر ساختمان‌هاست. عمده ساختمان‌های این بافت‌ها بیش از چند دهه عمر دارند و از نظر معماری کلنگی محسوب می‌شوند مانند بافت فرسوده اطراف حرم، و آخرین ویژگی نفوذ ناپذیری است یعنی معابر و محلات عبور و مرور عمومی تنگ و باریکی که مناسب شهرسازی امروز نیست. از آنجایی که در قدیم وسایل نقلیه مثل ماشین نبوده مرور ما حیوانات یا پیاده جابه‌جا می‌شدند لذا این کوچه‌ها و معابر نیز مناسب همان مرکب‌های قدیمی و انسان هاست و با عبور و مرور وسایل نقلیه جدید تناسبی ندارند. مجموعه این ویژگی‌های مکانی همراه با خصوصیاتی مانند بهداشت محیطی پایین، آلودگی‌های بصری این مناطق و نیز برخی ویژگی‌های اجتماعی مانند جمعیت مهاجر و ورود خروج ساکنان موقت این مناطق را مستعد ارتکاب برخی جرایم مانند سرقت، اعتیاد، مزاحمت، خرید و فروش مواد مخدر و ... کرده است و در مجموع شرایطی را به وجود آورده که به افزایش آسیب‌های اجتماعی در این مناطق کمک می‌کند.

استان	درصد شهرنشینی	
	۱۳۸۵	۱۳۹۰
آذربایجان‌شرقی	۶۶.۷	۶۹.۲
آذربایجان‌غربی	۶۰	۶۲.۷
اردبیل	۵۸.۳	۶۴
اصفهان	۸۳.۳	۸۵.۴
البرز	۸۸.۷	۹۰.۵
ایلام	۶۰.۷	۶۴
بوشهر	۶۵.۲	۶۸.۲
تهران	۹۱.۸	۹۲.۸
چهارمحال‌وبختیاری	۵۱.۵	۵۸.۲
خراسان‌جنوبی	۵۱.۳	۵۶
خراسان‌رضوی	۶۸.۱	۷۱.۹
خراسان‌شمالی	۴۸.۴	۵۱.۵
خوزستان	۶۷.۲	۷۱
زنجان	۵۸	۶۲.۵
سمنان	۷۴.۷	۷۷
سیستان‌وبلوچستان	۴۹.۶	۴۹
فارس	۶۱.۲	۶۷.۶
قزوین	۶۸.۱	۷۳.۱
قم	۹۳.۹	۹۵.۲
کردستان	۵۹.۴	۶۶
کرمان	۵۸.۵	۵۷.۵
کرمانشاه	۶۶.۸	۶۹.۷
کهکیلویه‌وبویراحمد	۴۷.۶	۵۲.۶
گلستان	۴۹.۲	۵۱
گیلان	۵۳.۹	۶۰.۳
لرستان	۵۹.۴	۶۱.۳
مازندران	۵۳.۲	۵۴.۷
مرکزی	۶۹	۷۳.۹
هرمزگان	۴۷.۱	۵۰
همدان	۵۷.۶	۵۹.۲
یزد	۷۹.۷	۸۲.۸
کل‌کشور	۶۸.۵	۷۱.۴

منبع:هفته‌نامه خبری تحلیلی برنامه

■ **اقتصاد و شهر**

برای درک هرچه بهتر رابطه میان شهر و اقتصاد، به سراغ وحیدرضا ابراهیمی، پژوهشگر دکتری و متخصص حوزه جغرافیا و برنامه‌ریزی رفته‌ایم، وی در ادامه این سوال خبرنگار دنیای اقتصاد که آیا عوامل انسانی و اقتصادی نیز می‌توانند در شهرسازی نمایان شوند، به نوعی علمزدگی اشاره می‌کند، علم زدگی که ما را به دسته‌بندی و کمی سازی وادار ساخته و از همین رو از کیفیت که مقوله‌ای جامع است، غافل شده‌ایم برای نمونه ببینید در جامعه ما انسان‌ها چطور شناخته می‌شوند آیا فرد دارای خانه است؟ خانه‌اش چند متر است؟ متری چند می‌ارزد؟ اما کسی نمی‌پرسد آیا این خانه محل آرامش است؟ به بیانی از سیستم‌های کمی دسته‌بندی اشباع شده‌ایم و پیچیدگی‌های تمامیت که از فرامونش گردانیم و جای ارزیابی اینکه یک آدم چقدر فکور و ارزشمند است، داشتن فوق لیسانس برای ما کفایت می‌کند. ابراهیمی این موضوع را به نگاه ما به شهرها تعمیم می‌دهد و می‌افزاید: در خصوص یک شهر چون ما کیفیت زندگی را مد نظر قرار نمی‌دهیم همه چی در شهرها کمی شده برای نمونه مطرح می‌شود مشهد شهری با ۲۰ میلیون زائر است اما آیا کیفیت ۲۰ میلیون زائر مشهد به کیفیت ۲۰ میلیون زائر تبت یا یارسلوناست؟ می‌گوییم مشهد دارای سه میلیون جمعیت است و در دسته‌بندی مشهد در زمره شهری سه میلیونی مانند برلین است اما آیا کیفیت سطح زندگی سه میلیون نفر ساکن مشهد با سه میلیون نفر ساکن شهر برلین برابر است؟

ابراهیمی معتقد است این موضوع زمانی حائز اهمیت

ابراهیمی: مشهد شهری با ۲۰ میلیون زائر است اما آیا کیفیت ۲۰ میلیون زائر مشهد به کیفیت ۲۰ میلیون زائر تبت یا یارسلوناست؟ می‌گوییم مشهد دارای سه میلیون جمعیت است و در دسته‌بندی مشهد در زمره شهری سه میلیونی مانند برلین است اما آیا کیفیت سطح زندگی سه میلیون نفر ساکن مشهد با سه میلیون نفر ساکن شهر برلین برابر است؟

به جرات می‌توان گفت که طی قرن بیستم، یکی از مهم‌ترین مسائل پیش روی جامعه ایرانی شهرنشینی بوده است، نگاهی به آمار مرکز آمار ایران نشان می‌دهد که نرخ شهرنشینی از ۳۱.۴ درصد در سال ۴۵، به ۵۷.۱ درصد در سال ۷۰ و سر انجام به ۷۱.۴ درصد در سال ۹۰ افزایش یافته است. افزایش نرخ شهرنشینی معلول دلایل بسیاری بوده است که از آنها می‌توان به افزایش طبیعی جمعیت نقاط شهری، مهاجرت از سایر نقاط به نقاط شهری و هم چنین تبدیل نقاط روستایی به نقاط شهری یاد کرد.

افزایش طبیعی جمعیت نقاط شهری: بر اساس داده‌های مرکز آمار ایران تعداد ولادت ثبت شده طی سال‌های ۸۰ تا ۸۵ در نقاط شهری قریب به ۴۵۲۸ هزار نفر بوده است اما در مقابل تعداد فوت‌های ثبت شده طی همین سال‌ها و در نقاط شهری کشور نزدیک به ۱۴۳۹ هزار نفر بوده است. بنابراین طی دوره یاد شده تعداد ۳۰۸۹ هزار نفر به طور طبیعی به جمعیت شهرنشین کشور افزوده شده است.

**تبدیل نقاط روستایی به نقاط شهری:

یادداشت

سینما، «ماشینِ زمانِ» شهر و معماری

احسان خوش‌بخت *

«ساختمان مرتفع»، عنوان فیلم تازه‌ای است از کارگردان انگلیسی، بن ویتلی، که بر اساس کتابی از جِی جی بالارد (عنوان ترجمه فارسی کتاب: «برج») ساخته شده، کتابی که در آن یک بنای مسکونی فوق مدرن به جان ساکنانش می‌افتد.

فیلم که اول مثل یک ادای دین سینمایی به دنیای مد و آداب دهۀ هفتاد میلادی در بریتانیا به نظر می‌رسد به سرعت به دنیای کابوس‌وار وارد می‌شود که به کار بردن اصطلاح بیش از حد دستمالی شدۀ «سوررئالیستی» برای توصیف میزان آنارشی و سیر توضیح‌ناپذیر حوادث فیلم به هیچ وجه کفایت نمی‌کند. اگر لایه‌های ظاهری فیلم (نظم‌ناپذیری بشر، مدرنیزم از کنترل خارج شده، طغیان تکنولوژی) کنار زده شود، تمام ماجراهای فیلم که در یک مجتمع مسکونی بتنی در لندن رخ می‌دهد در واقع فیلمی دربارۀ معماری و کسانی است که در آن سکنی می‌گزینند. فیلم به مرور تمایلش‌اش به نشان دادن نحوۀ تأثیر معماری بر آداب مردمان را به طور آشکارتر و مستقیم‌تری بیان می‌کند و حتی در آخر صدای مارگارت تاچر را روی تصویر می‌گذارد، نخست وزیر محافظه‌کاری که سیاست‌هایش بر معماری و شهرسازی بریتانیا تأثیری زیاد (و معمولاً منفی) گذاشت. «ساختمان مرتفع» انتقاد تندی است از جاه‌طلبی‌های بیمارگونۀ دنیای سرمایه‌داری که مسکن شهری را به مسأله قدرت و نزاع بین طبقات تبدیل کرده، فیلمی که در آن «طبقه» از مفهوم سیاسی/اجتماعی‌اش فراتر رفته و در آن واقعاً طبقاتِ پایین‌تر ساختمان که آدم‌هایی با درآمد کم یا متوسط هستند با ساکنان طبقات بالا که مرفهند وارد جنگی بیهوده و ویرانگر می‌شوند. این فیلم نمونه‌ای است از تعدادی بی‌شمار آثار سینمایی در نقد فرهنگ معماری و شهرسازی که تقریباً از همان آغاز تاریخ سینما وجود داشته‌اند. حتی از یک نظر می‌شود گفت تقریباً تمام فیلم‌هایی که در دل شهرها می‌گذرند سندی از آن شهر، نقد یا ستایش آن و بهانه‌ای برای کنکاش در معضلات یا ارزش‌های یک محیط بنا شده به دست بشرند. هرچه سینما بیش‌تر به یک شهر توجه نشان بدهد، هویت آن شهر بیش‌تر زبانی ملی یا حتی جهانی پیدا می‌کند. شهرهایی مثل پاریس، لندن و نیویورک در هزاران فیلم، خیابان به خیابان و محله به محله ترسیم شده‌اند، و به همین خاطر نقشی مهم در حافظه جمعی در هرجایی از جهان دارند. سینما با امکانات وسیعی که برای بازسازی و بازنمایی در اختیار دارد می‌تواند واقعیت‌های یک شهر را به شکلی آشکار کند که تا به حال هیچ شهروندی آن را ندیده و هیچ شهرسازی به آن فکر نکرده باشد. از آن طرف می‌تواند پتانسیل‌های فضایی یک شهر را برجسته کند و دنیایی خیال‌انگیز از آن‌ها بسازد. یک ایستگاه مترو که هر روز دقایقی را در آن می‌گذارنیم روی پرده سینما می‌تواند کانون تنش، هیجان، لذت و به عبارتی فضایی دراماتیک شود، عنصری که در زندگی روزمره به ندرت درحد تأثیر پردۀ سینما احساس می‌شود. معمار آلمانی، هانس دیتر شال، به درستی اشاره می‌کند که معماری واقعی به ندرت از امکانات نامحدود فریب و توهم که در معماری سینمایی جریان دارد، بهره برده است. او می‌نویسد:

«تصاویر سینمایی از مدتها پیش حتی زشت‌ترین بخش‌های شهرها – چهارراه‌های باران‌خورده، برج‌های خنک‌کننده، زیر زمین‌ها و مجراهای فاضلاب – را به چیزی دیدنی تبدیل کرده‌اند. امروز باید از فیلم ها بیاموزیم. علیرغم تولد سبک‌های تازه و دگرگونی‌های دائمی در معماری، شهرهای ما ملال‌آور و مرده‌اند، آن‌ها فاقد زبانند. نه هیجان دارند، نه سرگرمی، نه هنر، نه صحنه‌پردازی، نه دام وتله و نه دیالوگ. کیفیت غیرمادی معماری فیلم و وجود چندپاره‌اش می‌تواند شهرها را تحت تأثیر قراردهد. دیگر کافی نیست که تاریخ معماری بخوانیم. باید به همان اندازه با تاریخ سینما، تصاویر، معماری و فضاهای آن نیز آشنا باشیم.»

در نقطه مقابل، سینما تا سرحد امکان شیفته و وابسته به شهرها و معماری آن‌ها بوده است. سینماهای محبوب دنیا، به آن کشورهایی تعلق دارند که کارگردانانشان می‌توانند تجربه‌های زندگی شهری خود را به زبانی جهانی درآورند و حسی از حضور در فضا به بیننده بدهند. این مسأله به خصوص بعد از جنگ جهانی دوم و با نقش کلیدی ایتالیایی‌ها در بردن دوربین از درون استودیوهای فیلمسازی و شهرک‌های سینمایی به دل کوچه و خیابان و بین مردم واقعی تشدید شد. از آن موقع تا امروز سینما به عنوان ذره‌بینِ درک و دریافت شهرها عمل کرده است. شهرها می‌توانند در این سینماها صحنه‌ای بزرگ باشند برای نمایش، بازی و لذت و آزادی، تصویری که می‌شود در فیلم‌های کمدی، موزیکال و رومانس دید. از آن طرف، همان شهرها در دست یک فیلم‌ساز دیگر می‌توانند کابوسی مدرنیستی و متروپولیسی بیرحم باشند که شهروندان در آن مثل اسرای زندانی، برده‌وار چرخ‌های تولید را بچرخانند، نگرشی که تصویر آشنای سینمای جنایی و علمی تخیلی را ساخته است. در هر دو نمونه، واقعیت‌های یک شهر صدها برابر بزرگ‌نمایی شده و به صورت رویایی شیرین یا کابوسی سیاه درآمده است. هنر سینما را باید در همین بزرگ‌نمایی احساسات و تنش‌های پنهان در فضاهای زندگی روزمره جست. سینمای ایران هم از اهمیت شهرها غافل نبوده است. تهران، اصفهان، شیراز و شهرهای جنوبی در فیلم‌های متعددی از آغاز تاریخ سینما تصویر شده‌اند و «هویت سینمایی» خودشان را به دست آورده‌اند. اما مایه افسوس است که معماری مشهد همیشه یکی از کلان‌شهرهای غایب از روی پرده سینما بوده است (شهر کلیدی غایب دیگر تبریز است). این مسأله باعث شده تا پیگیری دگرگونی‌های شهری مشهد در شصت سال گذشته با دنبال کردن رد آن در فیلم‌ها به اندازه کلان‌شهرهای دیگر ایران امکان‌پذیر نباشد. تصور کنید که اگر رشد و نمّو مشهد با تمام پیشرفت‌ها و دگرگونی‌های مثبت و منفی‌اش سال به سال توسط سینما ثبت شده بود امروز چه سند زنده‌ای از یکی از پویاترین شهرهای ایران در دست داشتیم. مثلاً به لطف یکی از معدود فیلم‌های باقیمانده از سال ۱۹۰۸ (فیلم‌برداری شده توسط انگلیسی‌های تیم استخراج نفت ویلیام ناکس دارسی) می‌توانیم گنبد حرم امام رضا (ع) را در ۱۰۷ سال پیش ببینیم و با مشاهده ریختگی‌ها متعدد آن وضع پیش از مرمت را در قاب تصویر ببینیم. در همین فیلم چند ثانیه‌ای است می‌شود دور حرم را به شکل دست‌نخورده دید: بازارها و طاق‌های بلند، سایه روشن‌های تند و متکدی‌ها و دستفروش‌هایش. تصاویرِ سینمایی از این دست از شهرهاست که ارزشی برابر با سفر با ماشین زمان پیدا می‌کند.

دربارۀ نویسنده:

احسان خوش‌بخت، فارغ‌التحصیلِ معماری از مشهد و مطالعات سینمایی از لندن، مولف کتاب «معماری سلولوید» دربارۀ رابطه سینما، شهر و معماری است. نوشته‌های او معمولاً در ماهنامه سینمایی «فیلم» منتشر می‌شوند.

«دنیای اقتصاد» بررسی می کند

معماری و توریسم

دنیای اقتصاد، سهند- نمی‌توان از پاریس سخن گفت و برج ایفل را به یاد نیاورد، نمی‌توان به چین اندیشید و دیوار چین را نادیده گرفت، نمی‌توان یونان را بدون آکروپولیس تصور کرد، نمی‌توان اصفهان رفت و بر «سی و سه پل» گام بر نداشت، نمی‌توان حمام فین کاشان را نادیده گرفت و هزاران نام دیگر اما مشهد، سبزوار، تربت جام، تربت حیدریه، قوچان و ... چه طور؟!

کدام بنای تاریخی یا معاصر در این شهرها توانسته گردشگران را مجذوب خود سازد؟!

جلب توجه گردشگران به آثار معماری موجب پیدایش شاخه جدیدی تحت عنوان «گردشگری معماری» یا «معماری برای گردشگری» (Architourism) شده است

جلب توجه گردشگران به آثار معماری موجب پیدایش شاخه جدیدی تحت عنوان "گردشگری معماری" یا "معماری برای گردشگری" (Architourism) شده است. طی سالیان اخیر موفقیت برخی از آثار معماری در جذب گردشگران سبب شده تا از منظری متفاوت به معماری نگریسته شود و بعضا مدیران و برنامه‌ریزان شهری را واداشته تا با همکاری معماران موفق دنیا درصدد خلق آثاری جذاب برآیند.

رضوانی: ار آنجا که آثار معماری حامل بسیاری از ویژگی های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جوامع می باشد، بخش عمده ای از تاریخ هنر و تاریخ بشر به معماری اختصاص داده شده است

از موفق‌ترین این آثار معماری می‌توان به موزه گوگنهایم در شهر بیلبائو اسپانیا اشاره کرد که در سال ۱۹۹۷ توسط فرانک گری ساخته شده است.

طراحی فوق‌العاده موزه گوگنهایم، تورهای معماری و هنری و گردشگران بسیاری را روانه شهر بیلبائو ساخته است؛ افزایش تقاضا برای سفر به این شهر موجب افزایش و بهبود ارتباطات ریلی و هوایی به بیلبائو و احداث هتل‌های بسیاری گردید و جان دوباره‌ای به اقتصاد این شهر بخشید.

بدون شک می‌توان مدعی شد موزه گوگنهایم نقشی انکار ناپذیر در رونق این شهر کوچک بندری ایفا کرده است.

■ معماری، آینه جوامع

علیرضا رضوانی، عضو هیات علمی گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی مشهد در مصاحبه با دنیای اقتصاد به بررسی ارتباط معماری و گردشگری می‌پردازد، وی بر این باور است از آنجا که آثار معماری حامل بسیاری از ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جوامع می‌باشند، بخش عمده‌ای از تاریخ هنر و تاریخ بشر به معماری اختصاص داده شده است. وی در ادامه می‌افزاید: از همین رو شهرها هم می‌توانند بخش عمده‌ای از هویت و ویژگی‌های خودشان را با همین آثار خاص و برجسته معماری پیدا کنند؛ برای نمونه هنگامی که نام برخی از این شهرها مطرح می‌شود یک ظن‌هایی به ذهن مخاطب می‌آید که نشانه‌هایی از آن شهرهاست، قاعدتا تاریخ را ویژگی‌های آن شهرها، مردمانشان، داستان‌ها، حکایت‌هایی از وقایع رخ داده در مقاطع مختلف و آثار معماری نمایندگی می‌کنند. رضوانی با بیان این مقدمه، جذابیت آثار معماری برای گردشگران را طبیعی توصیف کرده و تصریح می‌کند: قاعدتا این آثار می‌توانند فرصتی باشند تا به سرعت و متناسب با زمانی که یک گردشگر در اختیار دارد ویژگی‌های فرهنگی جامعه مقصد را منتقل کنند، لذا طبیعی است که خیلی از شهرها و مدیران شهری برای تولید این قبیل آثار که بیانگر هویت یک شهر هستند، سرمایه‌گذاری می‌کنند. این عضو هیات علمی گروه معماری دانشگاه آزاد اسلامی مشهد در ادامه صحبت‌های خود به بررسی آثار معماری می‌پردازد و معتقد است علاوه بر این مهم که آثار معماری نماینده فرهنگ و تمدن ملت‌ها هستند، تمایلات آنها از آینده را نیز نمایندگی می‌کنند، از همین رو معماری دارای دو وجه ویژگی‌ها و سوابق تاریخی و فرهنگی ملت‌ها و دیگری تمایلات و آرزوهای آتی ملت‌هاست.

■ مشهد و گردشگری معماری

رضوانی بر این باور است از آنجایی که وجود بارگاه رضوی زمینه‌ساز حضور زائران در مشهد مقدس شده فرصتی برای نمایش آثار معماری نیز فراهم شده است، وی در همین باره می‌افزاید: حضور زوار فرصتی را فراهم نموده تا با کمک آثار معماری خاص علاوه براینکه فرهنگ و تمدن شهر را در اختیار مخاطبان قرار دهیم، آرزوها، آمال و آینده‌نگری مردم مشهد را نیز به نمایش بگذاریم. اما به نظر می‌رسد که در این بخش تلاش کمتری شده، زیرا بخشی که متعلق به سوابق تاریخی است عموما از بین رفته و هیچ کدام از آنها فرهنگ و سوابق تاریخی ما را نمایندگی نمی‌کنند رضوانی در ادامه صحبت‌های خود با بررسی معماری حاکم بر شهر مشهد می‌گوید: در مورد آینده نیز به نظر می‌رسد آن چیزی که به عنوان آثار برجسته و خاص معماری تولید می‌شود، آثاری هستند که قاعدتا نمی‌توانند نماینده‌ای از تمایلات مردم باشند اکثر آنها نشانه‌ای از آثاری هستند که در هر کجای دنیا می‌توانند حضور داشته باشند و صرفا نوعی از گرایشات سرمایه‌دارانه و صرفا آثاری که می‌توانند در بهترین شرایط جذاب باشند را معرفی می‌کنند. قاعدتا به این زمینه در بسیاری از شهرهایمان کم توجهی شده است به خصوص در مشهدی که باید نماینده بسیار برجسته‌ای از تاریخ تمدن ایرانی و اسلامی و همین طور نماینده‌ای از آرزوهای یک شهر در آینده و آنچه که در گذشته بوده، باشد. به این ترتیب به نظر می‌رسد باید یک سیاست‌گذاری جدی در رابطه با این موضوع در دستور کار قرار گیرد.

■ مشهد نیازمند سند راهبردی هویت

این استاد دانشگاه بر این باور است که در حال حاضر مهمترین دغدغه معماری مشهد، معماری ایرانی - اسلامی است که در حد شعار باقی مانده است و برای شهر مشهد کفایت نمی‌کند، رضوانی در ادامه می‌افزاید: **شهری که ویژگی‌های متمایزی نسبت به سایر شهرهای ایران داراست قاعدتا باید سند و دستور کار مستقلی هم در رابطه با هویت بخشی داشته باشد.** بارها پیشنهاد سند راهبردی هویت شهر را پیشنهاد داده‌ایم چرا که معماری ایرانی و اسلامی مربوط به همه ایران است اما تدوین طرح جامعی برای حرکت به سوی هویت می‌تواند مربوط به هر شهری باشد به خصوص برای مشهدی که ویژگی‌های خاص خودش را داراست. متاسفانه تا امروز هیچ ارگانی به این طرح‌ها توجهی نشان نداده است.

■ ضعف سیستماتیک گردشگری معماری در ایران

وحیدرضا ابراهیمی، پژوهشگر دکتری و متخصص حوزه طراحی و برنامه‌ریزی شهری نیز با اشاره به رونق گردشگری معماری در ترکیه می‌افزاید: این مهم در حالی رخ می‌دهد که ظرفیت‌های ما در این صنعت چندین برابر ترکیه است اما متاسفانه آنچنان که باید در این حوزه به فعالیت نپرداخته‌ایم. وی در ادامه صحبت‌های خود مشکلات حوزه گردشگری معماری را به دو حوزه سیستماتیک و بستر نامناسب تقسیم می‌کند و در توضیح مشکلات سیستماتیک می‌گوید: برای نمونه شما هم اکنون و از طریق اینترنت می‌توانید روستایی دورافتاده در فرانسه را پیدا کرده، تمام مسیرهای پروازی، کالسکه تفریحی و لیست قیمت و رزرو هتل‌ها را نیز پیگیری کنید اما در کشور خودمان اگر دنبال همین اطلاعات باشیم اصلا امکان یافتنش میسر نیست. برای نمونه می‌خواهید به میل اخنگان در توس بروید، نخست شما مساله گرفتن ویزا دارید، پرواز شما با مشکل مواجه می‌شود، در مشهد نمی‌توانید از طریق اینترنت اطلاعاتی از قبیل چگونگی رفت و آمد از هتل به شهر توس و میل اخنگان پیدا کنید، قیمت‌ها و اطلاعاتی برای بازدید از این بنای دوره سلجوقی در دسترس نیست، هنگامی هم که به سمت میل اخنگان رهسپار می‌شوید با جاده‌ای نامرغوب و احساس ناامنی وحشتناکی مواجه می‌شوید، هیچ وسیله تفریحی نیز موجود نیست بلکه اطراف این اثر دوره سلجوقی تماما زباله ریخته شده، درب آن بسته است، کنار آن آتشی افروخته شده و حتی امکان خرید یک بستنی برای کودک همراهتان که اندکی صبوری کند، وجود ندارد پس سیستم ما آموزش ندیده که از این قبیل جاذبه‌ها بهره ببرد.

■ بستر نامناسب معماری

ابراهیمی در ادامه صحبت‌های خود به بستر نامناسب معماری اشاره می‌کند، وی بر این باور است که نوعی معماری کارکردگرا بر جامعه حاکم شده و از نفس مفهوم معماری فاصله گرفته است،

ابراهیمی در ادامه می‌افزاید: اکثر معماران امروزی فهم معماری مفهومی را دارا نیستند آن عده‌ای هم که این فهم را دارند با توجه به نگاه موجود توان مقابله با کارفرما، بازار و سیستم اقتصادی را ندارند برای نمونه ما سیحون را در میان معماران ایرانی داریم اما سیحون چگونه سیحون شد؟ پسامدها و پیشامدهایی که بستر هزینه و

ابراهیمی: اکثر معماران امروزی فهم معماری مفهومی را دارا نیستند آن عده‌ای هم که این فهم را دارند با توجه به نگاه موجود توان مقابله با کارفرما، بازار و سیستم اقتصادی را ندارند

درآمدزایی این پروژه‌ها فراهم کردند، سبب شدند امثال سیحون به موفقیت دست یابند. هنگامی که به این پروژه‌ها می‌نگریم، می‌بینیم این پروژه‌ها معماران و کارفرمایان خوب و فهیمی داشته است و وقتی همه این عوامل فراهم شد نتیجه‌اش این می‌شود که ما به آثاری چون آرامگاه خیام و موزه نادری می‌بالیم. اما تصور کنیم امروز معماران ما قصد این کار را داشته باشند در گام نخست اکثرا در فهم این شاخه از معماری ناتوانند، اما فرض کنیم افراد فهیمی نیز یافت شدند، کارفرماهای مناسبی نداریم برای مثال یک المان برای میدانی طراحی می‌شود در انتها شهرداری می‌گوید اگر ممکن است این قسمتش نباشد یا ما این سنگ را نداریم از سنگ دیگری استفاده کنید و اینگونه شاهد دخل و تصرف‌های کارفرما هستیم.

ضمیمه هفتگی خراسان رضوی

به دلیل وجود ۱۲ درصد معارضات پروژه صورت می‌گیرد

تأخیر یک ساله در بهره‌برداری از کمربندی جنوبی

دنیای اقتصاد، فاطمه رافع- حدود سه سال پیش بود که کلنگ پروژه کمربندی جنوبی مشهد بر زمین خورد و مقرر شد این پروژه که مهم‌ترین طرح عمرانی شهر است و انتهای بلوار شهید برونسی را به بزرگراه باغچه پیوند می‌دهد، تا اواخر سال ۹۴ به بهره‌برداری برسد.

اکنون کمتر از پنج ماه به سررسید زمان وعده مدیریت شهری باقی است در حالی که به گفته مدیر نظارت بر پروژه‌های عمرانی شهرداری مشهد این پروژه تنها ۴۲ درصد پیشرفت فیزیکی دارد و ۱۲ درصد معارض موجود در مسیر اجرای پروژه باعث تأخیر یک ساله در زمان بهره‌برداری از آن خواهد شد.

معاونت فنی و عمرانی شهرداری مشهد در هفته‌ای که گذشت میزبان اصحاب رسانه بود و در این نشست علاوه بر ارائه گزارشی از عملکرد دو ساله این معاونت به سؤالات خبرنگاران نیز پاسخ داده شد.

کیامرز: سال گذشته بودجه دولتی خط دو، ۹۵ میلیارد تومان بود

مدیر نظارت بر پروژه‌های عمرانی شهرداری مشهد در این نشست در پاسخ به سؤال «دنیای اقتصاد» در خصوص میزان پیشرفت فیزیکی و زمان بهره‌برداری از کمربندی جنوبی مشهد گفت: این پروژه قرارداد ۳۰ ماهه داشت اما به دلیل اینکه ۴۵ درصد از مسیر آن معارض بود و رفع آن‌ها زمان‌بر شد، در نهایت ۱۵ ماه افزایش مدت پیمان به پروژه تعلق گرفت که بر این اساس زمان بهره‌برداری از آن شهریور ۹۵ خواهد بود.

محمود ریحانی پیشرفت کنونی پروژه را مطلوب دانست و خاطرنشان کرد: در حال حاضر کمربندی جنوبی مشهد ۴۲ درصد پیشرفت فیزیکی دارد اما هنوز ۱۲ درصد از معارض آن برطرف نشده که این معارضات بیشتر به اراضی مربوط می‌شود که در اختیار نیروهای نظامی و انتظامی است. وی به این نکته نیز اشاره کرد در صورتی که معارضات تا پایان سال جاری برطرف شود و اراضی در اختیار پیمانکار قرار گیرد، می‌توان امیدوار بود کمربندی جنوبی تا پایان سال ۹۵ به بهره‌برداری برسد.

مدیر نظارت بر پروژه‌های عمرانی شهرداری مشهد همچنین در حاشیه این نشست در گفت‌وگو با «دنیای اقتصاد» با بیان اینکه مبلغ ۱۷۰ میلیارد تومان برای اجرای پروژه پیش‌بینی شده است، اظهار کرد: تاکنون حدود ۵۵ میلیارد تومان هزینه شده و به دلیل اینکه اعتبارات شهرداری برای این پروژه به صورت غیرنقدی است، کمبود اعتباری نداریم.

ریحانی در خصوص اقدامات انجام شده برای رفع معارضات و آزادسازی زمین‌های پروژه، خاطرنشان کرد: مذاکرات در حال انجام است؛ اختلاف نظراتی در خصوص قیمت کارشناسی وجود دارد که برای نزدیک کردن نظرات در حال رایزنی هستیم تا این اراضی آزاد شود و در اختیار پیمانکار قرار گیرد.

■ توجه ویژه دولت به قطار شهری مشهد

معاون فنی و عمرانی شهردار مشهد نیز در این نشست با بیان اینکه ظرف دو سال گذشته، حدود ۲۵ پروژه با مبلغ ۲۰۰ میلیارد تومان به بهره‌برداری رسیده است، گفت: ۱۵ پروژه نیز پیشرفت فیزیکی بیش از ۶۰ درصد دارد. حمیدرضا نخعی بودجه عمرانی شهرداری مشهد را در سال جاری یک‌هزار و ۹۱۸ میلیارد تومان اعلام و اظهار کرد: در دو سال گذشته با توجه به وضعیت مالی، برنامه‌ریزی‌های عمرانی به گونه‌ای بود که اولویت را به ادامه اجرای پروژه‌های با پیشرفت فیزیکی بیش از ۵۰ درصد دادیم تا شهر از حالت کارگاهی خارج شود. وی با اشاره به مشکلات مالی شهرداری تأکید کرد: با این حال اجرای هیچ پروژه‌ای در دو سال گذشته متوقف نشده و مطالبات پیمانکاران نیز پرداخت شده است.

معاون فنی و عمرانی شهردار مشهد از بهره‌برداری از پروژه توسعه خط یک قطار شهری تا پایان سال جاری خبر داد و درخصوص خط دو قطار شهری نیز خاطرنشان کرد: اجرای این پروژه به دلیل بروز مشکلات پیش‌بینی‌نشده زمان‌بر شد؛ در حال حاضر حفاری حدود ۷۰۰ متر از تونل این خط باقی مانده است؛ همچنین نازک‌کاری ایستگاه‌ها در جبهه شمالی در حال انجام است و با ورود ریل‌های خریداری شده از ایتالیا به زودی کار ریل‌گذاری تونل شمالی آغاز می‌شود.

نخعی در خصوص خط سه نیز با بیان اینکه مقدمات واگذاری این پروژه از طریق ترک تشریفات به قرارگاه خاتم‌الانبیاء در حال انجام است و باید به تأیید وزارت کشور برسد، عنوان کرد: دولت توجه ویژه‌ای به خطوط قطار شهری مشهد دارد و در سال گذشته بودجه دولتی این خطوط به صورت کامل پرداخت شده است.

معاون فنی و عمرانی شهردار مشهد در پاسخ به سؤال یکی از خبرنگاران در خصوص احداث تقاطع غیرهمسطح سه‌راه خیام و شاهد اینطور پاسخ داد: اجرای این تقاطع‌ها در برنامه امسال ما بود اما فعلا اجرا نمی‌شود.

نخعی همچنین در خصوص زمان بهره‌برداری از خیابان دو سطحی شهید شوشتری عنوان کرد: قرارداد احداث این خیابان سه سال پیش منعقد شده بود اما به دلیل بروز مشکلی اجرای آن متوقف شد که در حال حاضر مشکل برطرف شده و کار در حال انجام است؛ تا پایان سال این خیابان به خیابان شیرازی متصل می‌شود و قسمت روی خیابان مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد؛ قسمت پایین خیابان که محل عبور عابر پیاده است، زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که مجتمع‌های تجاری به بهره‌برداری برسد.

■ تخصیص ۱۰۰ درصدی بودجه دولتی به خط ۲

مدیرعامل شرکت قطار شهری مشهد نیز در بخشی از این نشست با اشاره به اینکه سال گذشته بودجه دولتی خط دو ۹۵ میلیارد تومان بود، گفت: این بودجه ۱۰۰ درصد تخصیص داده شد؛ همچنین بودجه دولتی برای خط دو در سال جاری نیز مبلغ ۱۲۰ میلیارد تومان است و تاکنون ۵۰ درصد آن تخصیص یافته است. کیانوش کیامرز ادامه داد: همچنین برای تأمین بخشی از هزینه پروژه‌های خطوط دو و سه مجوز انتشار ۵۰۰ میلیارد تومان اوراق مشارکت برای هر یک از این خطوط صادر و این اوراق منتشر شد.

مشاور شهردار مشهد در امور قطار شهری نیز در بخشی از این نشست در پاسخ به سؤالی در خصوص تأمین ناوگان خط دو اظهار کرد: قرارداد ساخت ۱۰۰ واگن با دو شرکت واگن‌سازی تهران و یک شرکت چینی با اعتبار ۹۸ میلیون یورو از محل تسهیلات ارزی دولتی منعقد شده است و ۱۵ واگن به صورت کامل در چین ساخته و سایر واگن‌ها به صورت قطعه‌ای وارد کشور شده و مونتاژ می‌شود. ابوالفضل میرزایی این نکته را نیز یادآور شد که اولین واگن پنج‌تایی فروردین سال آینده وارد کشور می‌شود.

■ بهره‌برداری از عرصه میدان شهدا تا ۲۰۱۷

مدیر اجرایی طرح میدان شهدا نیز در بخشی از این نشست زمان بهره‌برداری از عرصه میدان شهدا را سال ۲۰۱۷ اعلام و تصریح کرد: طرح میدان شهدا در حال توسعه است و مرز توسعه آن متوقف نخواهد شد؛ بنا داریم با توجه به انتخاب مشهد به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۱۷، تا آن زمان عرصه میدان شهدا از حالت کارگاهی خارج شود و عرصه به بهره‌برداری برسد.

ریحانی: در حال حاضر کمربندی جنوبی مشهد ۴۲ درصد پیشرفت فیزیکی دارد اما هنوز ۱۲ درصد از معارض آن برطرف نشده

وحید برجسته‌نژاد ادامه داد: برای تحقق این امر دو پروژه تجاری، اداری در قسمت شرقی عرصه میدان شهدا مصوب شد که با ورود سرمایه‌گذار در حال احداث است. وی با بیان اینکه برای دو پروژه شرق میدان شهدا شهرداری هزینه‌ای نمی‌کند زیرا آورده شهرداری به صورت زمین و پروانه است، خاطرنشان کرد: برای بهره‌برداری از عرصه میدان شهدا مبلغ سه میلیارد تومان برای آب‌نماها، یک میلیارد تومان برای مبلمان شهری و ۵۰۰ میلیون تومان برای کاشی‌تابلوها باید هزینه کنیم.

عضو هیأت رئیسه خانه صنعت خراسان رضوی مطرح کرد

آسیب شناسی دلایل رکود بیش از انتظار، در اقتصاد کشور

ایسنا- عضو هیأت رئیسه خانه صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی معتقد است احتمال ناکارآمدی بسته اقتصادی دولت در تسریع رونق اقتصاد کشور در جهت رفع مشکلات اقتصادی وجود دارد.

جواد باقری با اشاره به آسیب‌شناسی دلایل رکود بیش از حد موجود در اقتصاد کشور، اظهار کرد: دو دلیل عمده در این خصوص به چشم می‌خورد؛ بنا به نظر کارشناسان اقتصادی سیاست‌های انقباضی شدیدی که دولت با هدف مهار تورم اعمال کرد و کاهش تقاضای خرید در بازار به دلیل تصور ارزانی را می‌توان از دلایل اصلی ایجاد این رکود حاکم بر بازار دانست. وی در خصوص تأثیر سیاست‌های انقباضی دولت در جهت کاهش تورم، ادامه داد: تلاش دولت به منظور مهار تورم بسیار ارزشمند است و می‌توان گفت در این هدف، دولت بیش از پیش‌بینی‌های خود به موفقیت دست یافته که علت تشدید آن را می‌توان فضای خاموشی که در نظام و فعالیت‌های اقتصادی حاکم شده، دانست.

■ کاهش تقاضای خرید به دلیل تصور ارزانی

عضو هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی، صنایع و معادن خراسان رضوی تصور ارزانی را دلیل اصلی کاهش میزان تقاضای خرید در بازار دانست و افزود: این تصور و به تأخیر انداختن تقاضای خرید در بازار با هدف کاهش قیمت‌ها به سبب توافق هسته‌ای منجر به فرورفتن اقتصاد کشور در رکودی شدید شده است.

باقری با بیان اینکه در حال حاضر این رکود با بسته اقتصادی دولت مرتفع نخواهد شد، خاطرنشان کرد: در این بسته به دو شاخص از جمله خرید خودرو و تخصیص کارت‌های ۱۰ میلیون تومانی برای خرید توجه ویژه‌ای شده و این در حالی است که خرید خودرو جزء نیازهای اساسی خانوار نیست و براساس تقسیم‌بندی که مرکز آمار ایران انجام داده اولین نیاز جامعه، مسکن و دومین نیاز آن خوراک شناسایی شده که درصد سهم خانوار در این دو حوزه بیشتر است، بنابراین دولت اگر قصد ایجاد تحرک در تقاضا یا رونق بخشیدن به شرایط اقتصادی کشور را دارد باید توجه بیشتری به این دو حوزه نشان دهد.

عضو هیأت رئیسه خانه صنعت، معدن و تجارت استان تحریک بازار مسکن را در تحرک دیگر صنایع تولیدی موثر دانست و تصریح کرد: اگر دولت بتواند بازار مسکن را در کشور تحریک کند صنعت نیز به موازات آن رونق می‌یابد زیرا ۳۰۰ حوزه تولیدی با مسکن مرتبط است پس اگر به مسکن توجه بیشتری شود خود به خود در ۳۰۰ بخش تولیدی نیز رونق ایجاد خواهد شد.

باقری با بیان اینکه هنوز قوانینی در راستای اختصاص کارت‌های ۱۰ میلیون تومانی به مردم تبیین نشده است، عنوان کرد: نگرانی‌های بسیاری در حسن اجرای این بخش از بسته وجود دارد که آیا قطعا این مبلغ به کالای تولید داخل تبدیل می‌شود یا تنها این کارت خرید و فروش خواهد شد؟

■ کار دولت در تشخیص نیاز جامعه به تحرک ارزشمند است

عضو هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی به طور کلی اساس کار دولت را در تشخیص بحران شدید اقتصادی و نیاز جامعه به تحرک ارزشمند تلقی کرد و یادآور شد: با تغییر سیاست‌های انقباضی می‌توان شاهد تاثیرات مثبتی در این بحران بود.

باقری خاطرنشان کرد: این نگرانی وجود دارد که به دلیل نفی نظارت و یا عدم‌امکان نظارت دقیق از یک سو و تمایل سیستم بانکی به تسویه حساب بدهی‌های بانکی در مقابل پرداخت پول برای خرید کالا از سویی دیگر اثری که این طرح باید در تحریک تقاضا و تخلیه انبارهای انباشته شده از کالاهای تولید داخل داشته باشد، محقق نشود.

عضو هیأت رئیسه خانه صنعت، معدن و تجارت استان در خصوص نحوه اجرا و اطمینان از اثربخشی بسته پیشنهادی دولت برای تسریع در رونق اقتصادی، اظهار کرد: دولت و برنامه‌ریزان وزارت‌خانه‌های مختلف باید بیشتر از آنچه که تاکنون انجام شده مسائل اقتصادی کشور را بررسی کارشناسانه کنند و دقت‌نظر بیشتری نشان دهند تا بخشی از اهداف این بسته را بتوان محقق کرد. باقری با بیان اینکه درحال حاضر واحدهای تولیدی در سرازیری روبه سوی رکود قرار گرفته‌اند، گفت: من به عنوان یک فعال در تشکل‌های اقتصادی و همچنین در شهرک‌های صنعتی، برآیند اخبار رسیده از واحدهای تولیدی در سطح کشور و به خصوص در استان را نگران‌کننده تلقی می‌کنم.

عضو هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی با تأکید بر اینکه اقتصاد استان معضلات مضاعفی را تجربه کرده است، ادامه داد: در دو سال اخیر این معضلات به وضعیت بحرانی اقتصاد دامن زده و هر روز خبر از تعطیلی واحدها و یا تعدیل نیرو و انباشت بیش از حد کالا در انبارها را به گوش ما می‌رساند.

■ افزایش مصرف کالاهای تولیدی راه‌حل مشکلات واحدهای تولیدی

باقری حل مشکلات واحدهای تولیدی در کوتاه‌مدت را در گروی راهکاری برای افزایش مصرف کالاهای تولید کشور دانست و تصریح کرد: علاوه بر این روش که تأثیر کوتاه‌مدت به دنبال دارد در میان‌مدت نیز باید راهکارهایی برای سیاست‌های وارداتی در زمان رفع تحریم‌ها و ورود شرکت‌های خارجی به کشور و سرمایه‌گذاری آن‌ها تبیین کرد، زیرا حتی اگر در بهترین شرایط واردات بی‌رویه صورت نگیرد و شرکت‌های خارجی در کشور سرمایه‌گذاری کنند باز هم تولیدات داخلی امکان رقابت با این شرکت‌ها را به لحاظ سرمایه و تکنولوژی ندارند بنابراین دولت باید از امروز تدبیری برای نوسازی ماشین‌آلات و تکنولوژی در واحدهای تولیدی بیندیشد.

عضو هیأت رئیسه خانه صنعت، معدن و تجارت استان از سرمایه‌گذاری شرکت‌های خارجی در حوزه صنایع کوچک و متوسط اظهار نگرانی کرد و افزود: در این حوزه اگر سرمایه‌گذاری خارجی صورت بگیرد یا کالا وارد کشور شود در هر دو صورت تولید داخلی متضرر خواهد شد.

باقری با بیان اینکه رکود اقتصادی و بحرانی موجود در واحدهای تولیدی در کشور با تزریق پول مستقیم رفع نمی‌شود، خاطرنشان کرد: بیش از یک سال است که فعالان اقتصادی سیگنال‌های این شرایط بحرانی را به دولت اعلام کرده‌اند که باید تدبیری بیاندیشد تا کشور از این وضعیت خارج شود.

عضو هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی استان، فروش کالاهای انباشت‌شده را روشی موثر برای برای رفع بحران در کوتاه‌مدت دانست و بیان کرد: بعد از رفع تحریم‌ها خطر جدی واحدهای تولیدی را تهدید می‌کند که باید حتما به فکر تقویت زیرساخت‌های این واحدها بود و از مسیر نوسازی ماشین‌آلات و تغییر تکنولوژی بهره‌وری را افزایش داد زیرا اگر این مشکل تا سال آینده حل نشود واحدها خود به خود تعطیل می‌شوند و قدرت رقابت با کالای خارجی را ندارند.

باقری با اشاره به اینکه دولت باید در تدوین برنامه بلندمدت برای وضعیت اقتصادی کشور به چند نکته توجه بیش‌تری کند، گفت: تسهیل سرمایه‌گذاری در کشور و ثبات قوانین و اصلاح آن‌ها به نفع بخش تولید از جمله این نکات است.

یادداشت

کالبدشکافی پساتحریم

حسین متین‌راد *

در بحث توافق هسته‌ای و اثرات روانی آن بر فضای اقتصادی، اجتماعی کشور، از نتایج رأی به دو طیف سیاسی موجود می‌توان نتیجه گرفت که حامیان دولت به چه مقدار موافق توافق بودند و شرایط پس از انتخابات نشان داد که آرامش بر اقتصاد به امید فردای بهتر تداوم یافت.

دو سال قبل در فضای تنش‌آلود افزایش روزانه تهدیدها و تحریم‌ها، حتی تصور چنین دستاوردهایی غیرممکن بود اما:

- شکست پروژه امنیتی‌سازی جمهوری اسلامی
- دستیابی به انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای
- خروج پرونده ایران از شورای امنیت
- و در نهایت رفع تحریم‌ها، آرزویی بود که تحقق یافت.

اثرات کاهشی قیمت نفت در ابتدای حضور دولت جدید خیلی بیش از تحریم‌ها برای اقتصاد و دولت محدودیت ایجاد کرد و در عمل مانع بیشتری برای پیشبرد اهداف اقتصادی دولت فراهم کرد؛ هر چند در کلان، در صورت تحمل مردم شاید بتوان اقتصاد بدون نفت را تجربه کرد و آرزوی دیرینه را اجرایی نمود.

تعیین درصد مشکلات اقتصادی ایران در حوزه تحریم‌های بین‌المللی بدیهی‌ترین نیاز است؛ تمایز بین محدودیت‌های تحریم و ناکارآمدی مدیریتی حکومتی مهم‌ترین ابزار تعیین اثربخشی رفع تحریم‌هاست.

مسلما رفع تحریم‌ها باعث تعامل ما با اقتصاد دنیا بر مبنای تقسیم کار جهانی خواهد بود.

برآیند تراز نهایی این تعامل، تبادل کالایی بر مبنای مکانیزم تجارت جهانی است؛ نیاز و کمبودهای تکنولوژی و مالی اقتصاد ما برکسی پوشیده نیست و شاخص‌های فعلی فضای کسب و کار ما سریعا قابل‌دسترس است.

شواهد آماری، محدودیت‌های این اقتصاد را با توجه به تحریم و ناکارآمدی اقتصاد دولتی شفاف می‌کند.

در بستر تحریم‌ها، کاهش قیمت نفت، مشکلات را مضاعف کرد اما شفافیت اقتصاد را برای تشخیص بیماری باعث شده است. کاهش قیمت نفت از تحریم‌ها پرفشارتر است لذا نیاز به اصلاح ساختار اقتصادی با اولویت تعیین استراتژی اقتصادی مهم‌ترین نتیجه مثبت تحریم‌هاست. بنابراین دولت باید در زمینه:

۱- تعیین استراتژی اقتصادی با توجه به اقتصاد مقاومتی
۲- بهبود اساسی در شاخص‌های فضای کسب و کار
۳- اصلاح ساختار اقتصادی
۴- تعیین برنامه زمان‌بندی برای حضور در سازمان تجارت جهانی با توجه به شرایط جاری و فرآیند آن
۵- تعریف سیاست‌های پولی، مالی در رابطه با بازار سرمایه و بازارهای موازی
۶- نرخ بهره واقعی در رابطه با نرخ تورم واقعی
۷- یکسان‌سازی نرخ ارز

تسریع کند.

یکی از موارد مهم که باید برای مردم شفاف شود، آن است که پس از رفع تحریم، اقتصاد کشور به سال‌های ۸۰- ۸۳ برمی‌گردد اما با محدودیت‌های بیشتر شامل:

۱- تجمیع بیکاران و افزایش نرخ آن از محدوده سنی تا ۲۲ سال به محدوده سنی تا ۳۴ سال، با نوع نیاز و توقعات متفاوت و انباشته.
۲- مشکلات مهاجرت و تخلیه روستاها و شهرستان‌های کوچک برای حضور در مراکز و ایجاد حاشیه‌نشینی و خواسته‌های متفاوت و گران.
۳- بهره‌وری پایین یکی از عوامل کلیدی است که ارتباطی به تحریم نیز ندارد.
۴- عدم‌مدیریت و استراتژی بلندمدت بر منابع آب و محیط‌زیست.
۵- سیستم اداری و بدنه فربه و ناکارآمد از بعد نیروی انسانی و متخصص
۶- همه پیشران‌های اولویت‌دار برای سرمایه‌گذاری ممکن است برای سرمایه‌گذار خارجی جذابیت نداشته باشد.
۷- بیش از ۹۰ درصد صنایع موجود نیاز به نوسازی و بازسازی دارد.
۸- در سرمایه‌گذاری‌های جدید حتما باید به تکنولوژی های تِک (Hi- Tech) معطوف شویم.
۹- کاهش قیمت تمام‌شده برای تولید با تکنولوژی جدید (تولید رقابتی با تکیه بر مزیت‌های نسبی) نکته مهمی است، برای مثال با صنایع پیش‌دیجیتال ما یک بطری (PeT) را با وزن ۱۷ گرم تولید می‌کنیم اما همین بطری در ترکیه با تکنولوژی دیجیتال ۱۰ گرم وزن دارد.
۱۰- در سرمایه‌گذاری‌های پیش‌دیجیتال، مواد مصرفی، ۵۰ درصد بیشتر از صنایع دیجیتال موردنیاز است.
۱۱- ما به سرمایه‌گذاری‌های بزرگ صنعتی، کشاورزی با رعایت « صرفه مقیاس» نیاز داریم؛ در حال حاضر کوچک و در زنجیره تولیدزیباست.
۱۲- عدم‌خصوصی‌سازی واقعی.
۱۳- نبود سازوکارهای مالی مناسب (بانک و بیمه خارجی و رقابتی).
۱۴- محدودیت‌های بازار سرمایه، هرچند به نظر نمی‌رسد که همه ظرفیت‌های اقتصادی ما متمرکز و در بورس باشد.

به‌هرحال مدیریت بر توقعات و انتظارات واقع‌بینانه مردم باید زودتر شروع می‌شد. آنچه در پذیرش قطعنامه ۵۹۸ روی داد، به نسبت این توافقنامه « آنی» بود و در مراحل کوتاه اثرات ویرانگری بر بخش خصوصی گذاشت اما در این مورد با توجه به اینکه بسیاری از مؤلفه‌های اقتصادی متفاوت با آن دوره است، اما اثرات تنزیلی آن بر سرمایه مردم به تدریج و در بخش‌های مختلف خیلی متفاوت اثر می‌گذارد. شکستن حباب قیمت‌ها در همه بازارها را مردم نمی‌پسندند زیرا همه با انگیزه سود وارد شده‌اند اما در دوره رکود برای شروع رونق منحنی عرضه و تقاضا در رابطه با قیمت‌های جدید و طبیعتا پایین‌تر تلاقی می‌کنند، بنابراین با توجه به وضعیت جاری، باید به اثرات بهبود در سه ماه نخست سال ۹۵ امید داشت.

*** عضو هیأت مدیره انجمن مدیران صنایع خراسان**

یادداشت

قدم‌های نخست اسکواچ

آبان معلی

درحدود سال ۱۱۴۸ میلادی یک سرگرمی به نام کف دست میان فرانسوی‌ها متداول بود. اوایل قرن ۱۹میلادی فکر استفاده از راکت وتوپ باعث به‌وجودآمدن گونه‌های مختلفی از بازی‌ها شد. زندانیان زندان فلیت برای سرگرمی با راکت توپ را به دیوار می‌زدند و باعث ظهور بازی به نام راکتس شدند.

در سال ۱۸۲۰میلادی بازی راکتس به طرز عجیبی به چند مدرسه در انگلستان راه یافت و با رونق گرفتن این بازی در مدارس، درسال ۱۸۳۰ اسکواش در مدرسه‌ها به‌وجودآمد. شاگردان این مدرسه به کمک راکت سعی می‌کردند با قدرت به توپ ضربه بزنند و هنگام برگشت آن از دیوار، دوباره خود را به آن برسانند و این عمل را تکرار کنند. جاذبه‌ها و هیجان بازی به زودی باعث رشد آن شد تا جایی‌که در سال ۱۸۶۴ میلادی اسکواش رسمیت یافت و نخستین زمین‌های اختصاصی آن ساخته شد.

با ورود کارشناسان نفتی اروپایی به ایران، ورزش اسکواش در مناطق نفت‌خیز جنوب کشور برای پرکردن اوقات فراغت کارشناسان راه‌اندازی شد که البته کارمندان ایرانی شرکت نفت هم در این رهگذر به این ورزش علاقه‌مند شدند.

■ مزایای ورزش اسکواش

این ورزش بسیار ارزان و قابل‌اجرا درهمه جاست، زیرا ویژگی مهم آن فقط داشتن یک دیوار می‌باشد؛ همین طور در کوتاه‌ترین زمان بیشترین بهره‌وری کارکرد ورزشی را به ورزشکار خود می‌دهد. به عبارتی با ۳۰ دقیقه بازی می‌توان به بسیاری از اهداف ورزشی دست یافت.

از دیگر مزایای این رشته می‌توان به سادگی آن در یادگیری اشاره کرد که ورزشکار به تنهایی نیز می‌تواند آن را فرابگیرد و به صورت یک نفره، دو نفره، ۴ نفره و گروهی به بازی بپردازد. همین طور جاذبه‌های توپ، راکت و سالن‌های شیشه‌ای قابل‌حمل به نقاط مختلف، برگزاری مسابقات در کنار بناهای تاریخی، فضاهای روبه‌روی دریا و امثال آن دامنه جاذبه این رشته را بیش از پیش کرده است.

فضای اسکواچ بسیار ساده است، یک زمین احاطه شده با دیوار یا شیشه؛ بازی با زدن سرویس آغاز می‌شود و پس از برخورد به دیوار با زاویه‌ای معین وارد زمین سرویس می‌شود. هربازیکن به‌طور یکی‌درمیان توپ را با راکت به دیوار روبه‌رو می‌زند و حریف باید آن را به همان دیوار برگرداند. ضربه‌ها باید با سرعت و زاویه‌ای زده شوند که حریف نتواند توپ را به دیوار روبه‌رو برگرداند. مسابقه اسکواش شامل سه یا پنج گیم و هر گیم دارای ۱۱ امتیاز است.

■ راکت اسکواش

بعد از سال ۱۹۸۰ راکت‌ها از مواد مرکب مانند فلز، گرافیت و تیتانیوم ساخته می‌شود و موجب شده است تا راکت در دست راحت‌تر و سبک‌تر باشد. راکت‌های مدرن دارای طول ۶۸/۶ سانتی‌متر، عرض ۲۱/۵ سانتی‌متر است و طول فریم (قاب) آن ۳۹ سانتی‌متر است. وزن مجاز راکت حداکثر باید ۲۵۵ گرم باشد و به‌طور معمول میان ۱۱۰ تا ۲۰۰ گرم است.

■ توپ اسکواش

توپ‌های اسکواش از دو تکه لاستیک که به صورت دونیم کُره به‌هم چسبیده است، داخل آن توخالی است. رنگ توپ سیاه است اما برای رقابت در کورت‌های شیشه‌ای ازتوپ سفید استفاده می‌شود. توپ‌های اسکواش با خال‌های رنگی، سطح آن‌ها مشخص می‌شود.

زمینه تجربه قهرمانی وحتی حرفه‌ای شدن در این رشته بسیار بالاست. با ظهور سازمان‌های حرفه‌ای در سطوح جهانی و بین‌المللی این رشته، بازیکنان حرفه‌ای زیادی شکل گرفته‌اند. سازمان‌های حرفه‌ای PSA و WSA که یکی با عنوان اتحادیه اسکواش‌بازان حرفه‌ای مربوط به مردان و بعدی با عنوان اتحادیه بین‌المللی زنان اسکواش‌باز حرفه‌ای، با برگزاری مسابقات متنوع و متعدد درسطح دنیا رتبه بازیکنان در سطح جهان را تعیین می‌کنند. مسابقات این سازمان‌ها براساس جوایز نقدی و خدماتی برای برگزارکنندگان، داوران و بازیکنان می‌باشد که با افزایش کمیت وکیفیت این جوایز و خدمات که منجر به شرکت بازیکنان تراز اول‌تری می‌شود، ضرایب اثرگذاری در تعیین رتبه‌های جهانی بازیکنان نیز تعیین می‌شود.

همچنین هزینه‌های ساخت و نگهداری سالن‌های اسکواش در مقایسه با بسیاری از رشته‌های ورزشی پایین‌تر ومقرون به صرفه‌تر است و این درحالی است که نسبت بهره‌وری آن درتامین اهداف متنوع ورزش بسیار بالاتر است. با توجه به نیاز به حداقل فضای ممکن (درحدود۶۲متر مربع و کمتر درسالن کوچک آن) و از سوی دیگر هزینه‌های منطقی برای ساخت و مهمتر از آن نگهداری‌های بعدی و وجود ویژگی‌ها و جاذبه‌های متعدد و متنوع، انگیزه‌های توسعه اماکن و طرفداران این رشته به‌ویژه در کشورهای پیشرفته را افزایش داده است.

برای رفتن به سمت ورزش تنها کافیست در جهت اشتیاقمان گام برداریم.

حکایت امکانات قطره‌چکانی ورزش خراسان

سالن مهران، بازنشسته‌ای بدون جانشین

دنیای اقتصاد، گروه ورزش- سالن مهران مانند دونده‌ای که خسته از راه، مشعل را در دست دارد، مدت‌هاست که چشم انتظار یک جانشین تازه‌نفس است که مشعل والیبال را از او بگیرد و راه را ادامه دهد.

بارها تور از میانه زمین پرچیده شد و سخنرانی‌ها و جلسات و جشن‌ها به بنای قدیمی پا گذاشتند؛ سالن مهران مشهد آنقدر در این شهر با مهربانی، مردم را به میزبانی نشسته که یکی از فراموش‌نشدنی‌ترین ساختمان‌های این شهر است و البته نقشی که در آن تبحر داشته ماندنی‌تر است، سالن کهنسال مهران سال‌هاست که تمامی بار والیبال مشهد را بر دوش نحیف خود می‌کشد؛ ورزشگاهی ۵۰ ساله که به نظر می‌رسد برای دهه ۴۰ شمسی سالنی آبرومند بوده که تا یکی دو دهه پس از آن هم با افتخار توپ و تور را در دل خود جای داده است؛ اما حالا دومین شهر ایران با تمام پیشرفت‌های چندساله اخیر هنوز و همچنان مهران را دارد و بس. گویا قرار نیست چهره امکانات ورزشی این شهر با دیگر مناسبات آن هم‌قدم شود. شهر بهشت آنقدر دست از دامن این سالن والیبال برنداشته‌است که صدای خستگی این بنای قدیمی از صدای تشویق هواداران تیم‌ها هم بلندتر است؛ از فرسودگی تاسیسات تا از بین رفتن سکوها؛ مشکلات این ورزشگاه قدیمی حتی قابل شمردن هم نیست. اما در چند سال اخیر حرف و حدیث‌های ورزشگاه‌های نامطلوب و غیراستاندارد والیبال مشهد بازتاب کشوری داشته و به محرومیت و تصمیم‌گیری در سطح وزارتخانه رسیده است؛ داستانی که رنگ و بوی واقعیتش توی ذوق می‌زند.

■ خانه امن والیبال

سالن مهران نه به اسم، که به طور معنوی هم «خانه والیبال» استان خراسان محسوب می‌شود؛ این ورزشگاه که در سال ۱۳۴۴ شمسی تاسیس شد، سالیان سال دو رشته بسکتبال و والیبال را حمایت می‌کرد و از اوایل دهه ۸۰، با کوچ بسکتبالیست‌ها به مجموعه ورزشی سجاد، این سالن ماند و والیبالیست‌هایش. اما با رونق گرفتن هرچه بیشتر این ورزش در سطح کشور و استقبال جمعیتی بیش از پیش، نفس‌های مهران به شماره افتاد. ورزشگاهی که حجم انبوه هواداران و تماشاگران را به سختی تاب می‌آورد، کارش به محرومیت از به پرواز درآمدن توپ در سالن و فریادهای سرویس و دریافت بازیکنانش رسید؛ نامه کتبی فدراسیون والیبال خبر از محروم شدن سالن مهران می‌داد.

■ دستور محرومیت

بازی پیکان به میزبانی میزان مشهد در لیگ برتر والیبال سال گذشته تنها بخشی از مشکلات این سالن را به رخ کشید؛ نزدیکی غیراستاندارد تماشاچیان به زمین بازی و رعایت نشدن حریم بازیکنان در این بازی مهم و پر شوروهیجان، این نقص فنی سالن بیش از پیش آشکار شد؛ گزارش ناظر بازی و نامه سازمان لیگ والیبال، میزان را به سالن شهید بهشتی فرستاد؛ نامه‌ای که در آن عنوان شده بود: «براساس گزارش ناظر مسابقه پیکان تهران و میزان مشهد و با توجه به شناختی که ازسالن مهران داریم امکان برگزاری مسابقه درسالن مهران مقدور نمی‌باشد؛ لذا من‌بعد کلیه مسابقات درسالن شهید بهشتی که مورد تائید این فدراسیون می‌باشد برگزار خواهد شد.» هر چند باشگاه میزان معترض بود که سیاست‌های فدراسیون در قبال شهرهای مختلف، متفاوت است، اما این مساله بر مشکلات سالن مهران پرده نمی‌پوشاند.

■ مصائب تلخ

برای شمردن مصائب سالن ۵۰ ساله مهران انگشتان دست کم می‌آورد، مشکلاتی که نمی‌توان حتی به اولویت‌بندی‌شان پرداخت.

گروه گروه مردان هواداری که پشت در ورزشگاه می‌مانند و ظرفیت سالن اجازه حضور به آن‌ها را نمی‌دهد و باید دست از پا درازتر به خانه برگردند؛ فرسوده بودن سکوها و سایر تجهیزاتی که در شأن تماشاگران نیست، از دشواری‌های هواداری والیبال در خراسان است، اما از طرف دیگر تداخل مسیرهای ورود وخروج، نزدیک بودن نیمکت تیم‌ها و کادر فنی‌شان و نیز رعایت نشدن فاصله سکوها با زمین، نبود جایگاه مناسب برای داوران، منشی‌ها و برگزارکننده‌های مسابقات و همچنین خبرنگاران و مهمانان ویژه، از مسائلی است که شاید حتی با بازسازی سطحی سالن هم به سرانجام نرسد. مشکلاتی که به اندازه و طراحی سالن مهران برمی‌گردد و شاید حتی معمارانش چنین روزهای شلوغ و پردردسری را برای این ورزشگاه پیش‌بینی نمی‌کردند.

در این میان شاید با برگزاری بازی‌ها در سالن بهشتی، مشکلات تماشاچیان حل می‌شد، اما کفپوش‌های نامناسب برای والیبالیست‌ها و شلوغ بودن برنامه‌های ورزشگاه بهشتی به دلیل تعدد بازی‌های هندبال، فوتسال و چندین رشته دیگر عملا والیبال را به خانه قدیمی خودش بازمی‌گرداند.

■ پیراهن نو برای مهران پیر

سرانجام با بلیتی کردن مسابقات و درنتیجه کم کردن ازدحام جمعیت و از سمت دیگر رفع مساله ورود و خروج بازیکنان و هواداران، بار دیگر والیبال خراسان موفق شد رضایت فدراسیون را جلب کرده و میزبانی را به مهران بیاورد. راهکاری که شاید مُسکن موقتی برای این ورزش باشد اما هرگز به حل اساسی مشکلات ریشه‌دار امکانات والیبال نخواهد پرداخت.

در فصل جدید و با روی کار آمدن تیم ثامن‌الحجج به لیگ برتر گله‌های این باشگاه که حالا به جای میزان چراغ‌دار والیبال خراسان است، گواهی بر این ماجراست. قطع برق مکرر در حین تمرینات ورزشکاران، تمیز نبودن سالن و مشکلات سکوها، بازیکنان و کادر فنی را به سطوح آورد، هرچند پس از مدتی برخی از این مشکلات با تخصیص بودجه تنها ۲۰۰ میلیون ریال از بین رفت، اما این راهکار به‌نظر می‌آید تنها لباسی نو کشیدن بر تن سالخورده‌ای بازنشسته است و علاج درد اصلی را در بر ندارد.

تعویض صندلی‌های خراب، رنگ‌آمیزی کف، دیوار و سکوها، تقویت سیستم نور و آماده‌سازی رختکن‌ها هیچ دردی از کوچک بودن سالن و تعریف نشدن درست فضاها برای مسابقاتی در این سطح دوا نخواهد کرد.

■ شهر بهشت ورزشگاه می‌خواهد

به گفته رئیس هیأت والیبال استان خراسان از اوایل آذر امسال برای چهارمین سال متوالی لیگ استان به صورت رفت و برگشتی و با حضور ۲۰ تیم برگزار خواهد شد، از سوی دیگر مسابقات سطح اول والیبال کشور هم به یمن حضور ثامن‌الحجج پذیرای باشگاه‌های متعدد تراز اول خواهد بود، حال سوال اینجاست که آیا مردم این استان شایسته حضور در ورزشگاهی که نه با تکنولوژی روز بلکه تنها با برآوردن نیازهای ابتدایی حضور در ورزشگاه مثل پارکینگ، سکوهای در خور شأن و سرویس مناسب و... تجهیز شده باشد، نیستند؟

آیا نباید برای باشگاهی که یک تنه چندین هزار نفر را مشتاقانه به ورزشگاه می‌کشاند امکانات بهتری فراهم کرد؟ و باز این سوال تکراری که آیا ورزش که به ساده‌ترین شکل ممکن در جهت سلامت جامعه گام برمی‌دارد مستحق توجه اندکی بیشتر نیست؟ برای شهری مانند مشهد که با چهارمیلیون جمعیت چنان بزرگ است که نام پایتخت معنوی را در انتظار خود می‌بیند آیا این سطح از امکانات ورزشی کافیست؟

به والیبال برمی‌گردیم؛ از دکتر داورزنی، رئیس فدراسیون تا پورحسن رئیس سازمان لیگ که زمانی مدیرکل تربیت بدنی استان بوده‌اند از مشکلات و معضلات این ورزش در خراسان آگاهند؛ شاید باید همتی از سمت مدیران ورزش استان و بالاخص هیأت والیبال استان صورت گیرد تا با اندیشیدن به راه‌های بلندمدت به مدد فدراسیون و مسئولان استانی بر این دور باطل خط بطلان کشید و به جای بازسازی‌های پی‌درپی پوسته ظاهری سالن کهنسال به فکر ورزشگاهی استاندارد و مناسب رفت.

وقت کم کردن فشار از روی شانه‌های سالن بازنشسته است؛ به والیبال خراسان هوای تازه برسانید.

خراسان در پانزده دوره لیگ برتر- بخش اول

علیرضا هاشمی، دنیای اقتصاد- استان خراسان رضوی و شهر مشهد، از ابتدای آغاز به کار لیگ برتر تاکنون توانسته است با چهار تیم در دوره‌های مختلف این لیگ شرکت کند و البته در این میان بازیکنانی را نیز به فوتبال ایران معرفی کرده است و بعضا نتایج ماندگاری در بازی‌های خود در تاریخ لیگ برتر ثبت کرده است. ابومسلم، پیام، پدیده و سیاه‌جامگان چهار تیم خطه خراسان در دوره‌های مختلف لیگ برتر بودند.

■ دوره اول؛ شروع طوفانی ابومسلمی‌ها

ابومسلم را می‌توان اولین تیم مشهدی حاضر در لیگ برتر دانست، تیمی متشکل از بازیکنان جوان در اولین دوره لیگ برتر درخشید و توانست نتایج بسیار خوبی را رقم بزند. آن‌ها که حضور در این بازی‌ها را با پیروزی سه بر صفر در مقابل سایپا افتتاح کردند، در نهایت با پیروزی ماندگار ۹ بر دو مقابل استقلال رشت، بازی‌های خود را در اولین دوره لیگ برتر به پایان رساندند.

در این دوره که ابومسلمی‌ها با مدیرعاملی کریم ملاحی و سرمربی‌گری فرهاد کاظمی قدم به این رقابت‌ها گذاشته بودند، با کسب ۱۱ پیروزی، ۷ تساوی و ۸ شکست، ۴۰ گل زده و ۳۱ گل خورده و در نهایت ۴۰ امتیاز توانستند به رده پنجم جدول ۱۴ تیمی رقابت‌های لیگ برتر دست یابند و رضا عنایتی را با ۱۷ گل زده به عنوان بهترین گل‌زن آن رقابت‌ها معرفی کنند.

■ دوره دوم؛ در نزدیکی های سقوط

ابومسلمی ها که در دومین دوره لیگ برتر نیز تنها تیم مشهدی حاضر در رقابت‌ها بودند، مانند اولین دوره نتوانستند بدرخشند و تنها به لطف تفاضل گل بهتر نسبت به تیم‌های صنعت نفت آبادان و ملوان بندرانزلی از سقوط به دسته اول بازماندند. آن‌ها که بازهم اولین بازی خود را در مقابل سایپا انجام دادند و این بار با نتیجه یک بر صفر در مقابل این تیم به پیروزی رسیدند، با شکست سه بر یک در مقابل آبادانی‌ها به کار خود پایان دادند.

در دومین دوره که ابومسلم با مدیرعاملی کریم ملاحی و البته این بار با سرمربی‌گری محمود یاوری قدم به بازی‌ها گذاشته بود، در نهایت با کسب ۵ پیروزی، ۱۱ تساوی و ۱۰ شکست، ۲۲ گل زده و ۲۶ گل خورده و ۲۶ امتیاز به عنوان دوازدهمین تیم جدول ۱۴ تیمی رقابت‌ها خود را معرفی کرد و رضا عنایتی نیز به عنوان بهترین گل‌زن این تیم با ۱۱ گل در رده سوم بهترین گل‌زن رقابت‌ها قرار گرفت.

■ دوره سوم؛ کمی دورتر از سقوط

اما در سومین دوره لیگ برتر ابومسلمی‌ها بازهم توانستند خود را در لیگ برتر نگه دارند تا خطه شمال‌شرق کشور در دوره بعدی لیگ برتر نیز بدون تیم نماند. آن‌ها که برای سومین سال پیاپی دست به تغییر سرمربی خود زده بودند و این بار از مربی نام‌آشنای مشهدی‌ها استفاده کرده بودند در اولین بازی خود در مقابل فولاد خوزستان با نتیجه دو بر صفر شکست خوردند و در آخرین بازی نیز در برابر ذوب‌آهن اصفهان به تساوی یک بر یک رسیدند.

در این دوره که بازهم کریم ملاحی بر مسند مدیرعاملی این تیم تکیه کرده بود، اکبر میثاقیان نفر اول نیمکت ابومسلمی‌ها بود و این تیم در نهایت با ۶ پیروزی، ۱۱ تساوی و ۹ شکست، ۲۵ گل زده و ۲۶ گل خورده و البته ۲۹ امتیاز در رده دهم جدول ۱۴ تیمی لیگ سوم بایستد. در غیاب رضا عنایتی که این روزها به جمع آبی‌های پایتخت پیوسته بود، ایمان رزاقی‌راد با ۸ گل زده به عنوان بهترین گل‌زن ابومسلمی‌ها و ششمین گل‌زن لیگ (مشترکا)، خود را معرفی کرد.

■ دوره چهارم؛

در چهارمین دوره لیگ برتر که برای اولین بار مسابقات با شانزده تیم برگزار می‌شد، بازهم نام ابومسلم به عنوان تنها نماینده مشهد در لیگ برتر شنیده می‌شد. آن‌ها در این دوره، بازی‌های خود را با پیروزی در خانه حریف آغاز کردند و با شکست در خانه خود به پایان رساندند. ابومسلمی‌ها در اولین بازی خود در مقابل ذوب‌آهن به پیروزی یک بر صفر رسیدند و در آخرین بازی در مقابل سایپا نتیجه‌ای بهتر از باخت یک بر صفر نتوانستند به دست بیاورند.

کریم ملاحی که کماکان مدیرعامل این تیم بود برای اولین بار سنت‌شکنی کرد و دست به سرمربی تیم خود نزد و اکبر میثاقیان در این لیگ نیز سرمربی آن‌ها محسوب می‌شد. ابومسلمی‌ها در نهایت با ۹ پیروزی، ۱۱ تساوی و ۱۰ باخت، ۳۳ گل زده و ۳۳ گل خورده توانستند ۳۸ امتیاز به دست بیاورند و به رتبه هشتم جدول ۱۶ تیمی لیگ تکیه کنند. فریدون فضلی نیز در این فصل که عنایتی توانسته بود خود را به عنوان بهترین گل‌زن لیگ معرفی کند با ۱۴ گل به عنوان بهترین گل‌زن این تیم و دومین گل‌زن (مشترکا) جدول گل‌زنان خود را معرفی کرد.

■ دوره پنجم؛ اوج گیری با اکبر میثاقیان

در پنجمین دوره این رقابت‌ها که مشهدی‌ها بازیکنان مستعد و بعدا مطرح شده‌ای همچون حسین بادامکی، آندرانیک تیموریان، رضا جباری، محمدرضا خلعتبری، سیدمحمد حسینی، محمد منصوری و شهاب گردان(دروازه بان سوم) را در بین اسامی خود داشت، بازهم در بازی افتتاحیه در مقابل ذوب‌آهن قرار گرفت ولی این بار با یک باخت سه بر یک، بازی‌های خود را آغاز کرد و با پیروزی فوق‌العاده پنج بر یک در مقابل فولاد بازی‌های خود را به پایان برد.

درحالی‌که این تیم در این روزها از باثبات‌ترین تیم‌های حاضر در لیگ برتر محسوب می‌شد، بازهم کریم ملاحی و اکبر میثاقیان مسئولیت‌های مدیریتی و فنی تیم را برعهده داشتند و در نهایت با یک اوج‌گیری به نسبت سال‌های گذشته‌شان، با ۱۲ پیروزی، ۱۰ تساوی و ۸ شکست، ۳۱ گل زده و ۲۳ گل خورده، با حضور در رتبه پنجمی جدول ۱۶ تیمی رقابت‌های لیگ برتر به کار خود پایان دادند و درحالی‌که دومین گل‌زن معرفی شده از این تیم یعنی فریدون فضلی نیز از جمع مشهدی‌ها جدا شده بود، حسین بادامکی با به ثمر رساندن ۱۰ گل خود را به عنوان بهترین گل‌زن این تیم و پنجمین گل‌زن (مشترکا) جدول گلزنان لیگ برتر معرفی کرد.

ادامه دارد...

آنتی فوتبال

دربی فوتسال مشهد

دو تیم فرش‌آرا و فردوسی مشهد در چارچوب هفته چهاردهم لیگ برتر، مقابل یکدیگر به میدان رفتند که این دیدار با نتیجه ۳ بر ۲ به سود فرش آرا به پایان رسید.

استقبال خوب تماشاگران مشهدی از این بازی باعث شده بود که طرفداران هر دو تیم را تشویق کنند. البته تعداد تماشاگران تیم فردوسی نسبت به تیم فرش آرا بیشتر بودند.

کوروش صبوریان، مدیرکل ورزش و جوانان، هوشنگ ولی پور معاون ورزشی، حسن نوری دبیر هیات فوتبال استان، مجید پوررضایی، رئیس اداره ورزش و جوانان مشهد، غلامعلی مرتضایی، مدیرعامل فرش‌آرا وهمچنین سعید جوشش، مربی فوتبال این بازی را از نزدیک تماشا می‌کردند.

در ثانیه‌های پایانی بازی، تیم فرش‌آرا توانست گل برتری خود را وارد دروازه تیم فردوسی کند که همین موضوع باعث شد بازیکنان تیم فردوسی به داوری اعتراض کنند.

بازیکنان فردوسی اعتقاد داشتند که بازیکن تیم فرش‌آرا با خطا توپ را وارد دروازه این تیم کرده است.

در پایان بازی شهرآورد فوتسال مشهد، غلامعلی مرتضایی به همراه مجید مرتضایی سرمربی تیم فرش آرا با مصطفی نعمتی سرمربی تیم فردوسی عکس یادگاری گرفتند.

لیگ برتر هندبال بانوان

حریف ثامن‌الحجج سبزوار حاضر نشد

تیم هندبال بانوان ثامن‌الحجج(ع) قرار بود ساعت ۱۶ جمعه هشتم آبان میزبان تیم صنعت مس کرمان در سالن سربداران سبزوار باشد اما تیم مهمان در این میدان حضور نیافت.

سرمربی تیم هندبال بانوان ثامن‌الحجج(ع) سبزوار گفت: با توجه به حضور نیافتن تیم صنعت مس کرمان در رقابت امروز باید منتظر رای کمیته انضباطی باشیم.

ناهید غارسی افزود: همچنین طبق قانون این دیدار باید با نتیجه ۱۰ بر صفر به نفع تیم ثامن‌الحجج(ع) سبزوار اعلام شود. وی گفت: در بازی رفت رقابت‌ها، تیم بانوان ثامن‌الحجج با نتیجه ۳۶ بر هشت تیم صنعت مس کرمان را شکست داده بود.

او مشکل اصلی تیم صنعت مس کرمان را نبود حامی مالی عنوان و بیان کرد: هم اینک فقط نام مس کرمان روی این تیم است و عملا حمایتی از سوی حامی مالی از آن نمی‌شود.

غارسی ادامه داد: تیم هندبال بانوان صنعت مس کرمان از ابتدای فصل نتایج ضعیفی داشته و همه رقابت‌های خود را در برابر حریفان با اختلاف زیاد واگذار کرده، لذا احتمال دارد رقابت‌ها را تا پایان این فصل به دلیل مشکلات ادامه ندهد.

سرمربی تیم هندبال بانوان ثامن‌الحجج(ع) سبزوار در مورد وضعیت بازیکنان تیمش هم گفت: با تمرینات منسجم تیم در آمادگی کامل به‌سرمی‌برد. تیم هندبال بانوان ثامن‌الحجج(ع) سبزوار تاکنون همه دیدارهای خود را با پیروزی پشت سرگذاشته و در صدر گروه الف رقابت‌های لیگ برتر هندبال بانوان کشور قرار دارد.

مسابقات کشتی آزاد و فرنگی نوجوانان قهرمانی استان برگزار شد

رئیس هیأت کشتی خراسان رضوی گفت: رقابت‌های کشتی آزاد و فرنگی نوجوانان قهرمانی استان خراسان رضوی با حضور ۴۵۸ کشتی‌گیر در خانه کشتی استان با معرفی نفرات برتر برگزار شد.

سید علی بامشکی گفت: این رقابت‌ها با حضور ۱۰ تیم در رشته آزاد و ۹ تیم در رشته فرنگی و در ۱۰ وزن پیگیری شد.

بامشکی به نتایج انفرادی رشته آزاد اشاره و اظهار کرد: محمد فیض‌آبادی، رضا نصرالهی، امیررضا نجاتی، سجاد ترغو، مرتضی رخشانی، وحید خازن‌چی، میلاد حارث‌بادی، مصطفی نجفی، بهرام سالاری و امیرحسین کریمی به ترتیب در اوزان ۴۲ ، ۴۶ ، ۵۰ ، ۵۴ ، ۵۸ ، ۶۳ ، ۶۹ ، ۷۶ ، ۸۵ و ۱۰۰ کیلوگرم مقام برتر را از آن خود کردند. وی همچنین درباره نتایج رشته فرنگی خاطر نشان کرد: محمد رزمی، امیرحسین بارونی، جواد آتش‌بار، امیر محمد یارمحمدی، عباس مقدسی، حمیدرضا ینکه قلعه، امیرحسین بلوگی، محمد یوسفی، حسن مخدراتی و محمدجواد موسی‌آبادی به ترتیب در وزن‌های ۴۲ ، ۴۶ ، ۵۰ ، ۵۴ ، ۵۸ ، ۶۳ ، ۶۹ ، ۷۶ ، ۸۵ و ۱۰۰ کیلوگرم مقام قهرمانی را کسب کردند.

بامشکی تصریح کرد: نفرات برتر به مسابقات قهرمانی کشور اعزام می‌شوند.

المپیاد ورزشی بانوان ارتش در مشهد

نهمین المپیاد ویژه بانوان و اعضای خانواده نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران روز جمعه در محل پادگان پدافند هوایی امام رضا(ع) مشهد آغاز شد.

۲۶۰ نفر از بانوان و فرزندان کارکنان ارتش جمهوری اسلامی ایران از سراسر کشور در این المپیاد حضور دارند.

مسوول روابط عمومی قرارگاه منطقه‌ای شمال‌شرق نزاجا در این خصوص گفت: بانوان ورزشکار در چهار رشته آمادگی جسمانی، دوومیدانی، شنا و تیراندازی رقابت می‌کنند.

ابوالفضل حاتمی افزود: این مسابقات به مدت یک هفته در قالب سه گروه سنی برای دختران و سه گروه سنی برای بانوان در سالن ورزشی پادگان پدافند هوایی امام رضا(ع) مشهد ادامه دارد. مراسم پایانی نهمین المپیاد ورزشی بانوان ارتش جمهوری اسلامی ایران با معرفی برگزیدگان روز ۱۴ آبان ماه برگزار خواهد شد.

یادداشت

مروری بر برخی موانع سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در اقتصاد ایران
(بخش دوم)

حسین محمدی *

سرمایه‌گذاری یکی از الزامات مهم برای رشد اقتصادی پایدار و دستیابی به اهداف توسعه اقتصادی است. بسیاری از اقتصاددانان معتقدند یکی از وظایف مهم دولت‌ها ایجاد شرایط ایمن از لحاظ اقتصادی، سیاسی و اجتماعی برای بخش خصوصی در جهت سرمایه‌گذاری‌های مولد می‌باشد.

دولت با ایجاد زیرساخت‌ها، کمک به تامین مالی پروژه‌ها، ایجاد فضایی ایمن از لحاظ اقتصادی، سیاسی و اجتماعی، حذف انحصارات اقتصادی و مواردی از این قبیل می‌تواند مشوق بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در اقتصاد باشد.

برعکس، وجود سیاست‌های نامتناقض، قوانین و مقررات، وجود انواع انحصارات و رانت‌های دولتی و شبه‌دولتی، کاهش امنیت اقتصادی، وجود تحریم‌ها، سیاست‌های مالیاتی دولت و فشار اقتصادی و مالی بر شرکت‌ها، رکود در بازار، کمبود نقدینگی و سرمایه در گردش، هزینه‌های بالای تامین سرمایه از بانک‌ها و بالا بودن نرخ بهره بانکی، از جمله مواردی هستند که می‌توانند در انگیزه‌های بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در اقتصاد تردید جدی ایجاد کنند.

مطابق آمارهای رسمی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ماشین‌آلات از رقم ۲۶۷۸۱۱ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۰ به رقم ۱۴۵۹۲۷ میلیارد ریال در انتهای سال ۱۳۹۲ کاهش یافته است، یعنی طی این مدت بیش از ۴۵ درصد کاهش در سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در ماشین‌آلات را شاهد بوده‌ایم.

سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش ساختمان نیز از رقم ۲۵۰۷۳۸ میلیارد ریال سال ۱۳۹۰ به رقم ۲۲۷۶۷۱ میلیارد ریال در انتهای سال ۱۳۹۲ کاهش یافته است، یعنی طی این مدت حدود ۱۰ درصد کاهش یافته است.

اگرچه بخش عمده‌ای از این کاهش مربوط به نوسانات گسترده بازار و عدم‌امنیت سرمایه‌گذاری در دوره ذکر شده است، اما باید توجه داشت که وجود یکسری مشکلات ساختاری، توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در اقتصاد کشور را در آینده در هاله‌ای از ابهام فروبرده است. برای گسترش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در اقتصاد کشور، توجه به این موارد و اقدامات عملی در جهت رفع آن‌ها ضروری است. برخی از این مشکلات ساختاری برای سرمایه‌گذاری بخش خصوصی عبارتند از:

۱- انحصارات: وجود انحصارات مختلف دولتی و شبه‌دولتی در فعالیت‌های اقتصادی ایران موجب شده است بخش خصوصی مجالی برای رقابت با بخش غیرخصوصی قدرتمند را نداشته باشد و از این رو کمتر وارد فعالیت‌هایی شده است که بخش دولتی و یا شبه‌دولتی در آن فعالیت دارند. از قضا فعالیت‌هایی که در آن‌ها انحصار وجود داشته، بدترین عملکردها را شاهد بوده‌اند، درحالی‌که رقابت در بازارها موجب تنوع تولید، نوآوری و رضایت مصرف‌کننده شده است.

۲- قوانین و مقررات دست‌وپاگیر و متغیر و بوروکراسی‌های شدید اداری در راه‌اندازی کسب‌وکار: اگر چه برخی قوانین مثل اصل ۴۴ قانون اساسی اصلاح شده است، اما شاهدیم که تغییر محسوسی در سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اتفاق نیفتاده و دلیل این موضوع، آن است که موانع عملیاتی سرمایه‌گذاری و موانع نانوشته، بعضا قدرتی فراتر از موانع و محدودیت‌های نوشته‌شده، دارند.

۳- سیاست‌های مالیاتی دولت و رکود گسترده در بازار: افزایش نرخ های مالیات و کسب انواع عوارض و مالیات‌ها از شرکت‌های تولیدی بخش خصوصی، هزینه‌های تولید را به شدت بالا برده و رکود گسترده در بازار، تقاضا برای محصولات را کاهش داده است. این موضوع روی سودآوری شرکت‌ها و توسعه سرمایه‌گذاری‌های آتی به شدت تاثیر منفی بر جای گذاشته است.

۴- تحلیل و از بین رفتن قدرت اقتصادی بخش عمده‌ای از قشر متوسط جامعه و فقدان توان لازم برای سرمایه‌گذاری: معمولا در همه اقتصادها، بخش خصوصی که اقدام به سرمایه‌گذاری می‌کند، همان قشر متوسط به بالای جامعه است که درآمدهای مازاد بر نیاز را صرف سرمایه‌گذاری و تولیداتی می‌کند. مشکلات اخیر اقتصاد کشور از جمله تورم شدید، رکود گسترده، تحریم‌ها و نظایر آن باعث افزایش شدید هزینه‌های زندگی، کاهش پس‌اندازها و در نتیجه کاهش سرمایه‌گذاری این بخش مهم شده است.

۵- افزایش شدید هزینه‌های سرمایه‌گذاری و تامین مواد اولیه: تحریم‌های اقتصادی به همراه موانع و محدودیت‌های گمرکی و اداری باعث شده است هزینه‌های تامین ماشین‌آلات مخصوصا از خارج از کشور افزایش یافته وسرمایه‌گذاری مقرون‌به‌صرفه نباشد.

۶- نرخ‌های بالای بهره بانکی: نرخ بهره بالای بانکی در حدود ۲۰ الی ۳۰ درصد از دو جهت به سرمایه‌گذاری بخش خصوصی ضربه وارد ساخته است. اول اینکه موجب شده هزینه تامین منابع مالی افزایش یافته و شرکت‌ها تمایل کمتری برای گرفتن وام و سرمایه‌گذاری داشته باشند. دوم اینکه باعث شده است افراد تشویق شوند به جای سرمایه‌گذاری و تحمل ریسک‌های مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری و دردسرهای اداری و غیراداری آن، منابع مالی خود را در بانک‌ها و موسسات اعتباری گذاشته و از سود تضمین‌شده آن بهره‌برداری کنند. به عبارت دیگر نرخ‌های بهره بالای بانکی تولید و سرمایه‌گذاری را فعالیتی پرخطر و غیرمنطقی ساخته است.

برای بهبود روند سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در اقتصاد کشور، باید به این زیرساخت‌ها توجه بیشتری داشت.

* عضو هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

گزارش «دنیای اقتصاد» از اختلاف بین شهرداری و معادن سنگان

ادعای شهرداری قانونی است؟

سنگان تنها بخش استان در رسته معدنی است که میزان اشتغال آن پابه‌پای همه بخش‌های دولتی پیش می‌آید

دنیای اقتصاد، زهرا صفدری- اختلافات به‌وجودآمده بین معدن‌داران و شهرداری سنگان، فعالیت معدنی یکی از مهمترین شهرهای کشور و خاورمیانه در این زمینه را دچار چالش کرده است، اختلافی که در آن هر یک از طرفین حق را به خود داده و دیگری را مقصر می‌داند.

سنگان یکی از شهرهای شهرستان خواف و استان خراسان رضوی با حدود ۱۸ هزار نفر جمعیت و دارای بزرگترین معدن سنگ‌آهن خاورمیانه است، این شهر بزرگترین ذخایر سنگ‌آهن با عیار ۶۳ درصد را داراست که در خاورمیانه بی‌نظیر است. در هفته‌های گذشته شهرداری سنگان طبق مصوبه مجلس شورای اسلامی این شهر به دنبال دریافت عوارض از معدن‌داران بوده و قصد دارد کمبودهای درآمدی خود را با این روش جبران کند، حال آنکه طبق قانون معادن، تحمیل هرگونه هزینه سربار بر تولید موادمعدنی خلاف بوده و نباید اتفاق بیفتد.

از طرفی سرباز زدن معادن از پرداخت این عوارض، شهرداری را مجاب به اقدام برای پلمپ تجهیزات کارگاهی معادن و ضبط برخی از وسایل آن‌ها کرده است، اقدامی که با دلخوری معاون معدنی وزیر صنعت، معدن و تجارت همراه بوده و وی در نامه‌ای خطاب به استانداری خراسان رضوی، حل‌وفصل هر چه سریعتر این مشکل و بازگرداندن تجهیزات شرکت‌های معدنی و رفع پلمپ آن‌ها را خواستار شده است.

سنگان از شهرهای کوچک ایران به‌شمار می‌رود و همه می‌دانیم که درآمدزایی برای شهرداری‌های کوچک از طریق دریافت عوارض از ساختمان‌ها و... بسیار سخت‌تر از شهرهای بزرگ است، شهرداری سنگان معتقد است عبور کامیون‌های معدنی از جاده‌های این شهر، موجب تخریب آسفالت شده و برای جبران این خسارات باید به دریافت عوارض از معادن بپردازد.

■ مخالفت رئیس شورای شهر سنگان با دریافت عوارض از شرکت‌های معدنی

رئیس شورای اسلامی شهر سنگان به «دنیای اقتصاد» می‌گوید: شهرداری سنگان طبق مصوبه شورا برای پرداخت عوارض شهری توسط معادن اقدام کرد؛ در ابتدا مصوبه شورای شهر مبلغی معادل ۵۰۰۰ تومان عوارض به ازای هر تن استخراج سنگ‌آهن بود که با تخفیف‌های درنظرگرفته شده این مبلغ به ۲۰۰۰ تومان رسید، این موضوع در شورای شهر مصوب شد، سپس توسط فرمانداری به تایید رسید و به استانداری ارسال شد و هیچ منع قانونی هم نداشت.

محمودی: معادن در حال حاضر به زور می‌توانند امور خودشان را اداره کنند و اگر با این عوارض و جریمه‌ها باعث تعطیلی شرکت‌ها بشویم، موجب بیکاری تعدادی از ۲۰۰۰ کارگر شاغل در ۴۵ معدن سنگان خواهیم شد

احمد محمودی خاطرنشان می‌کند: البته خودم از مخالفان این موضوع و مصوبه شورای شهر هستم و اعلام کرده‌ام که اخذ عوارض از معادن فایده‌ای ندارد و باید با شرکت‌ها تعامل داشته باشیم اما اعضای شورا نپذیرفتند و شهرداری هم به دنبال اجرای مصوبه رفت و وقتی شرکت‌های معدنی اقدامی برای پرداخت عوارض نکردند، شهرداری هم شروع به پلمپ تجهیزات کارگاهی و گرفتن اموال آن‌ها از طریق قانون کرد. وی ادامه می‌دهد: طی صحبت‌هایی که با مدیرعامل برخی از شرکت‌های معدنی داشتم، آن‌ها اعلام کردند که نه حاضریم به این صورت به شهرداری پولی بدهیم و نه چنین پولی داریم، اما می‌توانیم در راستای آبادانی و عمران شهر به سنگ‌فرش و یا آسفالت یک یا چند خیابان شهر اقدام کنیم که متاسفانه شهردار و برخی از اعضای شورای شهر با این موضوع موافقت نکردند و قرار است براساس قانون به زودی یکی از لودرهای ضبط شده شرکت‌های معدنی در مزایده شهرداری به فروش گذاشته شود.

■ فعالیت ۴۵ معدن سنگ‌آهن در سنگان

محمودی می‌گوید: از ابتدا مخالف دریافت عوارض از معادن بودم چون وضعیت شرکت‌ها را درک می‌کنم، معادن در حال حاضر به زور می‌توانند امور خودشان را اداره کنند و اگر با این عوارض و جریمه‌ها باعث تعطیلی شرکت‌ها بشویم، موجب بیکاری تعدادی از ۲۰۰۰ کارگر شاغل در ۴۵ معدن سنگان خواهیم شد و امرارمعاش برای این افراد سخت می‌شود و در نتیجه در اقتصاد شهر و کل منطقه اثرگذار خواهد بود.

رئیس شورای شهر سنگان اظهار می‌کند: در جلسه‌ای که با حضور رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان در استانداری برگزار شده شهردار سنگان به شدت با موضوع غیرقانونی بودن دریافت عوارض از معادن مخالفت کرده و بحث اینجاست که اگر این موضوع غیرقانونی بود چرا در فرمانداری و سپس استانداری تایید شد و همه مراحل را طی کرد. اگر منع قانونی داشت از اول باید جلوی آن گرفته می‌شد اما روند کار در حال انجام است و شهردار کار خودش را انجام می‌دهد و در روزنامه هم آگهی مزایده فروش لودر ضبط شده به چاپ رسید.

محمودی یادآور می‌شود: این اقدام هیچ تاثیری نداشته جز اینکه چند کارگر بیچاره ممکن است بیکار شده باشند، در حالی‌که با تعامل بهتر می‌توان مسائل را حل کرد. مدیرعامل برخی از شرکت‌ها را به شهرداری آوردم و گفتند حاضریم به هر نوع دیگری به شهر کمک کنیم اما یک‌باره نمی‌توانیم این مبلغ را پرداخت کنیم که با توجه به وضعیت فروش سنگ‌آهن در بازارهای داخلی و جهانی و نیز قیمت دلار حرف آن‌ها منطقی است و فکر نمی‌کنم امروز مانند گذشته از تولید سنگ درآمد چندانی نصیب معادن شود.

■ تاکید شهردار سنگان بر پرداخت عوارض توسط معادن

شهردار سنگان می‌گوید: در جلسه‌ای که برای رفع اختلاف به‌وجودآمده بین شهرداری و معدن‌کاران سنگان با مدیرکل امور شهری و شوراهای استانداری و نماینده معادن داشتیم، موضوع حل‌وفصل شد و قرار شد شرکت‌های معدنی مبلغ خواسته شده را بپردازند و فقط در مورد نحوه پرداخت این مبالغ هماهنگی‌های لازم انجام می‌شود.اردشیر ریاحی که قصد نداشت مصاحبه را ادامه دهد، با بیان اینکه معادن باید عوارض شهری را بپردازند، می‌افزاید: در این‌باره هرچه بیشتر صحبت کنیم، مساله کش‌وقوس پیدا می‌کند و اوضاع به هم می‌ریزد. حدود یک ماهی است که ما درباره این موضوع سکوت کرده‌ایم و بعد از آن اقدامات لازم را انجام خواهیم داد.

■ قانون معادن و شهرداری محترم است

مدیر امور شهری و شوراهای استانداری خراسان رضوی می‌گوید: موضع استانداری در این زمینه قانون است؛ قانون شهرداری و قانون معادن باید محترم شمرده شود و اطلاع‌رسانی به موقع از سوی هر دو طرف به موقع انجام شود و اگر در محاکم رایی صادر شد به دلیل قانونی بودن باید اجرا شود بنابراین طرفین باید براساس قوانین و مقررات خود ضمن اطلاع‌رسانی به هم با تعامل در این وضعیت عمل کنند و به اجرای قانون بپردازند.

سیدمجتبی علوی‌مقدم می‌افزاید: در ماجرای اختلاف بین معادن و شهرداری سنگان در واقع حق با هر دو طرف است؛ معادن قوانین خاص خود را دارند و مصوباتی که در شورای شهر تصویب شده و بعد از مدت قانونی کسی به آن اعتراض نمی‌کند تبدیل به قانون می‌شود و تا زمانی که دیوان عدالت اداری آن آراء را باطل نکند به قوت خودش باقی است. وی تصریح می‌کند: معادن سنگان باید در زمان قانونی نسبت به مصوبه شورای شهر اعتراض می‌کردند و مدارک خود را ارائه می‌دادند اما اکنون رای صادره قطعی شده و باید اجرا شود و از این پس اگر قرار است عوارضی پرداخت شود باید به طور قانون‌مند و براساس مصوبات قانونی باشد.

مدیر امور شهری و شوراهای استانداری خراسان رضوی با اشاره به برگزاری جلسه‌ای در استانداری برای رفع مشکل سنگان، اظهار می‌کند: در این جلسه قرار شد ظرف مدت یک ماه هیچ اقدامی از سوی شهرداری علیه معدن‌کاران صورت نگیرد و آنها به فعالیت خود ادامه دهند و در این مدت دو طرف مدارک و مستندات لازم را تبادل کنند و اگر به نتیجه رسیدند از راه قانونی اقدام کنند و در غیر این‌صورت از طریق دیوان عدالت اداری پیگیر امور باشند و پاسخ نامه معاون وزیر صنعت را نیز در یک ماه آینده و پس از قطعی شدن موضوع خواهیم داد.

علوی یادآور می‌شود: مصوبه‌ای که به کمیسیون ماده ۷۷ رسیده لازم‌الاجراست و نمی‌توان آن را باطل کرد مگر اینکه دیوان عدالت اداری نسبت به ابطال آن اقدام کند، معادن سنگان باید در هنگام تصویب لایحه شورای شهر از خود دفاع می‌کردند و به موقع اقدام می‌کردند و به نامه‌ها و اخطارهای شهرداری پاسخ می‌دادند. تاکید ما این است که در وضعیت اقتصادی کنونی شهرداری‌ها و معدن‌کاران، دو طرف باید با فرصت و تامل بیشتر به دریافت حق و حقوق بپردازند.

■ تحمیل هزینه‌های سربار بر تولید موادمعدنی خلاف قانون است

رئیس سازمان نظام مهندسی معدن خراسان رضوی در این‌باره به «دنیای اقتصاد» می‌گوید: یکی از بزرگترین مشکلات در موضوع معادن سنگان، نبود نظارت کافی بر عملیات استخراج مواد معدنی در سال‌های گذشته و اخذنشدن حقوق دولتی از این معادن بوده است. در چند سال گذشته نظارت‌ها بسیار ضعیف بوده و اکنون که کارها قانون‌مند شده، غیر از بحث عوارض، مشکلات دیگری را هم برای استان ایجاد کرده است.

حسین نکاحی خاطرنشان می‌کند: مشکل اینجاست که دقیق شدن نظارت‌ها بر عملیات استخراج با رکود و اوضاع نامطلوب قیمت جهانی موادمعدنی مصادف شده و اگر این اتفاقات و عوارض درخواستی شهرداری از معادن با گرانی مواد معدنی همزمان بود، شاید موضوع در این حد سروصدا به پا نمی‌کرد. ضمن اینکه نباید فراموش کنیم عوارضی که از معادن اخذ می‌شود از حقوقی که دولت از معدن‌دار می‌گیرد، بیشتر است.

نکاحی می‌افزاید: براساس تبصره شش ماده ۱۴ قانون معادن، دولت مکلف است ۱۵ درصد از حقوق دولتی وصولی از معادن را به اعتبارات همان استان اضافه کند تا تمام اعتبار یادشده در جهت ایجاد زیرساخت، رفاه و توسعه شهرستان با اولویت بخشی که معدن در آن واقع شده اختصاص یابد، این موضوع صراحتا در اصلاحیه قانون معادن آمده و اگر دولت به آن عمل کند، دیگر نیازی به پرداخت عوارض توسط معادن نیست.

رئیس سازمان نظام مهندسی معدن خراسان رضوی اظهار می‌کند: افزون بر این، در ماده ۲۹ قانون معادن هم اخذ هرگونه عوارض از معدن‌کاران خلاف اعلام شده و مقرراتی که منجر به تحمیل هزینه غیرمرتبط و سربار برای تولید موادمعدنی می‌شود، ملغی است اما در این میان با ضعف قانون مواجهیم زیرا وقتی شورای شهر لایحه‌ای را تصویب می‌کند اگر ظرف مدتی اعتراضی از فرمانداری وارد نشود آن لایحه تبدیل به قانون می‌شود و ظاهرا باید از مراجع بالاتر برای لغو آن اقدام کرد و آنطور که شنیده‌ایم در یک یا دو استان دیگر موضوع عوارض دریافتی از معادن با استفاده از ضعف قانونی مطرح شده اما این لایحه در مراجع بالاتر لغو شده است.

■ اگر دولت به تعهداتش عمل کند، مشکلات سنگان حل می‌شود

نکاحی معتقد است: اگر دولت به تعهدات خودش در قالب تبصره شش ماده ۱۴ قانون معادن عمل کند، رقمی که شهرداری از معدن‌کاران می‌گیرد و به نوعی پول زور است، دیده نمی‌شود زیرا سهم دولت برای پرداخت ۱۵ درصد از حقوق دریافتی از معدن‌کاران برای کمک به منطقه خواف و سنگان رقم بالایی است. وی می‌گوید: روستا و شهری که معادن در آن واقع شده‌اند تا حدی حق مطالبه دارند چون آسفالتی که در منطقه خواف و سنگان اجرا می‌شود از آسفالت تهران گران‌تر تمام می‌شود و دلیل آن این است که عوارضی که شهرداری سنگان از ساختمان‌هایش می‌گیرد، یک‌هزارم عوارض شهرداری تهران هم نیست و به همین دلیل شهرهای کوچک شهرداری را با کمک‌های دولتی اداره می‌کنند. وقتی آسفالت منطقه به واسطه عبور کامیون‌های معدن خراب می‌شود و حرف شهرداری به جایی نمی‌رسد، مجبور به این بی‌قانونی می‌شوند بنابراین دستگاه‌های مربوطه باید وارد عمل شده و به استناد مواد قانونی مصوبه شورا را لغو کنند اما در کنار آن، خدمات لازم باید به این منطقه ارائه شود.

نایب رئیس کمیسیون معدن اتاق بازرگانی خراسان رضوی ادامه می‌دهد: در حال حاضر از هر کامیون حامل مواد معدنی در سنگان مبلغ ۱۰ هزار تومان و بابت هر تن ماده معدنی مبلغ ۲۰۰۰ تومان اخذ می‌شود و این درحالی‌است که حقوق دریافتی دولت بابت هر تن ماده معدنی کمتر از ۲۰۰۰ تومان است.

نکاحی با بیان اینکه با توجه به افزایش فعالیت‌های معدنی در کشور و تبعات آن، راه‌اندازی یک دادگاه ویژه مسائل معدنی را خواستار شدیم، می‌افزاید: برای رفع مشکلات معدنی باید یک تصمیم جامع گرفته و پیگیری شود چون مردم به دنبال گرفتن حقشان هستند. وی یادآور می‌شود: متاسفانه جو نامطلوبی علیه معدن‌کاری در سنگان به راه افتاده و برای سامان‌بخشیدن به اوضاع باید این دیدگاه نسبت به معدن را عوض کنیم چون اگر دیدگاه تغییر نکند، در کنار شهرداری، اداره منابع طبیعی، سازمان محیط‌زیست و دیگر ادارات هم معتقدند تمامی کارهای معدن‌کاران خلاف است، درحالی‌که تنها موضوعی که موجب ایجاد اشتغال، آرامش و امنیت در منطقه سنگان شده فعالیت معدنی است و متولیان امر باید به جای هزینه کردن برای ایجاد امنیت و اشتغال، ابتدا زیرساخت‌های لازم در این منطقه را فراهم کنند تا امنیت و اشتغال هم وجود داشته باشد.

■ سنگان از نظر درآمدزایی، عسلویه دوم کشور است

رئیس سازمان نظام مهندسی معدن خراسان رضوی تصریح می‌کند: متاسفانه در استان ما یک منطقه قابل‌تکیه پیدا شده و همان منطقه به معضل تبدیل شده است، سنگان منطقه‌ای است که می‌توان از نظر اشتغال و درآمدزایی آن را عسلویه دوم کشور دانست اما به دلیل عملکرد نامطلوب، امروز بلای جانمان شده و به جای تبدیل تهدیدها به فرصت در آن منطقه، با سوءمدیریت خود فرصت‌ها را تبدیل به تهدید می‌کنیم.

نکاحی اظهار می‌کند: امروز وضعیت همه مواد معدنی جهانی نامناسب است و تقریبا بازار همه افت شدیدی پیدا کرده است؛ در همه کشورها وقتی این اتفاق می‌افتد سیستم دولتی تصمیمات حمایتی می‌گیرد اما در کشور ما همچنان عوارض از معادن دریافت می‌شود و باز می‌پرسیم چرا معادن بسته می‌شود؟ پرداخت عوارض برای معدن‌داران توجیه اقتصادی ندارد و هر کسی نباید به یک‌باره از آن‌ها پولی دریافت کند و به همین دلیل همه از کار معدنی فرار می‌کنند.

نایب رئیس کمیسیون معدن اتاق بازرگانی خراسان رضوی خاطرنشان می‌کند: معادن سنگان و آن منطقه اگر در هرجای دیگر کشور بود، آن شهر و استان تا شعاع ۲۰۰ تا ۳۰۰ کیلومتری آباد می‌شد اما این اتفاق برای استان ما نیفتاده است و این درحالیست که سنگان تنها بخش استان در رسته معدنی است که میزان اشتغال آن پابه‌پای همه بخش‌های دولتی پیش می‌آید.

■ گرفتن عوارض شهرداری از معادن وجاهت قانونی ندارد

رئیس انجمن معدن خراسان رضوی نیز می‌گوید: از نظر ما گرفتن عوارض شهرداری از معادن وجاهت قانونی ندارد چون شهرداری‌ها در حوزه‌های مربوط به شهر و حومه می‌توانند اقدام کنند، درحالی‌که اکثر معادن ما خارج از حوزه خدمات شهرداری‌ها واقع شده‌اند و شهرداری نمی‌تواند از معدنی که در کوه و دشت واقع شده عوارض بگیرد چون معادن ما خدماتی از شهرداری دریافت نمی‌کنند.

اتفاق رخ داده برای معادن سنگان هنوز به انجمن معدن استان منعکس نشده و در صورت انعکاس، ما موظف به انجام اقدامات لازم هستیم.

حسین حسین‌زاده می‌افزاید: به‌طورعام چون اکثر معادن خارج از حوزه شهرداری هستند، به نظر من گرفتن عوارض از آن‌ها درست نیست و وجاهت قانونی ندارد مگر اینکه معدن‌کارانی مجبور باشند از داخل شهر و یا حاشیه شهر عبور کنند و مشکلاتی در حوزه محیط‌زیست و آلودگی شهری ایجاد کنند، که در آن صورت باید با همکاری و همیاری برای برخی از قسمت‌های شهر اقدام کنند اما اینکه عوارض را برای معادنی که از شهر چندین کیلومتر فاصله دارند، درنظربگیریم صحیح نیست. اگر واحدهای معدنی برای پرداخت عوارض واجد شرایط هستند، شهرداری می‌تواند مدعی باشد، در غیر این‌صورت این موضوع صحیح نیست و اگر از سوی معدن‌کاران به ما منعکس شود وظیفه ماست که از مراجع قانونی و قضایی پیگیری کنیم.

وی تاکید می‌کند: هزینه‌هایی که به معدن تعلق می‌گیرد و درصد حقوق‌های دولتی، محیط‌زیست و منابع طبیعی مشخص است و هزینه‌های مازادی که تحمیل شود خلاف قانون معادن است و قانون در این زمینه صراحت دارد.

■ معادن سنگ‌آهن نیازمند مساعدت هستند

حسین‌زاده درباره وضعیت معادن سنگ‌آهن اظهار می‌کند: معادن سنگ‌آهن ما در حال حاضر به دلیل افت قیمت جهانی و نیز رکود بازار داخلی که ناشی از افت تولید فولاد کشور است، شدیدا تحت فشار هستند و در این شرایط، به جای اینکه به معادن مساعدت شود، می‌بینیم شهرداری فشارهایی وارد می‌کند و نتیجه آن تعطیلی معادن بیش از گذشته و در نهایت بیکاری کارگران و کاهش اشتغال است.

عضو هیات مدیره خانه صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی ادامه می‌دهد: یکی از مشکلات موجود برای معدن‌کاران این است که برخی مراجع قضایی به قانون معادن تسلط و اشراف کامل را نداشته و به همین دلیل معدن‌کاران ما در مواجهه با موضوعاتی همچون ماجرای سنگان، برای احقاق حق خود دچار مشکل هستند.

وقتی شهرداری سنگان به پلمپ تجهیزات کارگاهی معادن می‌پردازد، با حکم قضایی این کار را می‌کند و سوال اینجاست که آیا آن مرجع قضایی به قانون معادن توجه کرده و اینکه آیا واقعا شهرداری‌ها مجاز هستند خارج از محدوده قانونی برای معدنی که فاصله زیادی با شهر دارد و نه خدماتی به آن داده می‌شود و نه مزاحمتی برای شهر دارد، تعیین تکلیف کنند؟

حسین‌زاده می‌گوید: تقاضای ما این است که مراجع قضایی حداقل از یک کارشناس و فرد مطلع در امر معدن برای حفاظت از معدن‌کاری که در آن منطقه غریبه است، استفاده کنند و اگر واقعا حق با شهرداری باشد همه تابع قانون هستیم اما در مورد موضوع معادن سنگان شاید مراجع قضایی به طور دقیق به قضیه نگاه نکرده باشند.

حسین‌زاده: معادن سنگ‌آهن ما در حال حاضر به دلیل افت قیمت جهانی و نیز رکود بازار داخلی که ناشی از افت تولید فولاد کشور است، شدیدا تحت فشار هستند و در این شرایط، به جای اینکه به معادن مساعدت شود، می‌بینیم شهرداری فشارهایی وارد می‌کند

■ ضرورت ایجاد شعبه قضایی خاص برای بخش معدن

رئیس انجمن معدن خراسان رضوی با اشاره به تشکیل کمیسیون حمایت قضایی از تولید در مشهد، تصریح می‌کند: ما خواستار این هستیم که صرفا یک شعبه قضایی خاص برای بخش معدن ایجاد شود تا زمانی که معدن‌کاران ما با معارضان دچار مشکل شدند، در این شعبه ویژه از کارشناسان معدنی استفاده شود و مرجع قضایی هم تسلط کامل داشته باشد تا در رای صادره از تضییع حق معدن‌کار جلوگیری کند. این درخواست را به طور کتبی چندین بار اعلام کرده‌ایم اما هنوز عملی نشده و امیدواریم محقق شود تا حکم‌های صادره به ضرر معدن نباشد.

در جلسات متعدد با سازمان صنعت، معدن و تجارت و محافل بخش خصوصی این موضوع را به گوش مسئولان رسانده‌ایم و بعضا قول‌های مساعدی داده‌اند اما هنوز به مرحله عمل نرسیده و ما پیگیر خواهیم بود تا احکام عادلانه‌ای برای معادن صادر شود.

حسین‌زاده تصریح می‌کند: تقاضای ایجاد شعبه قضایی برای بخش معدن در برخی دیگر از شهرهای کشور هم صورت گرفته و ما به دنبال این هستیم که نخستین شعبه در سطح استان خراسان رضوی راه‌اندازی شود، زیرا خراسان رضوی از نظر تعداد معادن و پتانسیل معدنی جزء سه استان مطرح کشور است و بنا به آمار رسمی حدود ۷۰۰ معدن بهره‌برداری در این استان فعالیت می‌کنند و بیش از این مقدار هم پروانه اکتشاف داریم و با توجه به این ظرفیت، لزوم ایجاد شعبه قضایی ویژه بخش معدن احساس می‌شود.

رئیس انجمن معدن خراسان رضوی خاطرنشان می‌کند: انجمن تخصصی معادن که وابسته به خانه صنعت، معدن و تجارت استان است تشکلی برای همه معدن‌کاران بوده تا بتوانند از تجربیات یکدیگر استفاده کنند و گامی در راستای حل مشکلات و مسائل آن‌ها برداشته شود بنابراین از تمامی معدن‌کاران فعال در استان درخواست همکاری و همیاری داریم.

خبر

اختصاص ۶۰ میلیارد تومان برای آبرسانی به روستاهای خراسان جنوبی

صداوسیما- معاون امور آب و آبفای وزارت نیرو در بازدید از مجتمع آبرسانی روستاهای تخته جان، خونیک سار و گیت شهرستان درمیان، اعتبارات بخش آبرسانی روستاها به کشور را دوهزار میلیارد تومان و سهم خراسان جنوبی را ۶۰ میلیارد تومان اعلام کرد .

رحیم میدانی از افتتاح مجتمع آبرسانی روستای تخته جان درمیان تا اردیبهشت ماه سال آینده خبر داد و افزود : تاکنون برای اجرای این طرح دو میلیارد تومان هزینه شده و برای تکمیل آن سه میلیارد تومان دیگر نیاز است و این طرح طبق محاسبات ما چهار هزار نفر را از آب آشامیدنی بهره‌مند خواهد کرد .

معاون امور آب و آبفای وزارت نیرو در حاشیه این بازدید به انجام مطالعات برای آبرسانی به ۱۷ استان کشور از طریق دریای عمان اشاره کرد و گفت : این طرح برای تامین آب مورد نیاز فعالیت‌های صنعتی و خانگی درحال مطالعه است . وی مدیریت منابع آبی موجود تا زمان تثبیت منبع پایدار آب برای مناطق کویری را خواستار شد و با بیان اینکه هم اکنون شش میلیارد مترمکعب بیشتر از توان سفره‌ها، آب در حال استخراج است، تصریح کرد: در قالب طرح تعادل‌بخشی برنامه ششم توسعه قصد داریم از ۳۰۰ هزار حلقه چاه که اضافه برداشت می‌شود، جلوگیری کنیم .

در بودجه امسال برای تعادل‌بخشی ۳۲۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است .

افزایش دو برابری تولید عسل در خوشاب

صداوسیما- مسئول امور دام جهاد کشاورزی شهرستان خوشاب گفت: امسال ۹ هزار و ۷۰۰ کیلوگرم عسل از کندوهای این شهرستان برداشت شده است که در مقایسه با چهار هزار و ۷۰۰ کیلوگرم عسل برداشت شده در سال گذشته بیش از ۵۰ درصد افزایش دارد.

حسن شم‌آبادی افزود: میانگین تولید عسل امسال خوشاب به ازای هر کندو هشت و نیم کیلوگرم است. وی با اشاره به افزایش بیش از ۷۰ درصدی کلونی‌های زنبور عسل ادامه داد: کلونی‌های زنبور عسل این شهرستان امسال از ۶۴۰ به ۱۱۴۰عدد افزایش یافت. شم‌آبادی افزایش میزان بارندگی و پراکنش مناسب آن، دما و رطوبت کافی، وجود مراتع مستعد و فراوانی شهد، تلاش و مدیریت خوب زنبورداران، به کارگیری توصیه های کارشناسی و فنی کارشناسان امور دام و دامپزشکی توسط زنبورداران را از جمله عوامل افزایش تولید عسل در خوشاب برشمرد.

۹ هزار بهره‌بردار در بخش‌های کشاورزی، باغداری، دامپروری و طیور خوشاب فعالیت دارند.

رونق گردشگری مذهبی در خراسان شمالی

رسا- مدیرکل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان شمالی از برنامه‌ریزی این اداره برای فعال کردن گردشگری مذهبی در این استان خبر داد.

محمدسویدانلویی با اشاره به نشست‌های مشترک خود با مدیران کل اوقاف و امور خیریه و فرهنگ و ارشاد اسلامی استان در این باره گفت: تعامل خوب میراث فرهنگی و اوقاف، تاکنون منجر به احیاء و آماده‌سازی چندین جاذبه تاریخی مذهبی استان برای ترغیب گردشگران و زائران به این بخش و توسعه گردشگری مذهبی شده است. وی امامزادگان اسفراین، امامزاده حمزه رضا در شیروان و چارتاقی تیموری در شهر زیارت شیروان را از جمله بناهای پرجاذبه برای گردشگران مذهبی عنوان کرد که نسبت به ساماندهی آن‌ها برای پذیرش گردشگر اقدام شده است.

کشف بیش از ۳۰۰ میلیون ریال فرآورده دارویی تقلبی، بدون مجوز، قاچاق و مخدر در سبزوار

سبزوار نیوز- کارشناس دارویی معاونت غذا وداروی دانشگاه علوم پزشکی سبزوار از کشف و ضبط بیش از ۳۰۰ میلیون ریال فرآورده دارویی تقلبی، بدون مجوز، قاچاق و مخدر در این شهرستان خبر داد.

کوثری گفت: پیرو اهتمام و تلاش سازمان غذا و داروی کشور در خصوص مبارزه با قاچاق و عرضه فرآورده‌های سلامت‌محور قاچاق، تقلبی، بدون مجوز و مخدر توسط مراکز غیرمجاز عرضه دارو مثل عطاری‌ها، سوپرمارکت‌ها، باشگاه‌ها، خوار و بار فروشی‌ها و ... که آسیب‌های جسمی و روانی جبران‌ناپذیری را بر سلامت جامعه وارد کرده است، تیم بازرسی مشترک مبارزه با قاچاق شهرستان سبزوار به طور مستمر طی سال‌های ۹۳ و ۹۴، اقدام به بازرسی از مراکز غیرمجاز عرضه دارو و برخورد با متخلفان نموده است.

کارشناس دارویی معاونت غذا وداروی دانشگاه علوم پزشکی افزود: در سال گذشته بیش از ۸۵۰ میلیون ریال و در نیمه نخست امسال بیش از ۳۰۰ میلیون ریال فرآورده دارویی قاچاق خطرناک، تقلبی، بدون مجوز و مخدر از مراکز غیر مجاز عرضه دارو کشف گردیده و با متخلفان این امر برخورد قانونی لازم انجام شده است.

«دنیای اقتصاد» از شهرستان «خرو» و کمبودهایش گزارش می‌دهد:

خَرو جان ندارد!

دنیای اقتصاد، گروه شهرستان‌ها- طی ۳۰ سال گذشته هر زمان دولت‌ها به بخش کشاورزی توجه ویژه کردند، میزان مهاجرت از روستا به شهر کاهش یافت و هر زمان مورد بی‌توجهی قرار می‌گرفت شاهد موج مهاجرت از روستا به شهرها بودیم. شهرستان‌های زیادی در کشور وجود دارد که توجه کمتری به آن‌ها شده، درصورتی‌که پتانسیل‌های بالایی دارند. توجه و حمایت از این شهرستان‌ها باعث می‌شود مهاجرت به شهرهای بزرگ با تفکر و آمادگی بیشتری صورت گیرد و مردم شهرستان‌ها به دلیل کمبود امکانات رفاهی دست به مهاجرت نزنند. اما متاسفانه گاهی مشاهده می‌کنیم سوءمدیریت و بی‌توجهی به ظرفیت‌های بخش کشاورزی باعث شده تا سرمایه‌ها در مسیر یک‌طرفه حرکت کنند و شاهد مهاجرت به کلانشهرها باشیم.

خرو باغ‌های آلوی فراوانی دارد و تمام آلوی کشور را تولید می‌کند

خَرْوْ شهری در استان خراسان رضوی در شرق ایران است که در بخش زبرخان شهرستان نیشابور قرار دارد. شهر خَرو یکی از آن شهرستان‌هایی است که مشکلات زیادی در آن وجود دارد، اما مردم آن هنوز دست از فعالیت برنداشته‌اند و امیدوار هستند. اسنادی که از لابه‌لای کتب تاریخی وتذکره‌ها به‌دست آمده، تاریخ خرو با قدمتی چندصدساله را نشان می‌دهد و درکتب معروف تاریخ بیهقی، تاریخ نیشابور، منتخب‌السیاق، معجم‌البلدان، اسرارالتوحید، جغرافیای سرزمین‌های شرقی خلافت اسلامی و... به مناسبت‌های گوناگون نام خرو ذکرشده‌است. ازجمله درتاریخ نیشابور در مورد نخستین کاریزها در نیشابور و از خرو به‌عنوان تأمین‌کننده آب شهر نیشابور یاد شده است.در هفته‌ای که گذشت سراغ شهردار خَرو، دکتر حسین عنبری رفتیم و از پتانسیل‌های شهرستان صحبت کردیم و آقای شهردار مشکلات شهر را برایمان بازگو کرد. شهر خرو از آن شهرهایی است که لطف مردمش به واسطه محصولات کشاورزی بی‌نظیر به تمام کشور رسیده است، اما هنوز هم مشکلاتی دارد و از ۱۵ سال گذشته که تصویب شده است، آنچنان که باید آباد نشده و در بعضی از نیازهای اولیه مثل آب، برق و گاز و امکانات رفاهی مشکل دارد. عنبری در مورد جزئیات این مشکلات و راه برون‌رفت از مشکلات با ما به گفت‌وگو نشست که مشروح این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

رودخانه‌های دائمی وجود دارد که همیشه جاری است و پتانسیل‌های بسیار بالایی برای جذب گردشگر دارد. اینجا صنعت چاقوسازی خیلی موثر و قدیمی است و هنوز هم چندین مغازه هستند که مثل چاقوی زنجان، چاقوهای منحصربه‌فردی می‌سازند

جناب دکتر عنبری شهرستان خَرو چه ظرفیت‌هایی دارد؟

این شهرستان ظرفیت‌های زیادی نظیر گردشگری دارد. از جهتی پایتخت آلوی ایران است و ماسوله خراسان نام گرفته است. منطقه سرسبز و خوش آب و هوایی است که به احتمال زیاد در چند ماه آینده بعد از آسفالت کردن مسیر شش کیلومتری به زشک وصل خواهد شد.

خرو از لحاظ امکانات رفاهی و مباحث ارتباطی مثل اینترنت و... در چه حدی قرار دارد؟

شهر خرو از لحاظ اینترنت و تلفن مشکلی ندارد اما ما در اینجا حتی یک دستگاه مینی‌بوس نداریم. حتی مردمی که منتظر تاکسی هستند باید در آفتاب بایستند و یک سایه‌بان در اینجا وجود ندارد. از طرفی از لحاظ امکانات ورزشی با مشکل روبه‌رو هستیم و چیزی نداریم. خانه بهداشت در شهر خرو فقط تا ساعت دو بعداز ظهر باز است و نبود امکانات درمانگاهی و پزشکی و همچنین مراکز شبانه‌روزی مشکلاتی است که در شهر خرو وجود دارد. این مسأله مشکل بزرگی است که شهرستان خرو با ۱۸ هزار نفر جمعیت مرکز مشاوره ندارد.

قدمت شهر خرو به سال‌های گذشته برمی‌گردد و در تاریخ بیهقی و منابع دیگر اسم خرو زیاد آمده است. از این جهت آیا میراث فرهنگی اقدامی برای حفظ و نگهداری این شهرستان انجام داده است؟

میراث فرهنگی تا به‌حال کاری انجام نداده است. صحبت‌هایی شده و ما در حال آماده‌سازی طرح‌ها هستیم. طرح‌های معماری و گردشگری در حال آماده‌سازی است. در حال آماده‌سازی طرح‌های معماری برای میراث فرهنگی هستیم، تا تحویل دهیم و بتوانیم منطقه خروعلیا که مانند ماسوله است را حفظ کنیم. چراکه اگر بنا باشد تغییری در آن ایجاد شود، طوری باشد که ما طرحش را از قبل داده باشیم. چون از جهتی یکسان‌سازی برایمان مهم است و اگر قرار باشد تغییری ایجاد شود باید یکسان باشد و همه جوانب را درنظر بگیریم. در دو ماه آینده این طرح‌ریزی به پایان می‌رسد و نهایت تلاش را می‌کنیم تا این مسأله را که اگر ساخت‌وساز در آن منطقه و یا بازسازی رخ می‌دهد، صورت کلی آن بهم نریزد و به شکل خاصی نگهداری گردد را به قانون تبدیل کنیم.

یعنی تا به امروز مکانی بوده است که به دلیل بی‌توجهی و حمایت میراث فرهنگی لطمه دیده باشد؟

در چشمه‌علی سنگی بود که قدمت تاریخی داشت اما الان وجود ندارد. تا امروز به دلایل گوناگونی که گفتنش هم درست نیست، حمایتی انجام نشده است. اینجا شهری است که خیلی مظلوم واقع شده . البته با حمایت‌های شهرداری و شورای محترم شهر و آقای دکتر مظفری فرماندار نیشابور، حمایت‌های خوبی آغاز شده که انشاالله بتوانیم کار خوبی برای این شهر انجام دهیم.

فکر می‌کنید چرا میراث فرهنگی تاکنون پیش‌قدم نشده است؟

بحث میراث فرهنگی این است که باید از طرف خرو هم قدمی برداشته می‌شد تا آن‌ها هم حمایت کنند. طرحی باید تهیه می‌شد که میراث فرهنگی مشاهده کند و بودجه و برنامه‌ای برای شهر در نظر بگیرد.

خرو چه جاذبه‌های گردشگری دارد؟

خرو جاذبه‌های گردشگری زیاد دارد. از این جاذبه‌ها می‌توان به کوهستان پارک شادی و باغ‌های آلو اشاره کرد. دو طرف رودخانه خرو چشم‌انداز بسیار زیبایی مانند زشک وجود دارد. از طرفی خانه‌هایی مثل ماسوله که از نظر جمعیت و وسعت از ماسوله هم بزرگتر است، یکی از ظرفیت‌های گردشگری خرو محسوب می‌شوند. خرو دو آبشار دارد؛ آبشار «رودمیان» که آب رودخانه رودمیان را به رودخانه خرو و روستا می‌رساند و آبشار «ششو» که حاصل پیوند شش رود کوچک به یکدیگر است و هرساله تعداد زیادی برای بازدید از این آبشار مراجعه می‌کنند. شهر خرو از چهار محله خرو سفلی، خرو علیا، شهرک امام رضا و ساحل برج تشکیل شده است و از معدود شهرهایی است که در دو طرف جاده امتداد دارد و از نظر جمعیت متراکم نیست و پیوسته است. رودخانه‌های دائمی وجود دارد که همیشه جاری است و پتانسیل‌های بسیار بالایی برای جذب گردشگر دارد. اینجا صنعت چاقوسازی خیلی موثر و قدیمی است و هنوز هم چندین مغازه هستند که مثل چاقوی زنجان، چاقوهای منحصربه‌فردی می‌سازند و انحنای خاصی دارند که مخصوص شهر خرو است و نمونه آن هیچ کجا یافت نمی‌شود.

خرو پایتخت آلو بخارای ایران است.چه اقداماتی برای معرفی این محصول در سطح کشور انجام شده است؟

خرَو باغ‌های آلوی فراوانی دارد و تمام آلوی کشور را تولید می‌کند. ما هرساله جشنواره‌هایی به نام جشنواره آلو برگزار می‌کنیم که این جشنواره برای معرفی بسیار مهم است. سمیناری چند وقت پیش در نیشابور برگزار شد با عنوان شهرهای نمونه گردشگری که ما در آنجا خودمان را معرفی کردیم. غرفه‌هایی را در خرو تهیه کردیم و برنامه‌هایی داریم که مردم به شهر خرو بیایند. بیشتر این مسأله مدنظر ما است که بتوانیم این محصول را با قیمت مناسب در اختیار مردم قرار دهیم. البته این نکته را هم اضافه کنم که خرو غیر از آلو مقدار بسیار ناچیزی زعفران هم دارد.

با توجه به بحران آب و مسأله کشاورزی چه تسهیلاتی برای کشاورزان درنظر گرفتید؟

ما در خرو مشکل کمی در مسأله آب داریم و این مشکل با رودخانه‌های فصلی که اینجا وجود دارد، حل می‌شود. اما برای بحران آب تقاضاهایی از اداره آب و منطقه خراسان کردیم و نامه‌هایی را به استانداری زدیم که بتوانیم به نتایج خوبی برسیم.

وضعیت مهاجرت از خرو به شهرهای بزرگ چگونه است؟

ساکنینی که اینجا هستند به واسطه باغ‌های آلو قصد بیرون رفتن از این شهر را ندارند ولی ما امکانات کافی هم نداریم. آن‌هایی هم که جوان‌تر هستند، قطعا در این شهر ماندگار نیستند. قدیمی‌ها درصد بیشتری را تشکیل می‌دهند و جوان‌ها کمتر می‌مانند.

با این توصیفات فکر می‌کنید شهر خرو چه کمبودهایی دارد که باید به آن‌ها رسیدگی شود؟

خدمت شما عرض کنم شهرستان خرو فقط کمبود دارد، چیزی ندارد که بخواهد نمایان شود. این شهر از ۱۵ سالی که تصویب شده هیچ کاری برایش انجام نگرفته و اعتبارش با یک شهر ۲۰۰۰ نفره یکسان است. اعتباراتی که برای خرو درنظرگرفته شده بسیار کم است. اداره جهاد کشاورزی باید به کشاورزان رسیدگی کند. از لحاظ امکانات رفاهی ما کمبودهایی داریم. خرو بعد از نیشابور دومین شهری است که از نظر جمعیت وسعت دارد و حدود ۱۸۰۰۰ هزار نفر را در خود جای داده است. همین شهرهای همجوار که یک‌سوم جمعیت ما را دارند، از لحاظ اعتبار با ما یکسان هستند و این باعث شده که ما مشکلات زیادی داشته باشیم. متاسفانه در حوزه آب از لحاظ فاضلاب مشکل داریم، چون خرو علیا را داریم که قدیمی‌ساز است و آبرسانی به آن مشکل است و ورودی فاضلاب‌ها مشکل دارد. از نظر برق، مشکلاتی نظیر کمبود برق وحتی نبود آن وجود دارد که هنوز حل نشده است.

کدام ارگان‌ها باید به شهر خرو توجه بیشتری کنند؟

بیشتر توجه باید از طرف فرمانداری، استانداری، وزارت بهداشت، آب، برق و گاز صورت بگیرد. استانداری و فرمانداری به واسطه اینکه اگر مبلغی را به عنوان اعتبار تدارک می‌بینند، این مبلغ بیشتر باشد تا ما بتوانیم کارهایی انجام دهیم.

جناب عنبری در آخر اگر موردی هست که مایل هستید در مصاحبه ذکر شود، لطفا بفرمایید.

در پایان از مسئولان خواهش می‌کنم به این شهر مظلوم توجه کنند. این شهر نیاز به رسیدگی دارد و باید امکاناتی به آن داده شود. کسانی هم که آمده‌اند، قصد کار داشته‌اند اما به واسطه اینکه دست‌شان بسته بوده و اعتبارات کافی نداشته‌اند، نتوانستندکاری انجام دهند. ما تقاضا داریم سازمان دهیاری‌های کشور، وزارت کشور، استانداری و ... کمک‌های خوبی به این شهر بکنند که از مشکلات رهایی پیدا کنیم.

عکس هفته

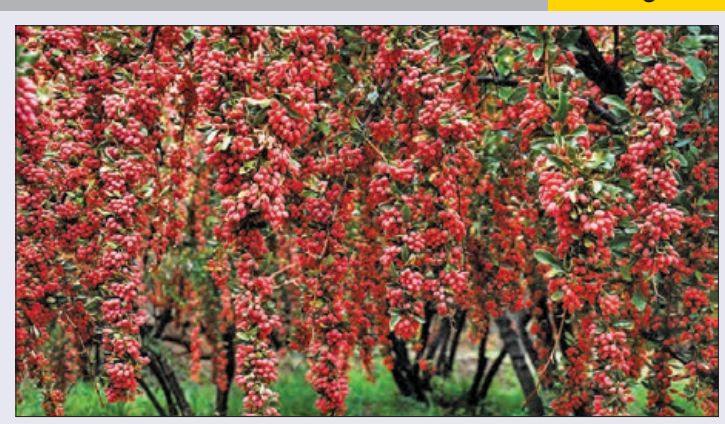

برداشت زرشک در خراسان جنوبی

برداشت زرشک صادراتی از اواخر مهر و اوایل آبان در خراسان جنوبی آغاز می‌شود و این روزها کشاورزان استان در حال برداشت نوبرانه این محصول هستند .

هم‌اکنون، هر کیلو از این محصول در بازار سه هزار تومان به فروش می‌رسد. ۱۴ هزار و ۲۲۸ هکتار از باغ‌های خراسان جنوبی زیر کاشت زرشک است که پیش‌بینی می‌شود امسال ۱۶ هزار و ۵۰۰ تن محصول از آن برداشت شود. این نوع محصول استان‌های خراسان، خصوصاً در شهرهای قاین و مهمونی و سیدان و فنود کشت و زراعت می‌شود و فاصله آن تا مرکز استان خراسان حدود ۱۰۰ الی ۱۱۰ کیلومتر می‌باشد. استان خراسان، مقام اول کشوری را در تولید این محصول داراست و پس از آن مازندران با تولید زرشک به‌ویژه در تنکابن مقام دوم را در تولید از آن خود کرده است. از آن‌جایی که زرشک گیاهی کم‌آب و با خشکسالی سازگار است و با توجه به مشکل کم‌آبی موجود در کشور باید به گسترش این محصول و بازاریابی برای صادرات آن اندیشید.

خبر

سرپرست فرمانداری راز و جرگلان:

انجام اقدامات اولیه برای راه اندازی ناحیه صنعتی در راز

تسنیم- سرپرست فرمانداری شهرستان مرزی راز و جرگلان گفت: ایجاد ناحیه صنعتی در شهر راز مورد توافق قرار گرفته است.

احمد ریواده اظهار کرد: اقدامات اولیه برای راه‌اندازی ناحیه صنعتی در شهر راز انجام‌شده و امید می‌رود در نشست کارگروه برنامه‌ریزی شهرستان که با حضور استاندار برگزار می‌شود، اعتبار موردنیاز تأمین شود. وی افزود: با راه‌اندازی این ناحیه صنعتی، گام‌های مهم و اولیه برای رونق صنعت در شهرستان راز و جرگلان برداشته می‌شود.

ریواده با اشاره به ضعف سرمایه‌گذاری در شهرستان راز و جرگلان گفت: ۱۷ نفر از سرمایه‌گذاران رازوجرگلان که در فعالیت خود با مسائل و مشکلات روبه‌رو شده‌اند، موانع سرمایه‌گذاری را به استاندار منعکس می‌کنند. سرپرست فرمانداری شهرستان راز و جرگلان درباره برنامه‌های سفر استاندار به راز و جرگلان گفت: استقرار اداره‌ها و ارتقای نمایندگی‌ها به اداره، یکی از درخواست‌های ما است و براساس دستور استاندار، تمام دستگاه‌های اجرایی که چارت سازمانی مشخص و مصوب دارند باید در این شهرستان مستقر شوند. وی اضافه کرد: نیاز اولویت‌دار ما برای استقرار ادارات، تشکیل نمایندگی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و شرکت مخابرات در این شهرستان است. ریواده در بخش دیگر سخنان خود، بررسی مشکلات اجرای سد سومبار و چندیر، حذف مدارس خشتی و گلی، بررسی مشکلات و خسارت‌های واردشده از حوادث غیرمترقبه به منازل و محصولات کشاورزی روستاییان را از دیگر مواردی عنوان کرد که در سفر استاندار به راز و جرگلان موردبررسی قرار می‌گیرد.

مدیرکل تامین اجتماعی خراسان جنوبی خبر داد:

پرداخت وام به مستمری بگیران تأمین اجتماعی خراسان جنوبی

تسنیم- مدیرکل تامین اجتماعی خراسان جنوبی از آغاز پرداخت وام مستمری‌بگیران و بازنشستگان تأمین اجتماعی خراسان جنوبی خبر داد.

مجید درویشی اظهار کرد: برای پرداخت این تسهیلات در مجموع ۵ میلیارد و ۲۵۰ میلیون ریال به استان خراسان جنوبی اختصاص یافته است که تاکنون ۴۰درصد از این مبلغ برای ارائه تسهیلات به بازنشستگان ومستمری‌بگیران به بانک رفاه تزریق شده است. مدیرکل تأمین اجتماعی خراسان جنوبی گفت: مابقی مبلغ نیز به‌زودی و پس از هزینه شدن اعتبار فعلی به بانک پرداخت خواهد شد و بازپرداخت تسهیلات پیش‌بینی‌شده ۳۶ ماهه خواهد بود. وی بیان کرد: این تسهیلات ویژه بازنشستگان و مستمری‌بگیران است که بدون سود پرداخت می‌شود و برای استفاده از این تسهیلات نیازی به معرفی ضامن نخواهد بود. درویشی با بیان اینکه اعتبارات پیش‌بینی‌شده در دومرحله تا پایان سال به مستمری‌بگیران و بیمه‌شدگان تعلق می‌گیرد، افزود: اولویت پرداخت این نوع تسهیلات بانکی بدون بهره، با متقاضیانی است که تاکنون از تسهیلات قرض‌الحسنه استفاده نکرده‌اند. وی تصریح کرد: مستمری‌بگیران و بازنشستگان می‌توانند برای دریافت این تسهیلات با مراجعه به شعب تأمین اجتماعی محل سکونت خود نسبت به ثبت‌نام اقدام کنند.

نماینده مردم سبزوار در مجلس:

۱۴ میلیارد تومان اعتبار به آبرسانی سبزوار اختصاص می‌یابد

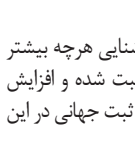

دنیای اقتصاد- نماینده مردم سبزوار در مجلس شورای اسلامی گفت: ۱۴ میلیارد تومان اعتبار جهت بهبود آبرسانی سبزوار اختصاص می‌یابد.

رمضانعلی سبحانی‌فر در نشست شورای اداری این شهرستان با اشاره به مسائل و مشکلات شهرستان اظهار کرد: با تلاش صورت گرفته امروز بیش از ۲۵۰ کیلومتر راه و جاده در سطح منطقه ساخته شده است. وی با بیان اینکه در دو سال گذشته بیش از ۹۱ روستا در سطح حوزه انتخابیه گازرسانی شده است، بیان کرد: در گذشته فقط ۳۸ روستای شهرستان برخوردار از گاز بودند که با پیگیری‌های صورت گرفته در سال جاری ۹۰ روستای دیگر در طرح گازرسانی قرار گرفته‌اند و ظرف یک ماه آینده عملیات گازرسانی به ۳۶ روستا از این تعداد آغاز خواهد شد. سبحانی‌فر با اشاره به تامین ۱۴ میلیارد تومان برای بهبودبخشی وضعیت آبرسانی به شهرستان سبزوار گفت: این اعتبارات به دستور وزیر نیرو و جدا از اعتبارات شهرستان تخصیص یافته است.

نمایشگاه آثار میراث جهانی ثبت‌شده ایران در موزه بزرگ خراسان

دنیای اقتصاد- معاون میراث فرهنگی، اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی گفت: نمایشگاهی با هدف معرفی بناهای و اماکن ثبت شده ایران در فهرست جهانی یونسکو در موزه بزرگ خراسان برگزار شده است.

محمد رکنی افزود: این نمایشگاه با هدف آشنایی هرچه بیشتر مردم و بازدیدکنندگان از موزه بزرگ با آثار ثبت شده و افزایش آگاهی و حساسیت شهروندان در خصوص آثار ثبت جهانی در این موزه به نمایش درآمده است.

سرپرست موزه بزرگ خراسان ادامه داد: در این نمایشگاه آثار ثبت شده در فهرست جهانی یونسکو در قالب تعداد ۳۰ تابلو در ابعاد ۱۰۰ در ۷۰ سانتیمتر به نمایش درآمده است.

روزنامه اقتصادی صبح ایران
صاحب امتیاز : دنیای اقتصاد تابان
مدیر مسئول: علیرضا بختیاری
مدیر هنری:محمد عسگری
دفتر مرکزی ویژه نامه های استانی:۰۲۱-۴۲۷۱۰۴۵۴
نشانی:خیابان مطهری، حد فاصل خیابان های سنایی و میرزای شیرازی، پلاک ۳۷۰ - کد پستی: ۹۷۵۱۱-۱۵۸۶۶

دنیای اقتصاد
روزنامه صبح ایران
ضمیمه هفتگی استان های خراسان
دو شنبه ۱۱ آبان ماه ۱۳۹۴/ ۱۹ محرم ۱۴۳۶/ دوم نوامبر ۲۰۱۵/ شماره ۳۶۱۸

سرپرست خراسان رضوی: شهناز رمارم
دبیر ضمیمه خراسان: احسان میرزاده
نشانی:مشهد،بلوار شهید صادقی،خیابان آپادانا،شماره۱۳
تلفن:۳۷۶۲۴۲۷۶، ۳۶، ۶۱ ۳۷۶۸-۰۵۱۳ نمابر:۰۲۱-۸۹۷۸۰۲۱۷
آگهی ها: ۳۵ ۸۶ ۴۱۹ ۰۹۱۲
پست الکترونیک: mashhad@den.ir
نسخه الکترونیک: www.EastEconomy.ir
سامانه ارتباطی:۳۰۰۰۲۲۴۸۰۰

خراسان ما

گنبد، یادگار حکومت اشکانیان بر ایران

رضا سلیمان نوری*

نوشتار قبل از این سلسله یادداشت‌ها را به معرفی معماری عهد حاکمیت پارت‌ها بر ایران زمین اختصاص داده و در آن به صورت اختصار برخی از ویژگی‌های بناهای آن دوره را ذکر کردم. در بین این ویژگی‌ها برخی دیگر کارایی خود را از دست داده و اثری از آن‌ها وجود ندارد اما موردی است که نه تنها طی سالیان سال گذشته از آن زمان تاکنون جایگاه خود را از دست نداده بلکه هرروز کامل‌تر شده، به‌نحوی که اکنون در بین اهالی معماری نماد اصلی بناهای عصر اشکانی محسوب می‌شود. این ویژگی خاص استفاده بسیار خوب از تکنیک پیشرفته تاق گنبد با استفاده از مصالح بوم‌آورد است. به‌عبارت بهتر عصر حکومت اشکانیان بر ایران را باید دوران ظهور گنبد در معماری ایرانی دانست.

■ تعریف هندسی گنبد

اختراع گنبد در دوره اشکانیان بزرگ‌ترین تحول در معماری قبل از اسلام ایران محسوب می‌شود. گنبد که در زبان پهلوی عهد اشکانی « گومبت» خوانده می‌شد، سازه‌ای شبیه نیم‌کره‌ای توخالی است. در تعریف هندسی، گنبد مکان هندسی نقاطی است که از دوران چفدی مشخص حول یک محور قائم به وجود می آید اما در زبان معماری، گنبد پوششی است که بر روی زمینه‌ای گرد برپا شود.گنبد را می‌توان به شکل یک کمان که با چرخش حول محور عمودی مرکزی آن به‌وجود می‌آید، تصور کرد. همچنین گنبدهای قوسی شکل، اگر درست طراحی شوند دارای استحکام زیادی هستند و می‌توانند فضای زیادی را بدون ستون محافظ پوشش دهند. مهم‌ترین ویژگی گنبد ایرانی ساخت آن بر روی پلان چهارگوش یا مربع است که برای ایجاد این سازه و انطباق پلان دایره بر مربع از سیستم گوشوار یا شکنج استفاده می‌شده است.

■ بخش‌های مختلف گنبد

گنبد از سه قسمت تشکیل شده که عبارتند از:

۱_ گنبدخانه یعنی زمینه گنبد که بخش نیم دایره‌ای بالای بنا می‌باشد.

۲_پشن یا هیکل یعنی قسمتی که روی زمین بوده و به صورت مکعب بالا می‌آید. این قسمت در دوران قبل از اسلام خاصه در عصر اشکانیان از هر چهارطرف باز بوده اما اکنون یک یا حداکثر دو طرف آن باز است. به عبارت بهتر بخش هیکل ساختمان دارای گنبد در دوران اشکانی و پس از آن تا آغاز آنچه معماری اسلامی ایرانی می‌دانیم به صورت چهارطاقی بوده است.

۳_چپیره یا جمع‌شده این بخش در اصل قسمتی است که هیکل مربع یا مکعب شکل را به بخش گنبد نیم‌دایره‌ای متصل می‌کند.

از آنجا که در معماری ایرانی خاصه در دوران اشکانی ساخت دیوارهای دایره‌ای‌شکل متداول نبود و قسمت انتهایی بشن به شکل، مربع و گاهی مستطیل ساخته می‌شد، با چپیره کردن آن را تبدیل به دایره کرده و سپس گنبد را بر روی آن سوار می‌کردند. به همین دلیل مرحله چپیره شدن در گنبدسازی بسیار مهم تلقی می‌شود زیرا امکان داشتن زمینه گرد است که اجرای نهایی پوشش گنبد را میسر می‌سازد.

البته در عهد اشکانیان هیکل بنا به شکل مربع ساخته می‌شد و پس از آن خاصه در دوران اسلامی شکل مستطیل هم مورد استفاده قرار گرفت. این امر بدان دلیل صورت می‌گرفت که به سادگی بتوان آن‌را تبدیل به ۸ و ۱۶ و ۳۲ و بالاخره دایره کرد.

■ تقسیم‌بندی چپیره

چپیره در گنبد خود به دو بخش یعنی گوشه‌سازی یا گوشه‌بندی و شکنج یا چین و چروک تقسیم می‌شود.

گوشه‌سازی یا گوشه‌بندی یعنی ساختن و تبدیل کردن شکل چهارگوشه بشن به هشت‌گوشه و به ترتیب ۱۶ و ۳۲ و ۶۴ گوشه و بالاخره دایره و با تبدیل کردن شکل مستطیل نزدیک به مربع به ۶ و ۱۲ گوشه و سرانجام بیضی است. در حالت اخیر مستطیل بشن باید نسبت اندازه‌های اضلاعش طوری باشد که به‌راحتی قابل‌تبدیل به شش گوشه شود، مثلاً نسبت ۴ و ۴/۳قابل‌تقسیم است. البته با استفاده از کاربندی انواع زمینه‌های مرسوم در معماری ایرانی را می‌توان به نحو مطلوب به دایره تبدیل کرد که موضوع این سلسله نوشتار نیست.

■ نخستین گنبدها

متاسفانه از معماری اوایل دوران اشکانی که در واقع بازگوکننده مراحل تکمیل گنبد است نه در داخل خراسان بزرگ و نه ایران کنونی نمونه‌ای بر جای نمانده است. در خارج از محدوده ایران کنونی اما تا چندی پیش دو نمونه از این نوع بناها موجود است.

یکی از این دو نمونه در الحضر یا هترا واقع در استان نینوای عراق بود که سال گذشته توسط داعش نابود شد و نمونه دوم هم در کاخ آشور بازهم در عراق است که هنوز سالم است، هرچند که خود این نمونه بر اثر گذشت زمان بسیار دستخوش حوادث شده و نمی‌توان آن را کامل دانست. اما از گنبدهای عهد اشکانی البته اواخر این دوران در خراسان یک نمونه کامل باقی است. این نمونه در بازه هور قرار دارد که گوشه‌سازی‌های گنبد آن با چوب و خود گنبد با سنگ لاشه ساخته شده‌اند. در نوشتار بعدی این اثر زیبای باقی مانده از اشکانیان در سرزمین خراسان را بهتر معرفی می‌کنم.

*کارشناس‌ارشد ایرانشناسی و خراسان‌پژوه

«دنیای اقتصاد» به شما قدرت پیش بینی می دهد
facebook.com/donya.mashhad

گزارش «دنیای اقتصاد» از ماجرای واگذاری موسسه مالی و اعتباری میزان به بانک صادرات؛

بازگشت آرامش به میزانی‌ها

عکس: باشگاه خبرنگاران جوان/ میترا سماوی

تمام دارائی ها، بدهی ها و کارکنان تعاونی اعتباری منحل شده میزان به بانک صادرات ایران واگزار شد

دنیای اقتصاد، زهرا صفدری- موسسه مالی و اعتباری میزان به بانک صادرات واگذار شد، این خبر در روزهای گذشته از زبان استاندار خراسان رضوی روی خروجی بسیاری از خبرگزاری‌ها قرار گرفت و سپرده‌گذاران این موسسه را به دریافت طلب‌های خود امیدوار کرد.

صادقی: وقتی مردم بدانند که پشتوانه طلب آن‌ها بانک صادرات است و مشکل حل می‌شود، می‌توانند اطمینان کنند که پول‌هایشان به دست‌شان خواهد رسید، با آغاز فعالیت بانک صادرات برای رسیدگی به امور میزان، طلب‌کاران این موسسه، دفترچه میزان را تحویل داده و دفترچه بانک صادرات می‌گیرند و روال عادی شروع می‌شود

به گفته علیرضا رشیدیان تمامی دارایی‌ها، بدهی‌ها و کارکنان تعاونی اعتباری منحل‌شده میزان به بانک صادرات ایران واگذار شد. این اقدام با تلاش و پیگیری به‌عمل‌آمده و اجماع در سطح ملی و استانی در چارچوب حقوقی و بانکی صورت گرفت که متضمن حقوق سپرده‌گذاران، کارکنان و سهام‌داران موسسه منحله میزان است.

براساس سخنان استاندار خراسان رضوی موسسه میزان ۱۲ خرداد ماه سال گذشته منحل و مدیریت حدود یک میلیون حساب، ۳۲ هزار میلیارد ریال سپرده، هزار و ۵۶ کارمند، ۱۱۰ شعبه و ۲۸ هزار میلیارد ریال تسهیلات جاری آن به هیأت تصفیه واگذار شد.

رشیدیان در خصوص دلایل طولانی شدن حل مشکل این موسسه گفت: تعاونی منحله میزان با هزار میلیارد ریال ذخیره در بانک مرکزی و تعداد زیادی سپرده‌گذار که همگی خواستار بازگشت سریع سپرده‌هایشان بودند، مواجه بود اما با محوریت و تلاش‌های هیات تصفیه، در مجموع حدود ۴۰۰ هزار حساب سپرده‌گذاران از چرخه مالی موسسه خارج شد. برای تامین نقدینگی و بازپرداخت سپرده‌ها تعدادی املاک وجود داشت که با شکایت سپرده‌گذاران و اخذ احکام بازداشتی امکان انجام معامله وجود نداشت و طبعاً سازوکارهای حقوقی ویژه‌ای را نیاز داشت.

استاندار خراسان رضوی یادآور شد: پیرو فعالیت ستاد استانی تدبیر و ساماندهی که با اجماع هماهنگ بین مجموعه دولت، دستگاه قضایی و جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی صورت گرفت، بانک مرکزی در یک همکاری صمیمانه و کارشناسانه دارایی‌ها، بدهی‌ها، کارکنان و سهام‌داران تعاونی منحله میزان را به بانک صادرات واگذار کرد.

■ سپرده‌گذاران میزان از دریافت طلب خود مطمئن‌باشند

دبیر شورای هماهنگی بانک‌ها در خراسان رضوی در این‌باره به «دنیای اقتصاد» می‌گوید: واگذاری موسسه میزان به بانک صادرات درتمامی زمینه‌ها یعنی همه تعهدات موسسه میزان است و بدهی‌ها و طلب‌های این موسسه را نیز شامل می‌شود و قرار است براساس زمان‌بندی که انجام می‌شود، مشکلات مردم حل شود.

علی صادقی با بیان اینکه بانک مرکزی سازوکار اینکه بانک صادرات در این زمینه چگونه عمل کند را ابلاغ کرده، می‌افزاید: این موضوع زمان زیادی نخواهد برد و بانک صادرات به زودی فعالیت خود را در این راستا آغاز می‌کند. وی خاطرنشان می‌کند: موضوع مهمی که در این میان وجود دارد، این است که وقتی مردم بدانند که پشتوانه طلب آن‌ها بانک صادرات است و مشکل حل می‌شود، می‌توانند اطمینان کنند که پول‌هایشان به دست‌شان خواهد رسید، با آغاز فعالیت بانک صادرات برای رسیدگی به امور میزان، طلب‌کاران این موسسه، دفترچه میزان را تحویل داده و دفترچه بانک صادرات می‌گیرند و روال عادی شروع می‌شود.

دبیر شورای هماهنگی بانک‌ها در خراسان رضوی ادامه می‌دهد: از طرف دیگر مردمی که به موسسه میزان بدهکار هستند باید دین خود را به بانک صادرات پرداخت کنند. بانک صادرات باید سازوکاری در رابطه با پذیرش کل شعب و پرسنل و دیگر موضوعات مربوط به میزان فراهم کند و این امر ممکن است تا پایان آذرماه زمان ببرد اما در مجموع به مردم این اطمینان را می‌دهیم که کار واگذاری موسسه منحل‌شده میزان به بانک صادرات تمام شده است و مثل گذشته شایعه نیست و بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی هم پیگیر موضوع هستند.

صادقی در پاسخ به این سوال که اولویت‌گذاری برای پرداخت بدهی میزان به سپرده‌گذاران از سوی بانک صادرات چگونه خواهد بود، اظهار می‌کند: در این زمینه گمان می‌کنم کار از سپرده‌های خرد مردم آغاز و به سپرده‌های بزرگ و درشت ختم می‌شود زیرا کسانی‌که سپرده‌گذار خرده‌پا به شمار می‌روند، توان مالی کمتری داشته و این طبیعی است که ابتدا طلب آن‌ها پرداخته شود. سپرده‌گذارانی که مبالغ بالاتری داشته‌اند هم باید به بانک صادرات کمی زمان بدهند اما مطمئن باشند که طلب آن‌ها پرداخته می‌شود.

■ بانک صادرات برای پرداخت بدهی میزان به مردم کمبود منابع نخواهد داشت

دبیر شورای هماهنگی بانک‌ها در خراسان رضوی درباره منابع بانک صادرات برای پرداخت طلب سپرده‌گذران میزان، می‌گوید: موسسه میزان دارایی‌هایی را به عنوان اموال منقول و غیرمنقول داشته که همه آن‌ها به بانک صادرات واگذار شده است، دارایی‌های منقول شامل اقساط پرداختی مردم و نیز از محل فروش دارایی‌های غیرمنقول مانند ملک، شعب، ساختمان و زمین‌های موسسه به دست می‌آید، در مجموع می‌توان این اطمینان را به مردم داد که بانک صادرات برای پرداخت طلب آن‌ها با کمبود منابع مالی مواجه نخواهد شد و این‌طور نیست که پول مردم بدون پشتوانه باشد.

صادقی با اشاره به موضوع وضعیت کارمندان موسسه منحل‌شده میزان اظهار می‌کند: بانک صادرات در هنگام مدیریت شعب موسسه میزان، وضعیت پرسنل و کارمندان آن‌ها را هم سروسامان می‌دهد، البته چگونگی این موضوع را به‌طور دقیق اعلام نکرده اما به احتمال فراوان این افراد تعیین تکلیف خواهند شد و وقتی شعب دایر شود پرسنل هم حفظ می‌شوند.

دبیر شورای هماهنگی بانک‌ها در خراسان رضوی در پاسخ به این سوال که نظارت‌های این شورا بر موسسات مالی و اعتباری سطح استان چگونه است، تصریح می‌کند: شورای هماهنگی بانک‌ها تنها بر بانک‌ها و موسساتی که عضو شورا هستند، نظارت دارد و کسانی که عضو نبوده و یا غیرمجاز هستند، زیرپوشش این شورا قرار ندارند اما در مجموع برنامه بانک مرکزی، نظارت جدی بر تمامی موسسات مالی و اعتباری است به‌گونه‌ای که به نظر می‌رسد تا سال ۹۵ تمامی موسسات سروسامان می‌یابند.

صادقی می‌افزاید: درباره رفع مشکلات موسسه مالی و اعتباری آرمان در مشهد هم باید بگوییم که کارهای این موسسه تمام شده و برخی از مجوزهای لازم را اخذ کرده‌اند و موضوعی که هست، اینکه زیرمجموعه‌های این موسسه مالی و اعتباری باید سروسامان پیدا کند.

■ پیشرفت فیزیکی ۵۱ درصدی خط ۲ متروی مشهد

روزنامه جمهوری اسلامی در خبری پیرامون پیشرفت خط ۲ قطار شهری نوشت: کیانوش کیامرز در جریان بازدید معاون نظارت راهبردی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور از خطوط قطارشهری مشهد، گفت: مصوبه اجرای ۴ خط قطارشهری در مشهد گرفته شده که از آن‌ها خط یک به بهره‌برداری رسیده، خط ۲ در حال ریل‌گذاری و نصب تاسیسات است و شفت مرکزی خط ۳ نیز مورد احداث قرار گرفته است. درحال حاضر خط ۲ قطارشهری مشهد به ۵۱،۵ درصد پیشرفت فیزیکی رسیده است و فاز اول آن در سال ۹۵ به بهره‌برداری خواهد رسید. وی تصریح کرد: برای اجرای خطوط قطارشهری مشهد نیازمند اعتبارات دولتی هستیم، چرا که هر کیلومتر احداث تونل قطارشهری حدود ۱۶۰ تا ۱۸۰ میلیارد تومان هزینه دربردارد.

مدیرعامل شرکت قطارشهری مشهد ادامه داد: پایین‌ترین تاسیسات شهری در مشهد ۷ متر زیر زمین است ولی حفاری‌های قطارشهری ۳۰ متر زیر زمین انجام می‌شود که هیچ‌گونه مزاحمتی برای تاسیسات شهری ایجاد نخواهد کرد.

به گفته کیامرز، تمام حفاری تونل‌ها از زیر خیابان‌ها بوده و به حریم منازل وارد نشده ضمن اینکه ارائه پروانه ساخت‌وساز نیز براساس مجوز این شرکت است، چراکه در مسیر خطوط آینده و فعلی این سیستم حمل و نقلی ریلی خللی ایجاد نکند. وی خاطرنشان کرد: خوشبختانه ارتباط نزدیک استانداری خراسان رضوی با شهرداری مشهد سبب پیشرفت و توسعه پروژه قطارشهری در مشهد شده است و این همبستگی در کشور بسیار به چشم می‌آید، چراکه کلانشهر مشهد امسال در پنجمین سال بهره‌برداری از پروژه قطارشهری به‌سر می‌برد ولی دیگر شهرها که با مشهد عملیات عمرانی خود را آغاز کردند جدیدا به فاز بهره‌برداری نزدیک شده‌اند.

مدیرعامل شرکت قطارشهری مشهد خاطرنشان کرد: با مجوز شورای اسلامی شهر و شهرداری مشهد در میدان فردوسی شفت مرکزی خط ۳ قطارشهری احداث شده تا دو دستگاه مکانیزه TBM به سمت شرق و غرب، حفاری خود را طبق برنامه زمان‌بندی آغاز کند؛ به همین منظور امیدواریم دولت با ترک تشریفات مناقصه این خط موافقت کند.

■ امضای تفاهم‌نامه همکاری ایران و افغانستان با محوریت خراسان شمالی

روزنامه اطلاعات با انتشار گزارشی از جلسه خبری رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان شمالی، نوشت: محمد صمدی، در جمع خبرنگاران استان با تشریح دستاوردهای سفر به افغانستان از امضای تفاهم‌نامه همکاری مشترک بین ایران و افغانستان با محوریت خراسان شمالی خبر داد. در این سفر، تفاهم‌نامه همکاری بین دو کشور در زمینه‌های مختلف در ۱۶ ماده به امضا رسید. وی تقویت روابط دو جانبه اقتصادی، راه‌اندازی نمایشگاه ویژه در دو کشور، فراهم‌سازی شرایط لازم برای تعامل دوجانبه، حل اختلاف بین تاجران دو کشور، حل مشکلات ترانزیتی و رشد مناسبات بین دو کشور را از مهم‌ترین مفاد این تفاهم‌نامه اعلام کرد. او دیدار با تاجران و بازرگانان و فعالان اقتصادی کشور افغانستان را از دیگر برنامه‌های انجام شده در این سفر یاد کرد و افزود: تجار این کشور علاقه بسیاری به تعامل با ایران به‌ویژه خراسان شمالی دارند.

صمدی یادآور شد: هم‌اکنون بیش از ۳۵ درصد صادرات استان خراسان شمالی به کشور افغانستان انجام می‌شود. رئیس اتاق بازرگانی خراسان شمالی از جمله درخواست‌های تجار و مسئولان افغانستان را سرمایه‌گذاری ایران در کارخانه‌های این کشور اعلام کرد و افزود: ارائه راهکار برای توسعه بخش‌های مختلف در چارچوب مسائل و مشکلات موجود از دیگر برنامه‌های این سفر بود. وی برخی صادرات استان خراسان شمالی به افغانستان را شامل کود اوره، محصولات پتروشیمی، سیمان، مصالح ساختمانی، لوازم بهداشتی و مواد غذایی برشمرد و گفت: این کشور در صورت ارائه محصولات با قیمت مناسب و کیفیت بالا خواستار محصولاتی از قبیل لوازم خانگی مختلف و لامپ‌های الکترونیکی، سیم و کابل است.

صمدی در ادامه به سفر اخیر انجام گرفته به تاجیکستان اشاره کرد و از ایجاد شورای مشترک بازرگانی ایران و تاجیکستان با محوریت خراسان شمالی در زمینه‌های مختلف خبر داد. او با اشاره به صادرات بیش از ۱۰۰ میلیون دلار کالا از خراسان شمالی به کشورهای مختلف در هفت ماه امسال، یادآور شد: این صادرات به وزن ۳۸۰ هزار تن بوده است.

رئیس اتاق بازرگانی خراسان شمالی گفت: از ابتدای امسال تاکنون ۹ دوره آموزشی در این اتاق برگزار شد که بیش از ۸۰۰ نفر در آن شرکت داشتند. وی افتتاح مرکز داوری اتاق ایران در محل اتاق بازرگانی خراسان شمالی، پذیرش هیأت از ترکمنستان و اقلیم کردستان و نیز اعزام هیأت تجاری به قرقیزستان و افغانستان را از برنامه‌های نیمه دوم امسال برشمرد و گفت: کارت بازرگانی الکترونیکی برای ۱۰۰ عضو فعال این اتاق صادر شده است.

اخبار کوتاه

باهدف کمک به مردم زلزله‌زده؛

کمک‌های انسان‌دوستانه ایران از مرز دوغارون به افغانستان ارسال شد

مهر- در پی وقوع زلزله در کشور افغانستان محموله‌ای شامل اقلام نیاز دارویی و غذایی توسط جمعیت هلال‌احمر از طریق مرز دوغارون تایباد به کشور افغانستان ارسال شد.

رئیس جمعیت هلال‌احمر شهرستان تایباد گفت: با توجه به حضور گروه ارزیاب جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران در کابل و دیدار با دبیر کل هلال‌احمر افغانستان این محموله در قالب سه تریلر شامل چادر، پتو، فرشینه و سایر اقلام موردنیاز با هدف کمک به مردم زلزله‌زده افغانستان از مرز دوغارون تایباد ارسال شد.

غلامرضا صیادی اظهار کرد: هم‌زمان با نخستین ساعات وقوع زلزله در کشور افغانستان، جمعت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران جهت اعزام گروه‌ها و کمک‌های امدادی اعلام آمادگی کرد و این محموله نیز در همین راستا و باهدف تأمین بخشی از نیازهای مردم زلزله‌زده تأمین و ارسال شده است.

استاندار خراسان رضوی:

حل مشکل موسسه میزان می‌تواند زمینه‌ای برای حل موضوعات مشابه استان باشد

ایرنا- استاندار خراسان رضوی گفت : حل مشکل موسسه مالی ، اعتباری میزان می‌تواند زمینه‌ای برای حل موضوعات مشابه دیگر در این استان باشد.

علیرضا رشیدیان در جلسه شورای اداری استان خراسان رضوی افزود: خوشبختانه پرونده موسسه مالی اعتباری میزان به سرانجام مناسبی رسید و با پیگیری‌های ملی و استانی این موسسه هم در دارایی، هم در بدهی و هم در پرسنل بعد از تصفیه حساب و تعیین تکلیف سهام‌دارانی که متخلف نبوده‌اند به بانک صادرات واگذار می‌شود که جا دارد از مسئولان این بانک نیز تشکر شود.

دبیر اتاق تعاون خراسان رضوی خبر داد:

تشکیل ۱۷۹ تعاونی در ٦ ماهه نخست امسال در خراسان‌رضوی

تسنیم- دبیر اتاق تعاون خراسان رضوی گفت: از ابتدای سال جاری تا پایان شهریورماه حدود ۱۷۹ تعاونی در خراسان رضوی تشکیل شده است.

ناصر توکلیان‌فر افزود: تعداد کل تعاونی‌های تشکیل‌شده در کشور در همین بازه زمانی ۳۲۶ عدد بوده که از این نظر خراسان‌رضوی رتبه نخست را در کشور به خود اختصاص داده است. وی تصریح کرد: در خراسان رضوی از تعداد تعاونی‌های به ثبت رسیده ۸۵ عدد مربوط به بخش خدمات، ۴۶ شرکت مربوط به حوزه کشاورزی، ۲۰ تعاونی مربوط به بخش صنعت و بقیه آن‌ها در گرایش‌های معدنی، حمل و نقل، عمرانی، مسکن، چندمنظوره و فرش دستباف بوده است.

با تنظیم وقف‌نامه؛

جایزه زعفران توسط بنیاد زعفران پایدار ایران تعیین شد

ایسنا- یک محقق و بنیانگذار تحقیقات زراعی زعفران، بنیادی با عنوان زعفران پایدار ایران را تاسیس کرد.

مدیر هماهنگی ترویج کشاورزی سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی، اظهار کرد: بهزاد صادقی با تنظیم وقف‌نامه‌ای مبلغی را برای بهره‌برداری در راه تشویق تولیدکنندگان و دست‌اندرکاران حوزه زعفران اختصاص داد. وی مبلغی را نزد شعبه بانک کشاورزی قرار داده تا از محل سود آن به حسابی در بانک کشاورزی قاین واریز شود و زیر نظر هیات امنا به پنج نفر از تولیدکنندگان، پژوهشگران و کارشناسان برتر اهدا شود.

محمدرضا قدسی با اشاره به دستورالعمل این وقف‌نامه، گفت: مقرر شده است سود این سپرده به طور مساوی بین سه تولیدکننده خرده‌مالک برتر از استان‌های خراسان رضوی، جنوبی، یک پژوهشگر برتر و کارشناس امر که در افزایش عملکرد و پیشرفت تکنیک‌ها تلاش کرده است، اهدا شود.

رئیس جهاد کشاورزی گناباد:

مزارع زعفران گناباد با مشکل کم‌آبی مواجه است

ایرنا- رئیس اداره جهاد کشاورزی گناباد گفت: هزار و ۲۰۰ هکتار از مزارع زیرکشت زعفران در این شهرستان با مشکل کم‌آبی مواجه است.

علیرضا حسین‌زاده افزود: با توجه به تداوم پدیده خشکسالی میزان آبدهی به زمین‌های کشاورزی و باغ‌ها کاهش یافته است. وی گفت: با توجه به این مشکل، آبرسانی به مزارع زعفران گناباد با مشارکت مردم و با تانکر انجام می‌شود.

رئیس اداره جهاد کشاورزی گناباد اضافه کرد: برداشت گل زعفران طی یک هفته اخیر از ۳۰ درصد سطح زیر کشت، شامل مناطق کوهپایه‌ای این شهرستان آغاز شده و برداشت از مزارع مناطق دشت نیز از هفته آتی آغاز می‌شود و تا پنجم آذرماه ادامه می‌یابد.